



# 2010

---

**Roczne Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe  
Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.  
za 2010 rok**

## Spis treści

**Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.**

<b>Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....</b>	<b>1</b>
<b>Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów.....</b>	<b>2</b>
<b>Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej.....</b>	<b>3</b>
<b>Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym.....</b>	<b>5</b>
<b>Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....</b>	<b>6</b>
<b>Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające.....</b>	<b>7</b>
I. Informacje o Banku i Grupie kapitałowej.....	7
II. Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	9
III. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.....	10
IV. Znaczące zasady rachunkowości.....	13
V. Porównywalność danych finansowych .....	45
VI. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	48
1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności.....	48
2. Wynik z tytułu odsetek.....	53
3. Wynik z tytułu prowizji.....	54
4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany.....	55
5. Wynik na inwestycjach.....	56
6. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń.....	56
7. Wynik na pozostałej działalności podstawowej.....	56
8. Koszty działania banku .....	57
9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych.....	59
10. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe.....	59
11. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności.....	60
12. Podatek dochodowy.....	61
13. Zysk przypadający na jedną akcję.....	62
14. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty.....	62
15. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	62
16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.....	63
17. Inwestycje.....	65
17.1 Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych.....	68
18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań.....	70
19. Pochodne instrumenty zabezpieczające.....	71
20. Kredyty i inne należności .....	72
20.1 Kredyty i inne należności udzielone innym bankom.....	72
20.2 Kredyty i inne należności udzielone klientom.....	73
20.3 Jakość portfela kredytów i innych należności.....	77
21. Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności.....	81
22. Nieruchomości inwestycyjne.....	83
23. Rzeczowe aktywa trwałe.....	84
24. Wartości niematerialne .....	87
25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży.....	90
26. Podatek odroczony.....	91
27. Inne aktywa.....	94
28. Zobowiązania wobec innych banków.....	95
29. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat..	96
30. Zobowiązania wobec klientów.....	97
31. Rezerwy.....	99
32. Inne zobowiązania.....	102
33. Kapitał akcyjny.....	103

34. Kapitał z aktualizacji wyceny.....	104
35. Zyski zatrzymane.....	105
36. Struktura walutowa skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych.....	106
37. Pozycje pozabilansowe.....	111
38. Zobowiązania pozabilansowe.....	111
39. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających).....	113
40. Rachunkowość zabezpieczeń.....	115
41. Wartość godziwa.....	117
42. Działalność powiernicza.....	125
43. Leasing operacyjny.....	125
44. Gotówka i jej ekwiwalenty.....	126
45. Objasnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	126
46. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych.....	127
47. Podmioty powiązane.....	129
48. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami.....	131
49. Zatrudnienie.....	132
50. Zdarzenia po dacie bilansowej.....	132
51. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / Grupy Kapitałowej.....	132
52. Zatwierdzenie sprawozdania.....	132
<b>Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. ....</b>	<b>133</b>
I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym.....	133
II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym.....	160
III. Zarządzanie ryzykiem płynności.....	170
IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym.....	175



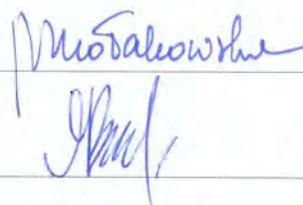
<b>SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT</b>	<b>Numer noty</b>	<b>okres od 01.01.2010 do 31.12.2010</b>	<b>okres od 01.01.2009 do 31.12.2009 (dane porównywalne)</b>
- Przychody z tytułu odsetek	2	2 948 721	3 077 718
- Koszty odsetek	2	1 321 134	1 675 224
<b>Wynik z tytułu odsetek</b>	2	<b>1 627 587</b>	<b>1 402 494</b>
- Przychody z tytułu prowizji	3	1 117 122	1 085 074
- Koszty prowizji	3	129 791	120 667
<b>Wynik z tytułu prowizji</b>	3	<b>987 331</b>	<b>964 407</b>
- Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	4	77 503	97 981
- Wynik na inwestycjach	5	2 174	3 336
- Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	6	-12 052	20 065
- Wynik na pozostałej działalności podstawowej	7	7 910	-8 081
<b>Wynik na działalności podstawowej</b>		<b>2 690 453</b>	<b>2 480 202</b>
- Koszty działania banku	8	1 582 920	1 487 756
- Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	9	-10 989	-1 731
- Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	10	203 627	304 454
- Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	11	41 232	52 082
<b>Zysk (strata) brutto</b>		<b>934 149</b>	<b>738 343</b>
- Podatek dochodowy	12	181 010	143 277
<b>Zysk (strata) netto</b>		<b>753 139</b>	<b>595 066</b>
<b>- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>		<b>753 100</b>	<b>595 052</b>
- przypadający akcjonariuszom niekontrolującym		39	14

<b>Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>	<b>753 100</b>	<b>595 052</b>
<b>Średnia ważona liczba akcji zwykłych</b>	<b>13 010 000</b>	<b>13 010 000</b>
<b>Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)*</b>	<b>57,89</b>	<b>45,74</b>

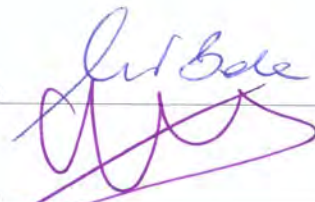
\* W roku 2010 oraz 2009 nie wystąpiły w Grupie przyczyny rozwodnienia dlatego wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

#### PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu Banku



Mirosław Boda  
Wiceprezes Zarządu Banku



Michał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu Banku



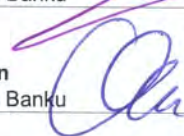
Evert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu Banku



Justyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu Banku



Oscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku



#### PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku



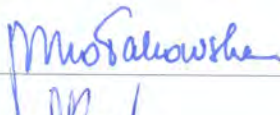
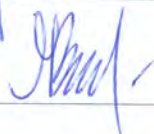

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE  
Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW**

	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009
<b>Zysk (strata) netto za okres sprawozdawczy</b>	<b>753 139</b>	<b>595 066</b>
<i>Inne całkowite dochody, w tym:</i>		
Zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	8 471	96 302
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-2 059	-22 678
Przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	2 288	794
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-537	-186
Rozliczenie wyceny papierów reklasifikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-790	2 502
<i>w tym podatek odroczoney</i>	186	-586
Aktualizacja wyceny środków trwałych	-3 619	-1 704
<i>w tym podatek odroczoney</i>	848	400
Efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	1 399	-46 549
<i>w tym podatek odroczoney</i>	-329	10 919
Inne	272	25
<i>w tym podatek odroczoney</i>	30	10
<b>Inne całkowite dochody netto</b>	<b>8 021</b>	<b>51 370</b>
<b>Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy</b>	<b>761 160</b>	<b>646 436</b>
<b>Całkowity dochód netto przypadający:</b>		
- akcjonariuszom jednostki dominującej	761 121	646 422
- akcjonariuszom niekontrolującym	39	14
<b>Całkowity dochód netto za okres sprawozdawczy</b>	<b>761 160</b>	<b>646 436</b>

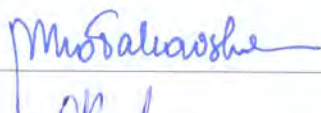
**PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.**Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu BankuMiroslaw Boda  
Wiceprezes Zarządu BankuMichał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu BankuEvert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu BankuJustyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu BankuOscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku**PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH**Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów należy analizować łącznie z notami uzupełniającymi do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE  
Z SYTUACJI FINANSOWEJ**Numer  
notystan na  
31.12.2010stan na  
31.12.2009**A K T Y W A**

- Kasa, środki w Banku Centralnym	15	2 394 196	2 656 593
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	20	1 181 105	1 184 103
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16	659 606	8 267 661
- Wycena instrumentów pochodnych	39	1 158 897	1 566 652
- Inwestycje	17	23 006 812	14 166 281
- dostępne do sprzedaży	17	16 788 801	6 835 875
- utrzymywane do terminu wymagalności	17	6 218 011	7 330 406
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	19,39,40	104 796	90 444
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	20	34 508 999	30 592 794
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	21	156 832	115 600
- Nieruchomości inwestycyjne	22	118 187	129 667
- Rzeczowe aktywa trwałe	23	544 211	548 847
- Wartości niematerialne	24	342 213	327 343
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	25	13 996	224
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego		614	762
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	26	167 397	86 447
- Inne aktywa	27	159 667	150 038
<b>Aktywa razem</b>		<b>64 517 528</b>	<b>59 883 456</b>

**PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU  
ŚLĄSKIEGO S.A.**Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu BankuMirosław Boda  
Wiceprezes Zarządu BankuMichał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu BankuEvert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu BankuJustyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu BankuOscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku**PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH**Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE  
Z SYTUACJI FINANSOWEJ**Numer  
notystan na  
31.12.2010stan na  
31.12.2009**P A S Y W A****ZOBOWIĄZANIA**

- Zobowiązania wobec innych banków	28	4 039 111	3 973 786
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	29	4 681 424	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	39	1 292 661	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	19,39,40	600 455	482 563
- Zobowiązania wobec klientów	30	47 400 069	47 584 673
- Rezerwy	31	55 844	55 247
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		138 499	156 133
- Inne zobowiązania	32	656 360	552 348

<b>Zobowiązania ogółem</b>		<b>58 864 423</b>	<b>54 996 745</b>
----------------------------	--	-------------------	-------------------

**KAPITAŁY**

- Kapitał akcyjny	33	130 100	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		956 250	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	34	8 586	-1 383
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	34	47 370	51 115
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	34	431	-968
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych		21 080	15 846
- Zyski zatrzymane	35	4 486 936	3 733 438

<b>Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>		<b>5 650 753</b>	<b>4 884 398</b>
---	--	------------------	------------------

- Udziały niekontrolujące		2 352	2 313
---------------------------	--	-------	-------

<b>Kapitały ogółem</b>		<b>5 653 105</b>	<b>4 886 711</b>
------------------------	--	------------------	------------------

<b>Pasywa razem</b>		<b>64 517 528</b>	<b>59 883 456</b>
---------------------	--	-------------------	-------------------

<b>Współczynnik wypłacalności</b>		<b>13,15%</b>	<b>12,01%</b>
-----------------------------------	--	---------------	---------------

<b>Wartość księgowa</b>		<b>5 650 753</b>	<b>4 884 398</b>
-------------------------	--	------------------	------------------

<b>Liczba akcji</b>		<b>13 010 000</b>	<b>13 010 000</b>
---------------------	--	-------------------	-------------------

<b>Wartość księgowa na jedną akcję ( w zł)</b>		<b>434,34</b>	<b>375,43</b>
--	--	---------------	---------------

**PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU  
ŚLĄSKIEGO S.A.**Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu BankuMiroslaw Boda  
Wiceprezes Zarządu BankuMichał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu BankuEvert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu BankuJustyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu BankuOscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku**PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH**Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



## SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W SKONSOLIDOWANYM KAPITALE WŁASNYM

okres od 01.01.2010 do 31.12.2010

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Udziały niekontrolujące	Kapitały razem
<b>Kapitał własny na początek okresu</b>	<b>130 100</b>	<b>956 250</b>	<b>-1 383</b>	<b>51 115</b>	<b>-968</b>	<b>15 846</b>	<b>3 733 438</b>	<b>2 313</b>	<b>4 886 711</b>
<b>Wynik netto bieżącego okresu</b>	-	-	-	-	-	-	753 100	39	753 139
<b>Inne całkowite dochody netto, w tym:</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>9 969</b>	<b>-3 745</b>	<b>1 399</b>	<b>0</b>	<b>398</b>	<b>0</b>	<b>8 021</b>
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	8 471	-	-	-	-	-	8 471
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	2 288	-	-	-	-	-	2 288
- rozliczenie wyceny papierów reklamowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	-790	-	-	-	-	-	-790
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-3 619	-	-	-	-	-3 619
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	1 399	-	-	-	1 399
- inne	-	-	-	-126	-	-	398	-	272
<b>Transakcje z akcjonariuszami, w tym:</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 234</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 234</b>
- wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	-	-	5 234	-	-	5 234
<b>Kapitał własny na koniec okresu</b>	<b>130 100</b>	<b>956 250</b>	<b>8 586</b>	<b>47 370</b>	<b>431</b>	<b>21 080</b>	<b>4 486 936</b>	<b>2 352</b>	<b>5 653 105</b>

Numer noty: 33, 34, 35

okres od 01.01.2009 do 31.12.2009

	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	Zyski zatrzymane	Udziały niekontrolujące	Kapitały razem
<b>Kapitał własny na początek okresu</b>	<b>130 100</b>	<b>956 250</b>	<b>-100 981</b>	<b>52 864</b>	<b>45 581</b>	<b>0</b>	<b>3 138 316</b>	<b>2 299</b>	<b>4 224 429</b>
<b>Wynik netto bieżącego okresu</b>	-	-	-	-	-	-	595 052	14	595 066
<b>Inne całkowite dochody netto, w tym:</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>99 598</b>	<b>-1 749</b>	<b>-46 549</b>	<b>0</b>	<b>70</b>	<b>0</b>	<b>51 370</b>
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	-	-	96 302	-	-	-	-	-	96 302
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	-	-	794	-	-	-	-	-	794
- rozliczenie wyceny papierów reklamowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-	-	2 502	-	-	-	-	-	2 502
- aktualizacja wyceny środków trwałych	-	-	-	-1 704	-	-	-	-	-1 704
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	-	-	-	-	-46 549	-	-	-	-46 549
- inne	-	-	-	-45	-	-	70	-	25
<b>Transakcje z akcjonariuszami, w tym:</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>15 846</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>15 846</b>
- wycena motywacyjnych programów pracowniczych	-	-	-	-	-	15 846	-	-	15 846
<b>Kapitał własny na koniec okresu</b>	<b>130 100</b>	<b>956 250</b>	<b>-1 383</b>	<b>51 115</b>	<b>-968</b>	<b>15 846</b>	<b>3 733 438</b>	<b>2 313</b>	<b>4 886 711</b>

Numer noty: 33, 34, 35

## PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu BankuMiroslaw Boda  
Wiceprezes Zarządu BankuMichał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu BankuEvert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu BankuJustyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu BankuOscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku

## PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE  
Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Numer noty	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009
<b>DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA</b>			
<b>Zysk (strata) netto</b>		<b>753 100</b>	<b>595 052</b>
<b>Korekty</b>		<b>-2 043 534</b>	<b>-1 957 998</b>
- Zyski (straty) akcjonariuszy niekontrolujących ujęte w wyniku finansowym		39	14
- Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych	11	-41 232	-52 082
- Amortyzacja	8	120 985	123 909
- Odsetki naliczone (z rachunku zysków i strat)	2	1 627 587	1 402 494
- Odsetki zapłacone		1 385 024	1 952 956
- Odsetki otrzymane		-3 284 786	-3 452 457
- Dywidendy otrzymane	5	-4 793	-4 156
- Zyski (straty) z działalności inwestycyjnej		221	1 257
- Podatek dochodowy (z rachunku zysków i strat)	12	181 010	143 277
- Podatek dochodowy zapłacony		-279 446	-64 708
- Zmiana stanu rezerw	31	597	4 668
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	20,46	329 920	4 133 359
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	16,46	7 563 511	2 188 274
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	17,46	-9 918 531	3 924 854
- Zmiana wyceny instrumentów pochodnych	39	506 472	-114 581
- Zmiana stanu pochodnych instrumentów zabezpieczających	19,39,40	104 939	122 526
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	20,46	-3 916 084	-4 865 995
- Zmiana stanu pozostałych aktywów		-28 417	13 858
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	28,46	66 853	-8 044 178
- Zmiana stanu zobowiązań wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	29	3 683 373	172 991
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	30,46	-250 022	557 200
- Zmiana stanu pozostałych zobowiązań		109 246	-101 478
<b>Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej</b>		<b>-1 290 434</b>	<b>-1 362 946</b>
<b>DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA</b>			
- Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	23	-86 223	-85 755
- Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		1 204	219
- Nabycie wartości niematerialnych	24	-66 009	-58 120
- Zbycie aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży		132	56
- Wykup aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		1 145 000	50 000
- Odsetki otrzymane od aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności		363 327	366 327
- Otrzymane dywidendy	5	4 793	4 156
<b>Przepływy netto związane z działalnością inwestycyjną</b>		<b>1 362 224</b>	<b>276 883</b>
<b>Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych</b>		<b>-36 305</b>	<b>41 136</b>
<b>Zwiększenie / zmniejszenie środków pieniężnych netto</b>		<b>71 790</b>	<b>-1 086 063</b>
<b>Środki pieniężne na początek okresu</b>		<b>3 047 826</b>	<b>4 133 889</b>
<b>Środki pieniężne na koniec okresu</b>	44	<b>3 119 616</b>	<b>3 047 826</b>

## PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

Małgorzata Kołakowska  
Prezes Zarządu BankuMirosław Boda  
Wiceprezes Zarządu BankuMichał Bolesławski  
Wiceprezes Zarządu BankuEvert Derks Drok  
Wiceprezes Zarządu BankuJustyna Kesler  
Wiceprezes Zarządu BankuOscar Edward Swan  
Wiceprezes Zarządu Banku

## PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Tomasz Biłous  
Dyrektor Departamentu Rachunkowości  
Główny Księgowy Banku

Katowice, dnia 01.03.2011 r.

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych należy analizować łącznie z notami do skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które stanowią integralną część skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

## **Polityki rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające**

### **I. Informacje o Banku i Grupie Kapitałowej**

ING Bank Śląski S.A. („Spółka dominująca”, „Jednostka dominująca”, „Bank”) z siedzibą Centrali w Katowicach, przy ul. Sokolskiej 34, został wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Katowicach, Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 5459.

Spółce dominującej nadano numer statystyczny REGON 271514909 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 634-013-54-75. Podmiotem uprawnionym do badania jest Ernst & Young Audit Spółka z o.o. z siedzibą w Warszawie, Rondo ONZ 1, wpisanym na listę pod nr 130.

Kapitał akcyjny ING Banku Śląskiego S.A. wynosi 130 100 000 zł i dzieli się na 13 010 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 10,00 zł każda. Akcje Banku są notowane na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (sektor banki). Cena akcji ING Banku Śląskiego S.A. na dzień 31 grudnia 2010 roku wyniosła 894,00 zł, podczas gdy w analogicznym okresie roku ubiegłego kształtowała się na poziomie 780,00 zł.

ING Bank Śląski S.A. jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. („Grupa”; „Grupa Kapitałowa”), w skład której na dzień 31 grudnia 2010 roku wchodziły:

- ING Securities S.A. (jednostka zależna, 100% udziału),
- ING Bank Hipoteczny S.A. (jednostka zależna, 100% udziału),
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. (jednostka zależna, 100% udziału),
- Solver Sp. z o.o. (jednostka zależna, 82,3% udziału).

Ponadto na dzień bilansowy Bank posiadał akcje następującej jednostki stowarzyszonej:

- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (jednostka stowarzyszona, 20% udziału).

W okresie 12 miesięcy 2010 roku w strukturze Grupy nie odnotowano zmian.

Czas trwania Spółki dominującej oraz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej jest nieoznaczony.

ING Bank Śląski S.A. oferuje szeroki zakres usług bankowych świadczonych na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych zgodnie z zakresem usług określonym w statucie Banku. Bank prowadzi operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie na krajowym i zagranicznych rynkach finansowych. Spółka zależna ING Bank Hipoteczny S.A. prowadzi również działalność bankową, w tym udzielanie kredytów pod zastaw hipoteczny. Ponadto poprzez pozostałe podmioty zależne Grupa prowadzi również działalność maklerską, pośrednictwa i obrotu nieruchomości, wynajmu nieruchomości, doradztwa i pośrednictwa finansowego oraz świadczy inne usługi finansowe.

ING Bank Śląski S.A. jest spółką zależną od ING Bank NV, który według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku posiadał 75% udziału w kapitale zakładowym ING Banku Śląskiego oraz 75% udziałów w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku





Śląskiego S.A. ING Bank NV wchodzi w skład Grupy Kapitałowej, określanej na potrzeby niniejszego sprawozdania finansowego jako Grupa ING.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2010 roku akcjonariuszem posiadającym 5 i więcej procent głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego Spółka Akcyjna był:

Lp.	Podmiot	Liczba akcji i głosów	% ogólnej liczby akcji i głosów na WZ
1.	ING Bank N.V.	9.757.500	75,00

W dniu 20 kwietnia 2010 roku Bank powziął informację, iż na skutek transakcji zbycia akcji ING Banku Śląskiego S.A. zawartych w dniu 13 kwietnia 2010 roku, Aviva OFE Aviva BZ WBK zmniejszył udział w ogólnej liczbie akcji i głosów na WZ poniżej 5%. W związku z tym, na dzień publikacji niniejszego sprawozdania akcjonariuszem posiadającym 5 i więcej procent głosów na Walnym Zgromadzeniu ING Banku Śląskiego S.A. był tylko ING Bank N.V., posiadający 75,0% ogólnej liczby akcji i głosów na WZ.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za 2010 rok zawiera dane Banku, jego jednostek zależnych (razem zwanych "Grupą") oraz udziały w jednostce stowarzyszonej.

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku zostało zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie ING Banku Śląskiego S.A. w dniu 8 kwietnia 2010 roku.

**II. Wybrane dane finansowe ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego**

	w tys. zł		w tys. EUR	
	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009
Przychody z tytułu odsetek	2 948 721	3 077 718	736 370	709 054
Przychody z tytułu prowizji	1 117 122	1 085 074	278 974	249 982
Wynik na działalności podstawowej	2 690 453	2 480 202	671 874	571 396
Zysk (strata) brutto	934 149	738 343	233 281	170 102
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	753 100	595 052	188 068	137 090
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	39	14	10	3
Przepływy pieniężne netto	71 790	-1 086 063	17 928	-250 210
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	57,89	45,74	14,46	10,54

	w tys. zł		w tys. EUR	
	stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009	stan na 31.12.2010	stan na 31.12.2009
Aktywa razem	64 517 528	59 883 456	16 291 071	14 576 568
Kapitał własny jednostki dominującej	5 650 753	4 884 398	1 426 850	1 188 939
Kapitał akcyjny	130 100	130 100	32 851	31 668
Liczba akcji (w sztukach)	13 010 000	13 010 000	-	-
Wartość księgowa na jedną akcję (w zł / EUR)	434,34	375,43	109,67	91,39
Współczynnik wypłacalności	13, 15%	12,01%	-	-

Dla celów ustalenia podstawowych wielkości w EUR zastosowano następujące kursy:

- dla pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej – 3,9603 zł, kurs NBP z dnia 31 grudnia 2010 roku, 4,1082 zł, kurs NBP z dnia 31 grudnia 2009 roku,
- dla pozycji rachunku zysków i strat oraz sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2010 roku – 4,0044 zł, kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2010 roku, 4,3406 kurs wyliczony jako średnia z kursów NBP, obowiązujących na ostatni dzień każdego miesiąca w 2009 roku.



### III. Zgodność z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez UE. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Spółkę działalność, w zakresie stosowanych przez Spółkę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF, które weszły w życie, a standardami MSSF zatwierdzonymi przez UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

Skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres od 01.01.2010 roku do 31.12.2010 roku oraz skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31.12.2010 roku wraz z danymi porównywalnymi zostały sporządzone przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów.

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. zostało sporządzane w złotych polskich w zaokrągleniu do tysiąca złotych (chyba, że zaznaczono inaczej).

W 2010 roku Grupa uwzględniła następujące zmiany w obowiązujących standardach rachunkowości oraz nowe interpretacje:

- KIMSF 15 *Umowy dotyczące budowy nieruchomości* – interpretacja w zakresie ujęcia przychodu z tytułu budowy nieruchomości, a także wyjaśnienie czy umowa dotycząca budowy nieruchomości jest objęta postanowieniami MSR 11 *Umowy o usługę budowlaną* czy też MSR 18 *Przychody*. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
- MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* - przekształcony MSSF 1 zastępuje dotychczasowy MSSF 1 w celu uproszczenia stosowania tego standardu i ułatwienia jego zmian w przyszłości. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
- MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy* – zmiana dotyczy jednostki prowadzącej działalność w sektorze ropy naftowej i gazu ziemnego, przechodzącej na MSSF i nie ma zastosowania do sprawozdania finansowego Grupy.
- MSSF 2 *Płatności w formie akcji* - zmiany do MSSF 2 precyzują ujmowanie transakcji płatności w formie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych w grupie kapitałowej. Zastosowanie tej interpretacji nie miało wpływu na sytuację finansową ani na wyniki działalności Grupy, ponieważ nie miały miejsca żadne zdarzenia, których by ona dotyczyła.
- Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej - w ramach corocznej procedury wprowadzania zmian, która ma na celu udoskonalenie i doprecyzowanie międzynarodowych standardów rachunkowości. Większość zmian precyzuje istniejące MSSF lub wprowadza poprawki do nich lub

też stanowi zmiany wynikające z uprzednich zmian do MSSF. Zmiany do MSSF 8, MSR 17, MSR 36 i MSR 39 obejmują zmiany obowiązujących wymogów lub też stanowią dodatkowe objaśnienia dotyczące stosowania tych wymogów.

**Okres i zakres sprawozdania**

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. obejmuje okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku i zawiera dane porównawcze:

- dla pozycji ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2009 roku,
- dla pozycji ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat, skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów, skonsolidowanego sprawozdania ze zmian w kapitale własnym oraz skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku.

**Wcześniejsze zastosowanie standardów, które nie są obowiązujące na dzień bilansowy**

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę:

- KIMSF 14 *Przedpłaty w ramach minimalnych wymogów finansowania* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku. Interpretacja dotyczy programów określonych świadczeń objętych minimalnymi wymogami finansowania, których przedpłata traktowana jest, jako składnik aktywów finansowych. Grupa jest w trakcie analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.
- KIMSF 19 *Regulowanie zobowiązań finansowych przy pomocy instrumentów kapitałowych* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2010 roku. Interpretacja zawiera wytyczne dotyczące ujmowania przez dłużnika instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez niego w następstwie renegocjacji warunków zobowiązania finansowego w celu pełnego lub częściowego uregulowania tego zobowiązania. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
- MSSF 1 *Ograniczone zwolnienie jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy z ujawniania informacji porównawczych zgodnie z MSSF 7* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lipca 2010 roku. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
- MSR 24 *Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku lub później. Wprowadzone zmiany dotyczą uproszczenia definicji podmiotu powiązanego i usunięcia przy tym pewnych wewnętrznych niespójności oraz zwolnienia jednostek związanych z rządem z niektórych wymogów ujawniania informacji. Grupa jest w trakcie analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.
- MSR 32 *Instrumenty finansowe: Prezentacja* – mający zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się po 1 lutym 2010 roku. Zmiana dotyczy sposobu ujmowania określonych praw poboru w sytuacji, gdy emitowane instrumenty finansowe są denominowane w walucie innej niż waluta funkcjonalna emitenta. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.



Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały zatwierdzone przez Unię Europejską:

- MSR 12 *Podatek dochodowy* – zmiany dotyczą kwestii ujęcia przychodu w zależności od oczekiwania jednostki, czy odzyska wartość bilansową określonego aktywu w trakcie jego użytkowania lub sprzedaży. Grupa jest w trakcie analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.
- MSSF 1 *Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy: znacząca hiperinflacja i usunięcie stałych dat dla stosujących MSSF po raz pierwszy*. Bez wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
- MSSF 7 *Instrumenty finansowe: ujawnienia* – zmiana precyzuje wymagania w zakresie ujawnień dotyczących transakcji przeniesienia aktywów finansowych. Grupa jest w trakcie analizy wpływu zmian na sprawozdanie finansowe.
- MSSF 9 *Instrumenty finansowe* – standard ten jest pierwszą fazą w pracach IASB nad zastąpieniem MSR 39 i obejmuje klasyfikację i wycenę aktywów finansowych. W kolejnych fazach IASB zajmie się zobowiązaniami finansowymi, rachunkowością zabezpieczeń i usunięciem aktywów/zobowiązań finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej. Grupa dokona oceny wpływu nowego standardu kompleksowo razem z fazami, które nie zostały jeszcze opublikowane.
- Zmiany wynikające z corocznego przeglądu MSSF mające zastosowanie do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2011 roku. Coroczny przegląd ma na celu udoskonalenie i doprecyzowanie międzynarodowych standardów rachunkowości. Większość zmian precyzuje istniejące MSSF lub wprowadza poprawki do nich lub też stanowi zmiany wynikające z uprzednich zmian do MSSF. Zmiany do MSSF 1, MSSF 3, MSSF 7, MSR 1, MSR 27, MSR 34 i KIMSF 13 obejmują zmiany obowiązujących wymogów lub też stanowią dodatkowe objaśnienia dotyczące stosowania tych wymogów.

### **Kontynuacja działalności**

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki wchodzące w skład Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości, tzn. przez okres co najmniej 1 roku od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego sprawozdania przez Zarząd Banku nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę Kapitałową.

### **Działalność zaniechana**

W 2010 i 2009 roku w Grupie nie wystąpiła działalność zaniechana.

## IV. Znaczące zasady rachunkowości

### **Podstawy sporządzania sprawozdania finansowego**

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano koncepcję wartości godziwej dla nieruchomości i nieruchomości inwestycyjnych oraz aktywów finansowych i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej, w tym instrumentów pochodnych, oraz aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej. Pozostałe składniki aktywów finansowych (w tym kredyty i pożyczki) wykazywane są w wartości zamortyzowanego kosztu pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości lub cenie nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży wykazywane są w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

### **Zastosowanie szacunków**

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania przez Grupę pewnych szacunków oraz przyjęcia założeń, które mają wpływ na kwoty prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym oraz w notach objaśniających.

Szacunki i założenia, przyjęte do prezentowania wartości aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów, dokonywane są w oparciu o dostępne dane historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Przyjęte założenia dotyczące przyszłości i dostępne źródła danych tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości bilansowych aktywów i pasywów, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki uwzględniają przewidywane na dzień bilansowy przyczyny/źródła niepewności. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący jak i przyszłe okresy.

### **Najistotniejsze szacunki księgowe dokonane przez Grupę dotyczą:**

#### Utrata wartości aktywów finansowych

Grupa ocenia czy na datę bilansową istnieją obiektywne dowody utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione, gdy istnieje obiektywny dowód utraty wartości jako następstwo jednego lub większej ilości zdarzeń. Wystąpienie takiego zdarzenia lub szeregu zdarzeń wpływa bezpośrednio na szacowanie przyszłych przepływów finansowych związanych z tymi aktywami. Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów. Historyczne parametry strat są korygowane na podstawie danych

pochozących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia wpływu aktualnych czynników rynkowych, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą obserwacje historyczne, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Do określenia utraty wartości lub jej odwrócenia niezbędne jest wyliczenie bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych. W sytuacji, gdy istnieje obiektywny dowód, że nastąpiła utrata wartości kredytów i należności wykazywanych według zamortyzowanego kosztu, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy procentowej. Jeżeli w następnym okresie strata z tytułu utraty wartości ulegnie zmniejszeniu, a zmniejszenie to można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu utraty wartości, to uprzednio ujętą stratę z tego tytułu odwraca się poprzez skorygowanie wartości bilansowej aktywa. Kwotę odwróconej straty ujmuje się w rachunku zysków i strat do wartości nie wyższej niż kwota uprzedniego odpisu.

Metodologia i założenia wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie przeglądane i uaktualniane w razie potrzeby. Ponadto dokonuje się testowania na danych historycznych celem porównania wartości rzeczywistych z szacunkami utraty wartości kredytów.

#### Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

Grupa dokonuje systematycznych przeglądów portfela opcji walutowych. Aby wyniki powyższych przeglądów pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Grupa ustrukturyzowała zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Grupę do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Grupę dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD oraz wartości EPE (oczekiwanej pozytywnej ekspozycji).

Dodatkowo, dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych na dzień bilansowy Grupa dokonała odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka należności kredytowych, dla których stwierdzono utratę wartości.

Powyższe dwa typy korekt wartości godziwej zostały w różny sposób odzwierciedlone w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla transakcji niezapadłych zostały zaprezentowane w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*, natomiast odpisy dla transakcji zapadłych w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Jeżeli transakcja, dla której w poprzednim okresie sprawozdawczym została dokonana korekta wartości godziwej w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* stała się zapadła lub podlega restrukturyzacji, to kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej zostaje przeniesiona do pozycji bilansowej



Odpisy z tytułu utraty wartości a dotworzona część odpisu dla takiej już zapadłej transakcji jest prezentowana w rachunku zysków i strat w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*. Tak więc na wynik finansowy wpływa tylko kwota nadwyżki aktualnego odpisu (lub dokonanego umorzenia) dla transakcji zapadłej nad kwotą korekty wartości godziwej utworzoną w sytuacji gdy transakcja ta była jeszcze niezapadła.

#### Niepewność szacunków

Grupa kontynuuje rozpoczęte w roku 2008 dodatkowe oszacowania poziomu ryzyka związanego z opcjami walutowymi. Ocena ta została przeprowadzona na dzień bilansowy przyjmując poziom wycen z tej daty i z uwzględnieniem oceny ryzyka przeprowadzonej na ten dzień. Grupa dokonuje okresowych ocen sytuacji finansowej klientów posiadających podobne instrumenty. Głównymi czynnikami uwzględnianymi przy zmianach szacunków w zakresie ryzyka są:

- zmiany wyceny w wartości godziwej instrumentów pochodnych skorelowane z poziomem kursów walut,
- zmiany w zakresie dokonywanej przez Grupę oceny ryzyka kredytowego kontrahentów.

Biorąc jednakże pod uwagę silną zmienność otoczenia gospodarczego, niepewność w odniesieniu do dokonanych szacunków w ocenie Grupy nadal występuje.

#### Utrata wartości innych aktywów trwałych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia istnienie przesłanek, które wskazują, czy nastąpiła utrata wartości składników aktywów trwałych. W przypadku zidentyfikowania takiej przesłanki, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwanej. Oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne) wiąże się, między innymi, z przyjęciem założeń w zakresie szacunków, co do kwot, terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych (lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne), innych czynników. Przyjęcie odmiennych założeń wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych. Szacując wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży Grupa opiera się na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które co do zasady również opierają się na szacunkach.

#### Wycena instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach

Wartość godziwą instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się poprzez zastosowanie technik wyceny. Dla instrumentów pochodnych o charakterze nieopcyjnym oraz dłużnych papierów wartościowych stosowane są modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Dla instrumentów pochodnych o charakterze opcyjnym stosuje się modele wyceny opcji z uwzględnieniem wyceny ryzyka kontrahenta.

Modele wyceny stosowane przez Grupę, podlegają weryfikacji przed ich zastosowaniem. W miarę możliwości do modeli wprowadzane są wyłącznie dane możliwe do obserwacji pochodzące z aktywnego rynku, jednakże w pewnych okolicznościach stosowane jest oszacowanie niepewności przez Grupę (takich jak ryzyko kontrahenta, zmienności i korelacje rynkowe). Zmiana założeń dotyczących tych czynników może wpłynąć na wyceny niektórych instrumentów finansowych.

**Rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe**

Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe wyliczana jest metodą aktuarialną przez niezależnego aktuarusza jako wartość obecna przyszłych zobowiązań Grupy wobec pracowników według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji. Wyliczenie rezerw jest oparte na szeregu założeń, zarówno co do warunków makroekonomicznych jak i założeń dotyczących rotacji pracowników, ryzyka śmierci i innych. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej aktualizowana jest w okresach rocznych.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy. Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżącą zobowiązania oraz nieujęte zyski/straty aktuarialne.

**Rezerwy na premie dla pracowników i wyższej kadry kierowniczej**

Rezerwę na premie dla pracowników ustala się w kwocie wynikającej z obowiązującego regulaminu premiowania.

Rezerwa na premie dla wyższej kadry kierowniczej jest szacowana przez Zarząd jednostki dominującej Grupy, który dokonuje szacunków wysokości świadczeń na dzień bilansowy. Ostateczna kwota przedmiotowych świadczeń pracowniczych jest ustalana decyzjami Rad Nadzorczych Spółek Grupy.

**Podstawy konsolidacji****Jednostki zależne**

Jednostkami zależnymi są te podmioty, które są kontrolowane przez Bank. Kontrola ta istnieje wówczas, gdy Bank ma bezpośredni lub pośredni wpływ na politykę finansową i operacyjną podmiotu, który pozwala mu na osiąganie korzyści ekonomicznych z działalności tego podmiotu. O sprawowaniu kontroli można mówić również wtedy, gdy jednostka dominująca posiada połowę lub mniej praw głosu w danej jednostce gospodarczej i jeżeli:

- dysponuje więcej niż połową praw głosu na mocy umowy z innymi inwestorami,
- posiada zdolność kierowania polityką finansową i operacyjną jednostki gospodarczej na mocy statutu lub umowy,
- posiada zdolność mianowania lub odwoływania większości członków zarządu lub odpowiadającego mu organu, gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką lub

- dysponuje większością głosów na posiedzeniach zarządu lub odpowiadającego mu organu gdzie taki zarząd lub organ sprawuje kontrolę nad jednostką.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych są zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym od momentu przejęcia kontroli do chwili jej ustania.

#### Metoda przejęcia

Metoda przejęcia stosowana jest przy rozliczaniu przejęcia jednostek zależnych przez Grupę. W dniu przejęcia Grupa ujmuje, osobno od wartości firmy, możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania z uwzględnieniem warunków ujmowania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej.

Grupa wycenia możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania według ich wartości godziwych na dzień przejęcia oraz klasyfikuje lub wyznacza na podstawie postanowień umowy, warunków, zasad swojej działalności lub polityki rachunkowości oraz innych odnośnych warunków istniejących na dzień przejęcia.

Wartość firmy stanowi składnik aktywów reprezentujący przyszłe korzyści ekonomiczne powstające z aktywów nabytych w ramach połączenia jednostek, których nie można pojedynczo zidentyfikować ani osobno ująć. Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

#### Jednostki stowarzyszone

Jednostkami stowarzyszonymi są te jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje kontroli nad polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20% do 50% ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera udział Grupy w zyskach i stratach jednostki stowarzyszonej według wielkości posiadanych udziałów w kapitale własnym, począwszy od dnia rozpoczęcia wywierania znaczącego wpływu do dnia, w którym znaczący wpływ wygasa.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych ujmuje się początkowo według ceny nabycia, a następnie rozlicza się metodą praw własności. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje wartość firmy (pomniejszoną o ewentualne skumulowane odpisy z tytułu utraty wartości), określoną na dzień nabycia. Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. Wartość bilansową inwestycji koryguje się o łączne zmiany stanu poszczególnych elementów kapitału od dnia ich nabycia.



W przypadku, gdy udział Grupy w stratach przewyższa wartość udziałów w jednostce stowarzyszonej, Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach lub tworzy na wszelkie dodatkowe straty rezerwy tylko w takiej wysokości, w jakiej inwestor podjął prawny lub zwyczajowy obowiązek lub dokonał płatności w imieniu spółki stowarzyszonej.

#### Transakcje podlegające wyłączeniu przy konsolidacji

Salda wewnątrzgrupowe oraz zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych podlegają wyłączeniu w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

### **Waluty obce**

#### Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Grupy.

#### Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych są przeliczane po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych, przeliczane są po kursie obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych rozpoznawane są w rachunku zysków i strat w pozycji szczegółowej *Wynik z pozycji wymiany*, będącej elementem linii *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Różnice kursowe z tytułu takich pozycji, jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

#### Sprawozdania finansowe jednostek działających za granicą

Grupa nie posiada jednostek działających za granicą.

### **Aktywa i zobowiązania finansowe**

#### Klasyfikacja

Grupa klasyfikuje instrumenty finansowe do następujących kategorii: składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności, pożyczki i należności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

- Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Są to składniki aktywów lub zobowiązań finansowych spełniające jeden z poniższych warunków:

- są klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu. Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są nabyte lub zaciągnięte głównie w celu sprzedaży lub odkupienia w nieodległym terminie lub są częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie w celu generowania zysków osiąganych w krótkich terminach. Instrumenty pochodne kwalifikuje się również jako przeznaczone do obrotu, chyba że instrument pochodny jest wyznaczonym i efektywnym instrumentem zabezpieczającym,
- przy początkowym ujęciu został wyznaczony przez Grupę jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wyznaczenie takie Grupa może zastosować tylko wówczas gdy:
  - wyznaczony składnik aktywów lub zobowiązań finansowych jest instrumentem łącznym zawierającym jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych kwalifikujących się do odrębnego ich ujmowania, przy czym wbudowany instrument pochodny nie może zmieniać znacząco przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej lub wydzielenie instrumentu pochodnego jest zabronione;
  - zastosowanie takiej kwalifikacji aktywa lub zobowiązania eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność w zakresie wyceny lub ujmowania (tzw. niedopasowanie księgowe na skutek innego sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań lub odmiennego ujmowania związanych z nimi zysków lub strat);
  - grupa aktywów lub zobowiązań finansowych lub obu tych kategorii jest odpowiednio zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy.

- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Grupa ma stanowczy zamiar i jest w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlega przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Grupa nie może kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

- Pożyczki i należności

Pożyczki i należności są aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które jednostka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim

- terminie i które klasyfikowane są jako przeznaczone do obrotu bądź te, które przy początkowym ujęciu zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- aktywa finansowe wyznaczone przez jednostkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży,
  - aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty inwestycji początkowej z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu, które klasyfikuje się jako dostępne do sprzedaży.

Do kategorii pożyczek i należności należą kredyty i pożyczki udzielone innym bankom i klientom włączając skupione wierzytelności, dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku, spełniające definicję pożyczek i należności.

- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

- Pozostałe zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe będące wynikającym z umowy obowiązkiem wydania środków pieniężnych lub innego składnika aktywów finansowych innej jednostce niezakwalifikowane do grupy wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy mające charakter depozytu lub pożyczki otrzymanej.

- Gwarancje finansowe

Gwarancja finansowa jest kontraktem, na mocy którego wystawca zobowiązuje się do wykonania na rzecz beneficjenta określonych płatności w celu zrekompensowania poniesionych przez beneficjenta strat, spowodowanych zaniechaniem przez określonego dłużnika spłat wynikających z oryginalnych bądź zmodyfikowanych warunków umowy instrumentu dłużnego.

### Ujmowanie

Grupa ujmuje składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu. Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanym do terminu zapadalności i dostępnym do sprzedaży ujmuje się stosownie z przyjętą dla wszystkich tego typu operacji metodą księgowania w dniu rozliczenia transakcji – dniu, w którym składnik aktywów jest dostarczony jednostce lub dostarczony przez jednostkę. Pożyczki i należności są rozpoznawane w momencie wypłaty środków do kredytobiorcy.



### Usunięcie z bilansu

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany z bilansu Grupy w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Przenosząc składnik aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych to wyłącza składnik aktywów finansowych z bilansu,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w bilansie,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest nadal ujmowany w bilansie Grupy, odpowiednio w przypadku braku kontroli jest z bilansu wyłączany do wysokości wynikającej z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Grupa wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygaś.

Grupa usuwa pożyczki i należności lub ich części z bilansu, jeżeli prawa dotyczące umowy kredytowej wygasają, Grupa zrzeknie się tych praw lub dokona sprzedaży kredytu.

Najczęściej Grupa spisuje należności w ciężar odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w przypadku stwierdzenia nieściągalności aktywów finansowych.

Kwoty należności spisanych odzyskane w późniejszych okresach pomniejszają wartość odpisów utworzonych z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat.

### Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązania finansowego nie klasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o istotne koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Grupa wycenia aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszania o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie usunięcia z aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji w instrumenty kapitałowe nie posiadające kwotowań cen rynkowych z aktywnego rynku i których wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona, a także powiązane z nimi instrumenty pochodne, które muszą zostać

rozliczone przez dostawę nie kwotowanych instrumentów kapitałowych, które wycenia się według kosztu.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem:

- zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wycenia się w wartości godziwej z wyjątkiem zobowiązania będącego instrumentem pochodnym powiązany z instrumentem kapitałowym nie kwotowanym na aktywnym rynku, które musi być rozliczone przez dostawę tego instrumentu, wycenianego według kosztu, gdyż jego wartość godziwa nie może być wiarygodnie zmierzona;
- zobowiązań finansowych powstałych w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, które nie kwalifikuje się do wyłączenia z bilansu lub ujmowanych z zastosowaniem podejścia wynikającego z utrzymania zaangażowania (*continuing involvement*).

Pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu lub w kwocie wymaganej zapłaty.

Udzielone gwarancje finansowe wyceniane są w kwocie wyższej z:

- kwoty będącej najbardziej właściwym szacunkiem nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku wynikającego z gwarancji finansowej, przy uwzględnieniu prawdopodobieństwa jej realizacji;
- kwoty rozpoznanej w momencie początkowego ujęcia, skorygowanej o rozliczoną kwotę prowizji otrzymanej za udzielenie gwarancji.

#### Przekwalifikowanie

Przy obecnej skali działalności Grupy mają zastosowanie opisane niżej zasady dotyczące przekwalifikowania.

Określony składnik aktywów finansowych zaklasyfikowany jako dostępny do sprzedaży, może zostać przeklasyfikowany z tej kategorii w przypadku, gdy spełnia definicję pożyczek i należności oraz gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać ten składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu przekwalifikowania uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

W przypadku składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, zyski lub straty ujęte w kapitałach własnych do dnia przekwalifikowania, amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem a kwotą umorzeniową amortyzuje się przez okres do terminu wymagalności instrumentu, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta. Amortyzacja prowadzona jest przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej.

W przypadku składnika aktywów o nieokreślonym terminie wymagalności zyski i straty pozostają w kapitale własnym do momentu sprzedaży lub wyzbycia się go w inny sposób, kiedy to ujmuje się je w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, nie stanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmuje się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, zakwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- zyski lub straty wynikające z wyceny do wartości godziwej składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym.

Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Z chwilą wystąpienia utraty wartości składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych Grupa obciąża rachunek zysków i strat kwotą odsetek umownych niezapłaconych na dzień wystąpienia utraty wartości. Odsetki te zostaną zaliczone do rachunku zysków i strat w chwili ich spłaty.

Dywidendy wynikające z instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w rachunku zysków i strat w momencie, kiedy powstaje prawo jednostki do ich otrzymania.

Różnice kursowe wynikające ze zmian wartości składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wyrażonego w walucie obcej ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym tylko w odniesieniu do aktywów niepieniężnych, natomiast różnice kursowe generowane przez aktywa pieniężne (np. papiery dłużne) zaliczane są do rachunku zysków i strat.

W momencie usunięcia składnika aktywów finansowych z bilansu skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Jeżeli występują obiektywne przesłanki, iż nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, to Grupa rozpoznaje odpis aktualizujący w sposób opisany w punkcie dotyczącym utraty wartości składników aktywów finansowych. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych kwotowanych na aktywnym rynku (w tym papierów wartościowych) ustalana jest w oparciu o cenę kupna (bid price) dla pozycji długiej i sprzedaży (offer price) dla pozycji krótkiej. W przypadku braku aktywnego rynku dla danego instrumentu lub w przypadku papierów wartościowych, które nie są notowane na aktywnym rynku Grupa ustala wartość godziwą przy zastosowaniu technik wyceny, do których zalicza się wykorzystanie ostatnich transakcji rynkowych, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne techniki wyceny powszechnie używane przez uczestników rynku.

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe,
- poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe,



- poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

### **Kompensowanie instrumentów finansowych**

Składnik aktywów finansowych i zobowiązanie finansowe Grupa kompensuje i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następują jednocześnie.

W celu ograniczenia ryzyka strat kredytowych Grupa zawiera specjalne porozumienia ramowe z kontrahentami, z którymi zawiera transakcje o znacznym wolumenie. Specjalne porozumienia ramowe nie umożliwiają kompensowania aktywów i zobowiązań finansowych, ponieważ zazwyczaj rozliczane są w kwotach brutto.

### **Transakcje repo, reverse repo i pożyczek papierów wartościowych**

Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa finansowe odsprzedane z klauzulą przyrzeczenia odkupu (transakcje typu repo, sell-buy-back) jednocześnie ujmując po stronie pasywów zobowiązania wynikające z udzielonego przyrzeczenia odkupu. Warunkiem stosowania takiego rozwiązania jest zachowanie przez Grupę ryzyk i korzyści wynikających z danego aktywa pomimo jego transferu.

W przypadku transakcji zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem sprzedaży (reverse repo, buy-sell-back) posiadane aktywa finansowe prezentowane są jako należność wynikająca z klauzuli odkupu.

Transakcje repo i reverse repo są wyceniane wg zamortyzowanego kosztu, natomiast papiery wartościowe będące przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są usuwane z bilansu i podlegają wycenie wg zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszty/przychody odsetkowe i rozliczana jest w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Grupa desygnuje transakcje sell-buy-back oraz buy-sell-back do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat. Zmiany wartości godziwej rozpoznanych aktywów i zobowiązań finansowych prezentowane są w rachunku zysków i strat w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Pożyczone papiery wartościowe od innych jednostek nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy. W przypadku ich sprzedaży przez Grupę powstają aktywa finansowe w postaci środków pieniężnych uzyskanych ze sprzedaży oraz wyceniane do wartości godziwej zobowiązanie odzwierciedlające obowiązek zwrotu pożyczonych papierów wartościowych. Wartość godziwa zobowiązania równa jest wartości godziwej pożyczonych papierów wartościowych.

### **Pochodne instrumenty finansowe**

Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Podstawą do wyznaczenia wartości godziwej pochodnego instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna, tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty.

Grupa oddziela i ujmuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej instrumenty pochodne będące składnikiem instrumentów hybrydowych. Instrument hybrydowy zawiera umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym oraz instrument pochodny powodujący, że część lub całość przepływów pieniężnych wynikających z umowy zasadniczej jest modyfikowana w oparciu o określoną stopę procentową, cenę instrumentu finansowego, cenę towaru, kurs waluty, indeks cen lub stóp lub inną zmienną.

Grupa oddziela wbudowane instrumenty pochodne od umowy zasadniczej i ujmuje je analogicznie jak pozostałe instrumenty pochodne, jeżeli cechy ekonomiczne i ryzyka związane z wbudowanymi instrumentami pochodnymi nie są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykami właściwymi dla umowy zasadniczej oraz umowa zasadnicza nie jest wyceniana w wartości godziwej przez wynik finansowy. Wbudowane instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, a jej zmiany są ujmowane w rachunku zysków i strat.

Grupa wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności Grupy. Instrumenty pochodne, które nie zostały desygnowane jako instrumenty zabezpieczające zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej.

### Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej.

Grupa wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczenie wartości godziwej lub zabezpieczenie przepływów pieniężnych. Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń, jeśli spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzono sformalizowaną dokumentację powiązania zabezpieczającego, w której określono przyjęty przez Grupę cel zarządzania ryzykiem oraz strategię zabezpieczania. W dokumentacji Grupa wyznacza instrument zabezpieczający, który zabezpiecza daną pozycję lub transakcję oraz określa rodzaj ryzyka, przed którym się zabezpiecza. Grupa określa sposób, w jaki będzie oceniana skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji, w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym Grupa się zabezpiecza,
- zabezpieczający instrument finansowy będący przedmiotem kontraktu i zabezpieczane za jego pomocą aktywa lub pasywa charakteryzują się podobnymi cechami, a w szczególności wartością nominalną, datą zapadalności, wrażliwością na zmiany stopy procentowej lub na zmiany kursu waluty,
- Grupa przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego

- powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie przepływów środków pieniężnych dotyczy wysoce prawdopodobnej prognozowanej transakcji, która jest narażona na ryzyko zmian przepływów środków pieniężnych wpływających na poziom wyniku finansowego,
  - skuteczność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, czyli można wiarygodnie wycenić wartość godziwą zabezpieczanej pozycji lub przepływy środków pieniężnych z niej pochodzące oraz wartość godziwą instrumentu zabezpieczającego,
  - zabezpieczenie jest na bieżąco weryfikowane i stwierdza się jego wysoką skuteczność w całym okresie jego wykorzystania.

- zabezpieczenie wartości godziwej

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane jest w następujący sposób: zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (tj. pochodnego instrumentu zabezpieczającego) wykazuje się w rachunku zysków i strat; zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat. Z uwagi na powyższe ewentualna nieefektywność strategii (tj. brak pełnego kompensowania zmian wartości godziwej pozycji zabezpieczanej i zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego) ujawniana jest od razu w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej będącej składnikiem aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w rachunku zysków i strat, natomiast zyski lub straty wynikające z niezabezpieczonego ryzyka ujmuje się w kapitale własnym.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej w celu zabezpieczenia zmian wartości godziwej instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zakwalifikowanych do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów dłużnych o stałej stopie procentowej zaklasyfikowanych do portfela pożyczek i należności przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych.

- zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Jest to zabezpieczenie przed ryzykiem zmienności przepływów pieniężnych, które:

- można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takimi, jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją,
- może wpływać na rachunek zysków i strat.



Zabezpieczenie przepływów pieniężnych ujmowane jest w następujący sposób: zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego, które stanowią efektywną część powiązania zabezpieczającego, ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów, natomiast nieefektywną część zysków lub strat związanych z instrumentem zabezpieczającym ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Zyski i straty ujęte w kapitale własnym (efektywne zabezpieczenie), w momencie ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań finansowych będącego skutkiem zabezpieczanej planowanej transakcji, przenoszone są do rachunku zysków i strat w tym okresie lub w okresach, w których zabezpieczany składnik aktywów lub zobowiązań ma wpływ na rachunek zysków i strat.

W przypadku zabezpieczenia aktywów lub zobowiązań niefinansowych odniesione na kapitał, jako efektywne zabezpieczenie, zyski i straty przenoszone są do rachunku wyników sukcesywnie, w okresach w których aktywo lub zobowiązanie niefinansowe ma wpływ na rachunek zysków i strat (np. w formie amortyzacji) lub jednorazowo w formie korekty początkowego kosztu nabycia lub wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji.

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych w celu zabezpieczenia wielkości przyszłych przepływów pieniężnych określonego portfela aktywów/pasywów Grupy lub portfela wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany stóp procentowych oraz wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji przed ryzykiem wynikającym ze zmiany kursu walut obcych.

#### Instrumenty pochodne nie spełniające kryteriów rachunkowości zabezpieczeń

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych nie spełniających kryteriów rachunkowości zabezpieczeń wykazywane są w rachunku zysków i strat bieżącego okresu. Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych stopy procentowej wynikające z bieżącego naliczania kuponu odsetkowego prezentowane są w pozycji *Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych* natomiast pozostała część zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych stopy procentowej prezentowana jest w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Zmiany wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych dekomponowane są na trzy elementy, które prezentowane są w następujący sposób:

- zmiany wartości godziwej wynikające z bieżącego naliczenia punktów swapowych/forwardowych prezentowane są w pozycji *Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych*,
- zmiany wartości godziwej z tytułu zmian kursów walutowych prezentowane są w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*,
- pozostała część zmiany wartości godziwej (tj. z tytułu zmiany stóp procentowych) prezentowana jest w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

## Utrata wartości

### Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Składnik aktywa finansowego lub grupa aktywów finansowych utraciły wartość, a strata z tytułu utraty wartości została poniesiona wyłącznie, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (zdarzenie powodujące stratę), a zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające ze składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Nie ujmuje się strat oczekiwanych w wyniku przyszłych zdarzeń bez względu na stopień prawdopodobieństwa ich zajścia. Do obiektywnych dowodów utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów zalicza się uzyskane przez posiadacza składnika aktywów informacje dotyczące następujących zdarzeń powodujących stratę:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika;
- niedotrzymanie warunków umowy, w tym niespłatenie albo zaleganie ze spłatami odsetek lub należności głównej powyżej 90 dni;
- przyznanie pożyczkobiorcy przez pożyczkodawcę, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym wypadku pożyczkodawca by nie udzielił;
- wysoce prawdopodobna upadłość pożyczkobiorcy lub inna reorganizacja finansowa pożyczkobiorcy;
- zanik aktywnego rynku na dany składnik aktywów finansowych ze względu na trudności finansowe;
- pozyskane informacje wskazują na możliwy do zmierzenia spadek oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupą aktywów finansowych od momentu początkowego ich ujęcia, mimo że nie można jeszcze ustalić spadku dotyczącego pojedynczego składnika grupy aktywów finansowych.

W pierwszej kolejności Grupa ocenia, czy występują obiektywne przesłanki utraty wartości dla istotnych składników aktywów finansowych, oraz czy dowody takie występują dla aktywów, które są indywidualnie nieistotne. Podstawą tego procesu jest podział portfela kredytowego Grupy na istotne ekspozycje kredytowe (kryterium wysokości zaangażowania) oraz pozostałe homogeniczne grupy kredytów. Jeżeli w wyniku oceny stwierdza się, że dla danego składnika aktywów finansowych ocenianego indywidualnie nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości lub istnieją przesłanki utraty wartości, ale oszacowane odpisy aktualizacyjne są równe zero, składnik ten włączany jest do grup aktywów finansowych o podobnych cechach ryzyka kredytowego, które wskazują na zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy. Grupy te następnie podlegają kolektywnej ocenie pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów finansowych, dla których wykazana została strata z tytułu utraty wartości w oparciu o analizę indywidualną, nie są uwzględniane w kolektywnej ocenie utraty wartości. Dla celów kolektywnej oceny utraty wartości, aktywa finansowe są grupowane według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego w ramach danego portfela.

Jeśli istnieją obiektywne dowody, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, to kwota odpisu aktualizującego równa się różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą oszacowanych

przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej danego składnika instrumentu finansowego.

Jeżeli istniejące obiektywne dowody utraty wartości składnika aktywów lub grupy aktywów finansowych wycenianych według amortyzowanego kosztu wskazują, że oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne wynikające z w/w aktywów finansowych nie wystąpią, wtedy kwota odpisu aktualizującego wartość aktywów równa jest ich wartości bilansowej.

Przyszłe przepływy pieniężne w grupie aktywów finansowych, dla których utrata wartości oceniana jest kolektywnie, są szacowane na podstawie historii strat dla aktywów o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego. Dane historyczne dotyczące strat są korygowane na podstawie dostępnych bieżących danych (w celu odzwierciedlenia oddziaływania bieżących warunków, które nie miały wpływu w ocenianym okresie) jak też, korygowane poprzez wyeliminowanie czynników mających wpływ na dane historyczne, a nie występujących obecnie. Grupa regularnie sprawdza metodologię i założenia przyjęte do oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi a rzeczywistymi.

W celu wyliczenia kwoty odpisu na ekspozycje bilansowe analizowane grupowo wykorzystuje się, między innymi, prawdopodobieństwo wystąpienia straty (zmodyfikowany parametr PD). Modyfikacje parametru PD pozwalają na uwzględnienie specyfiki poszczególnych produktów oraz okresów ujawniania się strat na tych produktach. Podejście to w szczególności pozwala na wykrycie:

- już zaistniałych strat,
- strat, które wystąpiły na dzień oceny utraty wartości, lecz jeszcze nie zostały udokumentowane (tzw. rezerwa na straty kredytowe, dla których nastąpiła utrata wartości, ale nie zostały zaraportowane – IBNR).

Utrata wartości wykazywana jest jako zmniejszenie wartości bilansowej składnika aktywów poprzez dokonanie odpisów aktualizujących, zaś kwota straty (utworzonego w okresie odpisu aktualizującego) obciąża rachunek zysków i strat okresu.

Jeżeli w kolejnym okresie wysokość straty z tytułu utraty wartości zmniejszy się na skutek zdarzenia, które nastąpiło po wystąpieniu utraty wartości (np. poprawy oceny zdolności kredytowej dłużnika), wówczas uprzednio dokonany odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany przez rachunek zysków i strat poprzez dokonanie odpowiedniej korekty odpisów aktualizujących.

#### Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Dla aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, jeśli zmniejszenie wartości godziwej tych aktywów ujmowane było bezpośrednio w kapitale własnym i występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości tego składnika, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym wyksięgowuje się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony z bilansu.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i ujęta w rachunku zysków i strat, stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną



o wszelkie straty z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w rachunku zysków i strat.

Straty z tytułu utraty wartości inwestycji w instrument kapitałowy kwalifikowany jako dostępny do sprzedaży nie poddaje się odwróceniu przez rachunek zysków i strat. Jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w rachunku zysków i strat, to kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w rachunku zysków i strat.

#### Aktywa finansowe wyceniane według kosztu

Jeśli występują obiektywne dowody, że nastąpiła utrata wartości nienotowanego instrumentu kapitałowego, który nie jest wyceniany według wartości godziwej, gdyż jego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, albo instrumentu pochodnego, który jest powiązany i musi zostać rozliczony przez dostawę takiego nienotowanego instrumentu kapitałowego, to kwotę straty z tytułu utraty wartości ustala się jako różnicę pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów finansowych oraz wartością bieżącą oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy zastosowaniu bieżącej rynkowej stopy zwrotu dla podobnych aktywów finansowych. Tak ustalonych strat z tytułu utraty wartości nie poddaje się odwróceniu.

#### **Nieruchomości inwestycyjne**

Nieruchomość inwestycyjna to nieruchomość (grunt, budynek, lub część budynku lub też oba te elementy), którą Grupa (działając jako właściciel lub leasingobiorca w leasingu finansowym) traktuje jako źródło przychodów z czynszów lub utrzymuje w posiadaniu ze względu na przyrost jej wartości, względnie obie te korzyści. Jednocześnie nieruchomość taka:

- jest zajmowana przez Grupę tylko w nieznacznym stopniu,
- nie jest przeznaczona na sprzedaż w ramach zwykłej działalności Grupy.

W związku z tym przepływy środków pieniężnych uzyskiwane dzięki nieruchomości inwestycyjnej są w dużej mierze niezależne od pozostałych aktywów będących w posiadaniu Grupy.

Nieruchomość inwestycyjna początkowo ujmowana jest wg ceny nabycia lub kosztu wytworzenia. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnej wyceniana jest w oparciu o model wartości godziwej. Zysk lub strata wynikająca ze zmiany wartości odnoszona jest do zysku lub straty netto okresu, w którym wystąpiła zmiana. Szacunek wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnej odzwierciedla warunki rynkowe na dzień bilansowy.

**Rzeczowe aktywa trwałe**Własne składniki rzeczowych aktywów trwałych

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią kontrolowane środki trwałe oraz nakłady na ich budowę. Do środków trwałych zaliczane są składniki rzeczowych aktywów trwałych o przewidywanym okresie wykorzystywania dłuższym niż rok, które są utrzymywane z uwagi na ich wykorzystanie na własne potrzeby lub w celu oddania ich do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych.

Rzeczowe aktywa trwałe, za wyjątkiem budynków i gruntów wykazuje się według modelu opartego na cenie nabycia lub koszcie wytworzenia tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o odpisy amortyzacyjne / umorzeniowe oraz z tytułu trwałej utraty wartości. Na koszt historyczny składają się cena nabycia / koszt wytworzenia i koszty bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Każda część składowa pozycji rzeczowych aktywów trwałych, której cena nabycia lub koszt wytworzenia jest istotny w porównaniu z ceną nabycia lub kosztem wytworzenia całej pozycji jest amortyzowana osobno. Grupa alokuje początkową wartość pozycji rzeczowych aktywów trwałych na jej istotne części.

Budynki i grunty wykazuje się według modelu opartego na wartości przeszacowanej tzn. po początkowym ujęciu wykazuje się w wartości przeszacowanej, stanowiącej jej wartość godziwą na dzień przeszacowania, pomniejszonej o kwotę późniejszej zakumulowanej amortyzacji i późniejszych zakumulowanych odpisów aktualizacyjnych z tytułu utraty wartości. Przeszacowania przeprowadza się na tyle regularnie, aby wartość bilansowa nie różniła się w sposób istotny od wartości, która zostałaby ustalona przy zastosowaniu wartości godziwej na dzień bilansowy.

Efekt przeszacowania jest odzwierciedlony w rezerwie rewaluacyjnej/kapitale z aktualizacji w przypadku wzrostu wartości lub w rachunku zysków i strat w przypadku spadku wartości bilansowej składnika. Jednakże zwiększenie wartości ujmowane jest jako przychód w rachunku zysków i strat w takim zakresie, w jakim odwraca ono zmniejszenie wartości z tytułu przeszacowania tego samego składnika aktywów, które poprzednio ujęto jako koszt danego okresu w rachunku zysków i strat. Analogicznie zmniejszenie wartości aktywa wynikające z przeszacowania rozlicza się z odnośną nadwyżką powstałą w wyniku poprzednio dokonanego przeszacowania tego aktywa. Całość nadwyżki z przeszacowania realizuje się w momencie wycofania z użycia lub zbycia składnika aktywów.

Nakłady ponoszone w terminie późniejszym

Grupa ujmuje w wartości bilansowej pozycji rzeczowych aktywów trwałych koszty wymiany części tych pozycji w momencie ich poniesienia, jeśli istnieje prawdopodobieństwo, że Grupa uzyska przyszłe korzyści ekonomiczne związane ze składnikiem aktywów, a cenę nabycia lub koszt wytworzenia można wycenić w wiarygodny sposób. Pozostałe koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia.

### **Wartości niematerialne**

Składnik wartości niematerialnych to możliwy do zidentyfikowania niepieniężny składnik aktywów, który nie posiada postaci fizycznej.

Do wartości niematerialnych klasyfikowane są aktywa spełniające następujące wymagania:

- można je wyodrębnić lub wydzielić z jednostki gospodarczej i sprzedać, przekazać, licencjonować lub oddać do odpłatnego użytkowania osobom trzecim, zarówno indywidualnie, jak też łącznie z powiązanymi z nimi umowami, składnikami aktywów lub zobowiązań,
- wynikają z tytułów umownych lub innych tytułów prawnych, bez względu na to, czy podlegają one przeniesieniu lub wyodrębnieniu z jednostki gospodarczej lub innych praw i obowiązków.

### Wartość firmy

Wartość firmy z tytułu przejęcia jednostki jest początkowo ujmowana według ceny nabycia stanowiącej kwotę nadwyżki sumy:

- przekazanej zapłaty,
- kwoty wszelkich niekontrolujących (mniejszości) udziałów w jednostce przejmowanej oraz
- w przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, wartości godziwej na dzień przejęcia udziału w kapitale jednostki przejmowanej, należącego poprzednio do jednostki przejmującej,

nad kwotą netto ustaloną na dzień przejęcia wartości możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań.

Wartość firmy prezentowana w sprawozdaniu finansowym Grupy ujęta została w oparciu o wymagania obowiązujące na dzień zastosowania Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej po raz pierwszy tj.: według ceny nabycia stanowiącej nadwyżkę kosztów połączenia jednostek gospodarczych nad udziałem jednostki przejmującej w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Po początkowym ujęciu, wartość firmy jest wykazywana według ceny nabycia pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Test na utratę wartości przeprowadza się na dzień bilansowy. Utrata wartości ustalana jest poprzez oszacowanie odzyskiwalnej wartości ośrodka wypracowującego środki pieniężne, którego dotyczy dana wartość firmy. W przypadku, gdy odzyskiwalna wartość ośrodka wypracowującego środki pieniężne jest niższa niż wartość bilansowa, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości.

### Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są aktywowane w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.



Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne nabywane przez Grupę, wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

**Odpisy amortyzacyjne**

Odpisy amortyzacyjne od wartości podlegającej amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych dokonywane są metodą liniową zgodnie z ustalonymi stawkami amortyzacji przez przewidywany okres ich użyteczności ekonomicznej. Przez wartość podlegającą amortyzacji rozumie się cenę nabycia lub koszt wytworzenia danego składnika aktywów po pomniejszeniu o wartość końcową (rezydualną) tego składnika. Okres ekonomicznej użyteczności, stawki amortyzacji a także wartość końcowa rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych podlegających amortyzacji są corocznie weryfikowane. Wnioski z tej weryfikacji stanowią podstawę dla ewentualnej zmiany okresów amortyzacji rozpoznawanej prospektywnie od daty dostosowania (efekt takiej zmiany jest zgodnie z MSR 8 odnoszony do rachunku zysków i strat).

W przypadku budynków podlegających wycenie do wartości godziwej saldo zakumulowanego umorzenia w dniu przeszacowania jest eliminowane z wartości bilansowej brutto, a wartość bilansowa netto korygowana do wartości przeszacowanej.

Odpisy amortyzacyjne rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Wartość firmy oraz inne wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania są systematycznie testowane pod kątem trwałej utraty wartości na każdy dzień bilansowy. Szacowane okresy użytkowania są następujące:

➤ budynki i budowle	50 lat
➤ inwestycje w obce środki trwałe	okres najmu, dzierżawy, leasingu
➤ maszyny i urządzenia	3 - 7 lat
➤ wyposażenie	5 lat
➤ koszty wytworzenia oprogramowania	3 lata
➤ oprogramowanie komputerowe	3 lata

Dla bankomatów i wpłatomatów wprowadzonych do użytkowania po 01 stycznia 2010 roku Grupa wydłużyła szacowany okres użytkowania do lat 7.

**Leasing**Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na mocy których oddaje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. W przypadku umów leasingu na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy (leasing finansowy), przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w bilansie Grupy. Ujmowana jest natomiast należność w kwocie równej bieżącej wartości minimalnych opłat leasingowych. Rozliczenie opłat leasingowych (podział między przychody finansowe i zmniejszenie salda należności) następuje w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy zwrotu z pozostałej do spłaty należności.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako przychody w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Grupa jako leasingobiorca

Grupa jest również stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

**Pozostałe składniki bilansu**Pozostałe należności handlowe i inne należności

Pozostałe należności handlowe i inne należności są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na wątpliwe należności. Odpis na należności oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej aktualne

oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Pozostałe należności handlowe i inne należności obejmują w szczególności rozrachunki z odbiorcami.

Należności budżetowe prezentowane są w ramach pozostałych aktywów niefinansowych, z wyjątkiem należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, które stanowią w bilansie odrębną pozycję.

#### Zobowiązania

Pozostałe zobowiązania niefinansowe obejmują w szczególności zobowiązania wobec urzędu skarbowego z tytułu podatku od towarów i usług, rozrachunki z dostawcami oraz zobowiązania z tytułu otrzymanych zaliczek, które będą rozliczone poprzez dostawę towarów, usług lub środków trwałych. Pozostałe zobowiązania niefinansowe ujmowane są w kwocie wymagającej zapłaty.

#### Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży klasyfikowane są aktywa trwałe, w przypadku, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Sytuacja taka ma miejsce, gdy pojedynczy składnik aktywów (lub grupa) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem jedynie normalnych i zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywów oraz jego sprzedaż jest wysoce prawdopodobna, tzn. zdecydowano o wypełnieniu planu sprzedaży danego składnika aktywów, rozpoczęto aktywny program znalezienia nabywcy i zakończenia planu zbycia. Ponadto, taki składnik aktywów jest oferowany do sprzedaży po cenie, która jest racjonalna w odniesieniu do jego bieżącej wartości godziwej i oczekuje się, że sprzedaż zostanie ujęta jako sprzedaż zakończona w czasie jednego roku od dnia zaklasyfikowania składnika aktywów do tej kategorii.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży ujmuje się w kwocie niższej z dwóch: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia tych aktywów. Dla aktywów zaklasyfikowanych do tej kategorii nie nalicza się amortyzacji.

W przypadku, gdy kryteria klasyfikacji do grupy aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży nie są dłużej spełniane, Grupa zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży oraz dokonuje reklasyfikacji do odpowiedniej kategorii aktywów. W takim przypadku Grupa wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy przeznaczonej do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży;
- jego wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o braku jego sprzedaży.

Działalność zaniechana to element przedsięwzięcia Grupy, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży, jak również stanowi odrębną, ważną

dziedzinę działalności lub jej geograficzny obszar działalności, albo jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Klasyfikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie zbycia lub w momencie, gdy działalność spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży, jeśli ten moment nastąpił wcześniej. Grupa do zbycia, która ma zostać wycofana z użytkowania, również może się kwalifikować jako działalność zaniechana.

#### Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalent środków pieniężnych – z punktu widzenia rachunku przepływów pieniężnych na stan środków pieniężnych składa się wartość gotówki (gotówka w kasach i Banku Centralnym) oraz jej ekwiwalentów, na które składają się salda na rachunkach bieżących i rachunkach lokat jednodniowych w innych bankach.

#### **Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości niefinansowych aktywów**

Na każdy dzień bilansowy Grupa dokonuje oceny aktywów pod względem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, Grupa dokonuje formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej.

W przypadku, gdy istnieją przesłanki, że nastąpiła utrata wartości majątku wspólnego, czyli aktywów, które nie wypracowują wpływów pieniężnych niezależnie od innych aktywów lub zespołów aktywów oraz nie można ustalić wartości odzyskiwanej pojedynczego składnika aktywów zaliczanego do majątku wspólnego, Grupa ustala wartość odzyskiwaną na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik należy.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat.

Odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości w przypadku ośrodków wypracowujących środki pieniężne w pierwszej kolejności redukują wartość firmy przypadającą na te ośrodki wypracowujące środki pieniężne (grupę ośrodków), a następnie redukują proporcjonalnie wartość księgową innych aktywów w ośrodku (grupie ośrodków).

#### Kalkulacja wartości odzyskiwalnej

Wartość odzyskiwalną stanowi wartość użytkowa lub wartość sprzedaży netto w zależności od tego, która z wyżej wymienionych wartości na moment przeprowadzania przeglądu jest wyższa.

W celu wyznaczenia wartości użytkowej, oszacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy użyciu stopy dyskontowej przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżące oczekiwania rynku co do wartości pieniądza oraz specyficznego ryzyka w odniesieniu do danego aktywa.



Odwrocenie odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w odniesieniu do wartości firmy nie podlega odwracaniu.

W przypadku innych aktywów, odpis ten podlega odwracaniu, jeżeli nastąpiła zmiana w szacunkach służących do określenia wartości możliwej do odzyskania.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, zostałaby wyznaczona, jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

**Kapitały**

Na kapitały własne składają się: kapitał zakładowy, kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej, kapitał z aktualizacji wyceny oraz zyski zatrzymane. Wszystkie kwoty kapitałów i funduszy wykazywane są w wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do rejestru handlowego jednostki dominującej.

- Nabyte akcje własne

Jeśli Grupa nabywa własne instrumenty kapitałowe, to kwotę zapłaconą, łącznie z kosztami bezpośrednio się do tego odnoszącymi, ujmuje się jako zmianę w kapitale własnym. Nabyte akcje własne ujmuje się jako akcje własne i ujawnia się je jako zmniejszenie kapitału własnego.

- Dywidendy

Dywidendy za dany rok, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, ujawnia się w pozycji zobowiązania z tytułu dywidendy w ramach *Pozostałych zobowiązań*.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Tworzony jest z premii emisyjnej uzyskanej z emisji akcji, pomniejszonej o poniesione bezpośrednie koszty z nią związane.

Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku:

- wyceny instrumentów finansowych zakwalifikowanych do kategorii „dostępne do sprzedaży”,
- wyceny instrumentów finansowych stanowiących zabezpieczenie przepływów pieniężnych,
- wyceny aktywów trwałych wycenianych według wartości godziwej.

Na kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się odpisy z tytułu podatku odroczonego z tytułu ujęcia powyższych wycen. Kapitał z aktualizacji wyceny nie podlega dystrybucji.

#### Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawach. Zyski zatrzymane obejmują:

- pozostały kapitał zapasowy,
- pozostałe kapitały rezerwowe,
- fundusz ryzyka ogólnego,
- niepodzielony wynik z lat ubiegłych,
- wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą.

Pozostały kapitał zapasowy, pozostały kapitał rezerwowy i fundusz ryzyka ogólnego tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub innych przepisach prawa.

Fundusz ogólnego ryzyka bankowego tworzony jest zgodnie z przepisami ustawy Prawo Bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. z późniejszymi zmianami, z zysku po opodatkowaniu.

Wynik finansowy netto przypadający na jednostkę dominującą stanowi wynik brutto z rachunku zysków i strat roku bieżącego skorygowany obciążeniem z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych oraz o wynik przypadający na udziały mniejszości.

#### **Rozliczenia międzyokresowe**

##### Koszty rozliczane w czasie

Koszty rozliczane w czasie dotyczą poszczególnych rodzajów wydatków, których rozliczenie w ciężar rachunku zysków i strat nastąpi stosownie do upływu czasu w przyszłych okresach sprawozdawczych. Składnikami kosztów rozliczanych w czasie są przede wszystkim rezerwy na koszty rzeczowe wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Grupy przez kontrahentów, oraz opłacone z góry koszty ubezpieczeń, które zostaną rozliczone w następnych okresach. Koszty rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Pozostałe aktywa*.

##### Przychody przyszłych okresów

Pozycja obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych. Przychody rozliczane w czasie prezentuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji *Inne zobowiązania*.

## **Świadczenia pracownicze**

### Programy określonych składek

Wydatki ponoszone w związku z programem określonych składek są ujmowane jako koszty w rachunku zysków i strat.

### Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze Grupy (inne niż świadczenia z tytułu rozwiązania umowy o pracę) zawierają wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenie społeczne.

Grupa ujmuje przewidywaną nie dyskontowaną wartość krótkoterminowych świadczeń pracowniczych jako koszty w okresie, w którym pracownicy świadczyli związaną z nimi pracę (bez względu na termin zapłaty) w korespondencji z pozostałymi zobowiązaniami bilansu.

Kwota krótkoterminowych świadczeń pracowniczych z tytułu niewykorzystanych dni urlopowych przysługujących pracownikom Grupy jest wyliczana jako suma niewykorzystanych urlopów przysługujących poszczególnym pracownikom Grupy.

### Długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania Grupy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych, inne niż plany emerytalne, są kwotą przyszłych korzyści, które pracownik otrzyma w zamian za świadczenie swoich usług w bieżącym i wcześniejszych okresach, które nie są należne w całości w ciągu 12 miesięcy od wykonania pracy.

Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwy z tytułu długoterminowych świadczeń pracowniczych ujmuje się w pozycji *Rezerwy* sprawozdania z sytuacji finansowej w korespondencji z kosztami wynagrodzeń w rachunku zysków i strat.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje ustaloną część zysków/strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy. Grupa prezentuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski /straty aktuarialne.

Grupa jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (tj. Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING. System ten motywuje pracowników jednostek Grupy ING poprzez powiązanie dodatkowych świadczeń im przyznawanych z wynikami finansowymi Grupy ING. LEO kierowany jest do członków Zarządu Banku, kadry kierowniczej oraz specjalistów wysokiego szczebla. System ten funkcjonuje w dwóch wariantach:

- Standard – pracownik może stać się posiadaczem akcji ING lub uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu Standard oferowane są dwa instrumenty:
  - Opcje na akcje (z ang. Share options),
  - Świadczenie oparte o wyniki akcji (z ang. Performance shares),
- Phantom – pracownik może uzyskać świadczenie pieniężne; w ramach systemu oferowane są dwa instrumenty:
  - Pozorne opcje/o charakterze opcji (z ang. Phantom Option),
  - Świadczenie oparte o wyniki jednostek (z ang. Performance units).

Oba wskazane powyżej warianty systemu posiadają dziesięcioletni okres zapadalności i mogą być zrealizowane po trzech latach od ich emisji pod warunkiem, że posiadacz opcji jest pracownikiem Banku (lub innej jednostki Grupy ING) lub przeszedł na emeryturę. Cena realizacji opcji jest różnicą pomiędzy ceną realizacji opcji, ustaloną przez Euronext Amsterdam w dniu realizacji w okresie tzw. „otwartym” (z ang. „open period”) po Walnym Zgromadzeniu Grupy ING a ceną początkową, zagwarantowaną w opcji cenie wykonania (z ang. strike price).

Świadczenia oparte o wyniki akcji/jednostek (z ang. Performance shares / Performance units) są przyznawane warunkowo. Liczba otrzymanych instrumentów zależy od wyników, jakie uzyskała Grupa ING na koniec trzyletniego okresu. W tym celu wyznaczany jest wskaźnik stopy zwrotu dla akcjonariuszy (tzw. Total Shareholder Return - TSR) dla każdego trzyletniego okresu w porównaniu do wskaźnika wyliczonego dla grupy podobnych do Grupy ING instytucji finansowych. W zależności od miejsca Grupy ING w rankingu liczba możliwych do zrealizowania instrumentów (z ang. Performance shares / Performance units) może wynieść od 200% dla rankingu 1-3 do 0% dla rankingu 18-20. Cena realizacji wyznaczana jest jak dla instrumentów opcyjnych (z ang. Share options / Phantom Option).

Na dzień bilansowy Grupa wykazuje w księgach wycenę instrumentów będących w posiadaniu pracowników Grupy.

#### Wycena motywacyjnych programów pracowniczych

Wartość godziwa udzielonych opcji jest wykazywana jako koszty pracownicze (drugostronnie w kapitałach) i jest alokowana w okresie nabywania uprawnień. Wartości godziwe przyznanych opcji zostały określone za pomocą symulacji Monte Carlo. Model ten uwzględnia oprocentowanie wolne od ryzyka (od 2,02% do 4,62%) jak również spodziewany termin realizacji udzielonych opcji (od 5 do 9 lat), cenę wykonania opcji, bieżącą cenę akcji (2,9 euro – 26,05 euro), spodziewaną zmienność świadectw udziałowych Grupy ING (25% - 84%) i spodziewany dochód z dywidendy (od 0,94% do 8,99%).

Źródłem zmienności przyjętej dla wyceny opcji udziałowych jest system inwestycyjny ING. Zmienność w tym systemie określana jest w oparciu o zmienność danych rynkowych, a nie o zmienność historyczną.



**Rezerwy**

Rezerwy, w tym na zobowiązania pozabilansowe, są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, jeżeli na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów (prawo zwyczajowe) mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków. Jeżeli skutek jest istotny, kwotę rezerwy wyznacza się za pomocą zdyskontowanych oczekiwanych przepływów pieniężnych według stopy przed opodatkowaniem, która odzwierciedla bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz, tam gdzie to dotyczy, ryzyka związane z danym składnikiem zobowiązań. W oparciu o powyższą zasadę rozpoznawane są rezerwy na zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem takie jak: gwarancje, akredytywy dokumentowe, nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe.

W związku z faktem, że nieodwołalne niewykorzystane linie kredytowe dla zaangażowań korporacyjnych są traktowane jako ekwiwalent zaangażowań bilansowych, rezerwy na tego rodzaju ekspozycje są tworzone i wykazywane łącznie z odpisami z tytułu utraty wartości należności kredytowych.

Grupa tworzy rezerwy na koszty restrukturyzacji tylko wtedy, gdy zostaną spełnione ogólne kryteria dotyczące ujmowania rezerw wynikające z MSR 37. Utworzone rezerwy obejmują tylko bezpośrednie i nieodzowne nakłady powstające w wyniku restrukturyzacji nie związane z bieżącą działalnością.

**Wynik z tytułu odsetek**

Przychody i koszty z tytułu odsetek dla wszystkich instrumentów finansowych są ujmowane w rachunku zysków i strat. Przychody z tytułu odsetek od aktywów finansowych zaliczanych do kategorii dostępnych do sprzedaży, kredytów i pożyczek oraz utrzymywanych do terminu zapadalności ujmowane są w rachunku zysków i strat w wysokości zamortyzowanego kosztu przy użyciu efektywnej stopy procentowej.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązania finansowego (albo grupy aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych) oraz przypisania przychodów lub kosztów odsetkowych do odpowiednich okresów. Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy lub płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Przy wyliczaniu efektywnej stopy procentowej Grupa dokonuje oszacowania przepływów pieniężnych, uwzględniając wszelkie postanowienia umowy instrumentu finansowego jednakże nie uwzględnia potencjalnych przyszłych strat związanych z nieściągalnością kredytów. Wyliczenie obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane (zewnętrzne) przez strony umowy prowizje i opłaty stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje (otrzymane lub należne) ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej z tytułu: kredytów z harmonogramami spłat, lokat międzybankowych oraz papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności,

dostępnych do sprzedaży, przeznaczonych do obrotu oraz spełniających definicję kredytów i pożyczek klasyfikowanych do kategorii pożyczki i należności.

W przypadku aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych, dla których dokonano odpisu z tytułu utraty wartości, przychody odsetkowe są naliczane od wartości bieżącej należności (to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość) przy zastosowaniu stopy procentowej użytej do zdyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych dla celów oszacowania straty z tytułu utraty wartości.

Przychody odsetkowe od dłużnych papierów wartościowych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczonych do obrotu bądź desygnowanych do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są ujmowane w przychodach z tytułu odsetek.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych stopy procentowej oraz przychody/koszty odsetkowe wynikające z bieżącego naliczania punktów swapowych/forwardowych walutowych instrumentów pochodnych zaklasyfikowanych do kategorii przeznaczone do obrotu wykazywane są w pozycji *Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych*.

Przychody/koszty odsetkowe od instrumentów pochodnych desygnowanych, jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń prezentowane są w pozycji *Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych*.

#### **Przychody i koszty z tytułu prowizji**

Przychody z tytułu prowizji powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Grupę i obejmują udzielenie kredytów, opłaty za zobowiązanie się Grupy do udzielenia kredytu, opłaty za wydanie kart, usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami. Przychody z tytułu prowizji obejmują również marże transakcyjne na pochodnych instrumentach walutowych zawieranych z klientami korporacyjnymi.

Opłaty i prowizje (zarówno przychody, jak i koszty) bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych posiadających określone harmonogramy spłat są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej i stanowią część przychodów odsetkowych.

Inne integralnie związane z powstaniem aktywów bez określonych harmonogramów (np. prowizje od kredytów w rachunku bieżącym) rozliczane są liniowo w okresie trwania kontraktu. Opłaty za zobowiązanie się do udzielenia pożyczek, które najprawdopodobniej będą zaciągnięte, są odraczane i z chwilą powstania aktywów finansowych są rozliczane jako element efektywnej stopy procentowej lub liniowo przy uwzględnieniu wyżej wymienionego kryterium.

Pozostałe opłaty i prowizje związane z usługami finansowymi oferowanymi przez Grupę, takie jak usługi zarządzania środkami pieniężnymi, usługi maklerskie oraz usługi zarządzania aktywami, są rozpoznawane w rachunku zysków i strat w momencie wykonania usługi.

**Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany**

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu oraz desygnowanych przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany obejmuje również korekty wartości godziwej z tytułu ryzyka dla niezrealizowanych transakcji typu opcje walutowe.

Wynik z tytułu naliczenia odsetek oraz rozliczenia dyskonta bądź premii od dłużnych papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu bądź klasyfikowanych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy rozpoznawany jest jako wynik odsetkowy.

**Wynik na inwestycjach**

Na wynik na inwestycjach składają się zrealizowane zyski i straty powstałe na skutek zbycia aktywów finansowych zaklasyfikowanych do dostępnych do sprzedaży oraz przychody z tytułu dywidend. Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców/akcjonariuszy do ich otrzymania.

**Wynik na rachunkowości zabezpieczeń**

W pozycji tej prezentowana jest wycena transakcji zabezpieczanych i zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej oraz wynik z wyceny instrumentów zabezpieczających w części nieefektywnej powiązania zabezpieczającego rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

**Wynik na pozostałej działalności podstawowej**

Do wyniku na pozostałej działalności podstawowej zaliczane są koszty i przychody nie związane bezpośrednio z działalnością bankową i maklerską Grupy. Są to w szczególności wynik z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej, zbycia aktywów (środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych), przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych, otrzymane i zapłacone odszkodowania, kary i grzywny.

**Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom niekontrolującym**

Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom niekontrolującym stanowi tę część zysku lub straty oraz wyników netto uzyskanych z działalności oraz aktywów netto jednostki zależnej, którą można przyporządkować do udziałów nie należących (bezpośrednio lub pośrednio przez jednostki zależne) do jednostki dominującej.

**Podatek dochodowy**

Podatek dochodowy ujmowany jest jako podatek bieżący oraz podatek odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek dochodowy

odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub w kapitale.

Bieżący podatek jest zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej na dzień bilansowy, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

### **Odroczony podatek dochodowy**

Grupa tworzy rezerwę na przejściową różnicę z tytułu podatku dochodowego spowodowaną odmiennością momentu uznania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione w myśl przepisów rachunkowych oraz przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Dodatnią różnicę netto wykazuje się w pasywach jako *Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego*. Ujemną różnicę netto wykazuje się w pozycji *Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego*.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich dodatnich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym, z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa z tytułu podatku odroczonego wynika z:

- początkowego ujęcia wartości firmy;
- wartości firmy, której amortyzacja nie stanowi kosztów uzyskania przychodu;
- początkowego ujęcia danego składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która nie jest połączeniem jednostek gospodarczych oraz w czasie wystąpienia transakcji nie ma wpływu na wynik finansowy brutto, ani na dochód podlegający opodatkowaniu (stratę podatkową).

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym oraz niewykorzystanych strat podatkowych. Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są do wysokości, do której jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych, z wyjątkiem sytuacji, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji, które nie jest połączeniem jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku podlega weryfikacji na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczony wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) prawnie lub faktycznie obowiązujące na dzień bilansowy.



Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujętych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym.

Aktywa i rezerwy z tytułu podatku dochodowego Grupa wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej po skompensowaniu na poziomie każdej ze spółek podlegającej konsolidacji. Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy, gdy posiada tytułu prawny do przeprowadzenia takiej kompensaty oraz aktywa i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczą tego samego podatnika.

### **Inne podatki**

Przychody, koszty i aktywa ujmowane są w kwocie pomniejszonej o wartość podatku od towarów i usług, podatku od czynności cywilno-prawnych i innych podatków od sprzedaży, z wyjątkiem, gdy podatek od sprzedaży zapłacony przy zakupie towarów i usług nie jest możliwy do odzyskania od władz podatkowych; wtedy podatek od sprzedaży jest ujmowany odpowiednio jako część kosztów nabycia składnika aktywów lub jako element kosztów.

Kwota netto podatku od sprzedaży możliwa do odzyskania lub należna do zapłaty na rzecz władz podatkowych jest ujęta w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako część należności lub zobowiązań.

## **V. Porównywalność danych finansowych**

W sporządzonym za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa dokonała zmian w stosunku do rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku w sposobie prezentacji niektórych pozycji rachunku zysków i strat:

- wycena transakcji zabezpieczanej i zabezpieczającej w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej – aktualnie wielkość ta prezentowana jest w wydzielonej pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń*, a poprzednio była prezentowana w pozycji *Wynik na inwestycjach*,
- odsetki od instrumentu zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej – aktualnie prezentowane są w pozycji *Przychody z tytułu odsetek*, a poprzednio w pozycji *Wynik na inwestycjach*,
- odsetki od instrumentu zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych – obecnie prezentowane są w pozycji *Przychody z tytułu odsetek*, a poprzednio w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*,
- wynik z wyceny części nieefektywnej w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych – aktualnie prezentowana jest w pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń*, w poprzednio w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

W opinii Grupy obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

Grupa dokonała także dekompozycji wyniku z wyceny na instrumentach pochodnych stopy procentowej oraz wyniku z wyceny na walutowych instrumentach pochodnych, której rezultatem było wyodrębnienie:

- wyniku odsetkowego (tj. wynikającego z bieżącego naliczenia kuponu odsetkowego transakcji lub bieżącego naliczenia punktów swapowych/forwardowych),
- wyniku z pozycji wymiany w zakresie walutowych instrumentów pochodnych (tj. zmiany wartości godziwej z tytułu zmian kursów walutowych),
- pozostałej części wyniku z wyceny (tj. zmiany wartości godziwej z tytułu zmian stóp procentowych).

Po zmianach opisywane wyżej elementy wyceny prezentowane są następująco:

- wynik odsetkowy prezentowany jest w *Przychodach z tytułu odsetek*,
- wynik z pozycji wymiany prezentowany jest w linii rachunku zysków i strat *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* (w pozycji szczegółowej w nocie objaśniającej: *Wynik z pozycji wymiany*),
- Pozostała część wyniku z wyceny prezentowany jest w linii rachunku zysków i strat *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* (w pozycji szczegółowej w nocie objaśniającej: *Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu - wynik na instrumentach pochodnych*).

Ponadto Grupa dokonała przesunięcia kwoty 64.733 tys. zł z pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany* do pozycji *Wynik z tytułu prowizji*. Zmiana wynikała z wdrożenia w IV kwartale 2009 roku nowego systemu do ewidencji płatności zagranicznych. Wcześniej transakcje zagraniczne ewidencjonowane były w systemie, w którym nie funkcjonował podział wyniku na wynik transakcyjny i wynik z rewaluacji – w związku z tym cały wynik zrealizowany na tych transakcjach odzwierciedlany był w wyniku z pozycji wymiany bez wyodrębniania elementu marży transakcyjnej. Poprzez włączenie do kalkulacji marży wspomnianych transakcji kwota prezentowana w sprawozdaniu finansowym jako marża transakcyjna uległa podwyższeniu. Wartości prezentowane za okresy poprzednie zostały przeliczone ponownie i skorygowane w niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. W opinii Grupy efektem zmiany jest podwyższenie jakości raportowanych danych.

Dane za 12 miesięcy 2009 roku prezentowane w niniejszym sprawozdaniu zostały doprowadzone do porównywalności.

<b>SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT</b> (w tys. zł)	<b>okres od 01.01.2009 do 31.12. 2009</b> w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2009 roku	<b>ZMIANY</b>	<b>okres od 01.01.2009 do 31.12. 2009</b> w rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku
Przychody z tytułu odsetek	3 116 760	-39 042	3 077 718
Koszty odsetek	1 674 666	558	1 675 224
<b>Wynik z tytułu odsetek</b>	<b>1 442 094</b>	<b>-39 600</b>	<b>1 402 494</b>
Przychody z tytułu prowizji	1 020 341	64 733	1 085 074
Koszty prowizji	120 667	0	120 667
<b>Wynik z tytułu prowizji</b>	<b>899 674</b>	<b>64 733</b>	<b>964 407</b>
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany	260 718	-162 737	97 981
Wynik na inwestycjach	-114 203	117 539	3 336
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	0	20 065	20 065
Wynik na pozostałej działalności podstawowej	-8 081	0	-8 081
<b>Wynik na działalności podstawowej</b>	<b>2 480 202</b>	<b>0</b>	<b>2 480 202</b>
Koszty działania banku	1 487 756	0	1 487 756
Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych	-1 731	0	-1 731
Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	304 454	0	304 454
Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności	52 082	0	52 082
<b>Zysk (strata) brutto</b>	<b>738 343</b>	<b>0</b>	<b>738 343</b>
Podatek dochodowy	143 277	0	143 277
<b>Zysk (strata) netto</b>	<b>595 066</b>	<b>0</b>	<b>595 066</b>
<b>- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>	<b>595 052</b>	<b>0</b>	<b>595 052</b>
<b>- przypadający akcjonariuszom niekontrolującym</b>	<b>14</b>	<b>0</b>	<b>14</b>

Powyższe zmiany nie mają wpływu na skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31.12.2010 roku ani na prezentowany w sprawozdaniu okres porównawczy, tj. na dzień 31.12.2009 roku.

## VI. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

### 1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów działalności

#### *Segmentacja działalności*

Zarządzanie Grupą Kapitałową ING Banku Śląskiego odbywa się poprzez podział działalności na następujące segmenty:

- detaliczny,
- korporacyjny,
- operacje własne.

Podstawą wydzielenia segmentu korporacyjnego i detalicznego jest kryterium finansowe (w szczególności wysokość obrotów, poziom zgromadzonych aktywów) i podmiotowe, określone wewnętrznymi regulacjami podmiotu dominującego Grupy.

#### Segment klientów detalicznych

W ramach działalności detalicznej Grupa Kapitałowa obsługuje osoby prywatne (segment klientów masowych i klientów zamożnych) oraz małe firmy. Działalność ta jest analizowana w ujęciu następujących produktów: produkty kredytowe (overdraft w ROR, kredyty związane z kartami, kredyty ratalne, kredyty mieszkaniowe, kredyty hipoteczne), kredyty kontraktowe udzielane przez Kasę Mieszkaniową, kredyty hipoteczne udzielane przez ING Bank Hipoteczny, produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe, rachunki oszczędnościowe), jednostki uczestnictwa funduszy ING, usługi maklerskie realizowane przez ING Securities S.A. oraz karty bankowe.

#### Segment klientów korporacyjnych

Działalność korporacyjna obejmuje obsługę klientów instytucjonalnych, w ramach której obsługiwani są klienci strategiczni, duże firmy oraz średnie firmy. Grupa Kapitałowa prowadzi dla działalności korporacyjnej sprawozdawczość w podziale na produkty kredytowe (kredyty obrotowe, inwestycyjne), produkty depozytowe (rachunki bieżące, lokaty terminowe i negocjowane, rachunki oszczędnościowe), usługi w zakresie powiernictwa, operacje na rynku kapitałowym realizowane przez podmiot dominujący i ING Securities S.A. oraz pośrednictwo w usługach leasingowych.

#### Operacje własne

Operacje własne realizowane są przez rynki finansowe i przez ALCO (Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami).

Rynki finansowe obejmują operacje dokonywane na rynkach pieniężnych i kapitałowych prowadzone zarówno na rachunek własny jak i na rzecz klientów. W ramach tej działalności wyróżnia się produkty rynków walutowych, pieniężnych i instrumentów pochodnych, operacje papierami wartościowymi (papiery skarbowe, akcje i obligacje). Pozycja *Rynki finansowe - przychody segmentu ogółem* przedstawia przychody z działalności handlowej na własny rachunek. Przychody ze sprzedaży produktów rynków finansowych dla segmentu korporacyjnego i segmentu detalicznego uwzględnione są w przychodach tych segmentów.



ALCO zajmuje się przede wszystkim inwestowaniem środków pochodzących z funduszy własnych oraz finansowaniem niektórych aktywów podmiotu dominującego. Głównym elementem przychodów z działalności podstawowej ALCO są przychody z inwestowania funduszy własnych (kapitału księgowego). Przychody te korygowane są następnie o odsetki naliczone od kapitału ekonomicznego wymaganego przez poszczególne linie biznesowe (segment detaliczny, korporacyjny, rynki finansowe). Odsetki od kapitału ekonomicznego są alokowane z linii ALCO na poszczególne linie biznesowe według ich zapotrzebowania na kapitał ekonomiczny.

#### Wycena

Wycena aktywów i pasywów segmentu, przychodów i kosztów segmentu jest oparta na zasadach rachunkowości stosowanych przez Grupę, zawartych w notach opisujących stosowane zasady rachunkowości. W szczególności ustalenia dochodów i kosztów odsetkowych wewnętrznych i zewnętrznych dla poszczególnych segmentów dokonuje się przy wykorzystaniu systemu cen transferowych. Ceny transferowe wyznaczane są w oparciu o jedną krzywą rentowności dla danej waluty wspólną dla produktów aktywnych i pasywnych. Cena transferowa wyznaczona dla produktów aktywnych i pasywnych o tym samym położeniu na krzywej rentowności jest jednakowa. Możliwe są modyfikacje wyjściowej ceny transferowej otrzymane z wyceny produktu na krzywej rentowności, a czynnikami korygującymi cenę transferową mogą być: premia za pozyskanie długoterminowej płynności, dopasowanie pozycji Grupy, koszt zabezpieczenia w przypadku produktów skomplikowanych oraz polityka cenowa. Wykorzystując równania matematyczne – na podstawie stawek kwotowań dostępnych w serwisach informacyjnych – budowane są następnie krzywe dochodowości.

Przychody i koszty, wyniki, aktywa i pasywa segmentu zawierają te elementy, które bezpośrednio można przyporządkować do danego segmentu, jak również te, które można przypisać do danego segmentu w oparciu o racjonalne przesłanki.

Grupa prezentuje przychody segmentu z tytułu odsetek pomniejszone o koszty z tytułu odsetek. Wynika to z faktu, że Zarząd dokonując oceny wyników segmentu oraz decydując o alokacji zasobów do segmentu, opiera się w głównej mierze na przychodach netto z tytułu odsetek.

W 2010 roku nie zmieniła się definicja segmentów oraz zasady klasyfikacji przychodów, kosztów, aktywów i zobowiązań poszczególnych segmentów.

#### **Segmenty geograficzne**

Grupa Kapitałowa prowadzi działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010					
(w tys. zł)	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	RAZEM
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem*	1 345 112	852 198	277 300	257 075	0	2 731 685
Wynik z tytułu odsetek	779 300	451 129	253 653	143 505	0	1 627 587
zewnątrzne	-20 020	734 430	253 685	659 492	0	1 627 587
wewnętrzne	799 320	-283 301	-32	-515 987	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	519 299	483 922	-4 597	-11 293	0	987 331
przychody	603 917	529 095	-4 597	-11 293	0	1 117 122
koszty	-84 618	-45 173	0	0	0	-129 791
pozostałe przychody/koszty	5 281	-82 853	28 244	124 863	0	75 535
udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	41 232	0	0	0	0	41 232
Koszty ogółem	1 021 114	507 517	65 278	0	0	1 593 909
koszty działania, z tego:	1 021 114	507 517	65 278	0	0	1 593 909
koszty osobowe	503 566	261 283	57 020	0	0	821 869
amortyzacja	90 075	25 253	5 657	0	0	120 985
pozostałe	427 473	220 981	2 601	0	0	651 055
Wynik segmentu	323 998	344 681	212 022	257 075	0	1 137 776
koszty ryzyka	81 129	122 498	0	0	0	203 627
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	242 869	222 183	212 022	257 075	0	934 149
Podatek dochodowy	0	0	0	0	181 010	181 010
Wynik finansowy netto	242 869	222 183	212 022	257 075	181 010	753 139
- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	242 869	222 183	212 022	257 075	181 049	753 100
-przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	0	0	0	0	39	39

\*/ włączając udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

(w tys. zł)	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					RAZEM
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Operacje własne		Wielkości niealokowane	
			Rynki finansowe i ALM	ALCO		
Przychody ogółem*	1 213 732	600 620	469 575	248 357	0	2 532 284
Wynik z tytułu odsetek	589 070	375 080	279 432	158 912	0	1 402 494
zewnątrzne	-401 801	653 448	287 302	863 545	0	1 402 494
wewnętrzne	990 871	-278 368	-7 870	-704 633	0	0
Wynik z tytułu prowizji, z tego:	517 059	382 572	-5 870	70 646	0	964 407
przychody	591 489	428 809	-5 870	70 646	0	1 085 074
koszty	-74 430	-46 237	0	0	0	-120 667
pozostałe przychody/koszty	55 521	-157 032	196 013	18 799	0	113 301
udział w zyskach (stratach) netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	52 082	0	0	0	0	52 082
Koszty ogółem	962 942	478 060	48 485	0	0	1 489 487
koszty działania, z tego:	962 942	478 060	48 485	0	0	1 489 487
koszty osobowe	438 726	232 407	45 914	0	0	717 047
amortyzacja	94 416	24 215	5 278	0	0	123 909
pozostałe	429 800	221 438	-2 707	0	0	648 531
Wynik segmentu	250 790	122 560	421 090	248 357	0	1 042 797
koszty ryzyka	63 863	240 591	0	0	0	304 454
Wynik segmentu z uwzględnieniem kosztów ryzyka	186 927	-118 031	421 090	248 357	0	738 343
Podatek dochodowy	0	0	0	0	143 277	143 277
Wynik finansowy netto	186 927	-118 031	421 090	248 357	143 277	595 066
- przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	186 927	-118 031	421 090	248 357	143 291	595 052
-przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	0	0	0	0	14	14

\*/ włączając udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności

(w tys. zł)	stan na 31.12.2010					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	12 245 942	20 308 959	29 844 553	838 778	0	63 238 232
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	156 832	0	0	0	0	156 832
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)	0	0	0	0	1 122 464	1 122 464
<b>Aktywa ogółem</b>	<b>12 402 774</b>	<b>20 308 959</b>	<b>29 844 553</b>	<b>838 778</b>	<b>1 122 464</b>	<b>64 517 528</b>
Zobowiązania segmentu	31 992 753	17 334 027	8 686 940	0	0	58 013 720
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)	0	0	0	0	850 703	850 703
Kapitały własne	0	0	0	5 653 105	0	5 653 105
<b>Pasywa ogółem</b>	<b>31 992 753</b>	<b>17 334 027</b>	<b>8 686 940</b>	<b>5 653 105</b>	<b>850 703</b>	<b>64 517 528</b>

(w tys. zł)	okres od 01.01.2010 do 31.12.2010					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	162 992	81 010	10 420	0	0	254 422
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	-435 761	-3 149 965	2 157 443	612 616	-474 767	-1 290 434
Przepływy pieniężne – działalność inwestycyjna	-96 669	-48 047	1 502 147	4 793	0	1 362 224
Przepływy pieniężne – działalność finansowa	0	0	0	0	0	0

(w tys. zł)	stan na 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Aktywa segmentu	9 533 715	18 766 657	30 196 263	251 714	0	58 748 349
Inwestycje segmentu w jednostkach podporządkowanych	115 600	0	0	0	0	115 600
Pozostałe aktywa (nieprzypisane segmentom)	0	0	0	0	1 019 507	1 019 507
<b>Aktywa ogółem</b>	<b>9 649 315</b>	<b>18 766 657</b>	<b>30 196 263</b>	<b>251 714</b>	<b>1 019 507</b>	<b>59 883 456</b>
Zobowiązania segmentu	32 782 137	16 191 060	5 259 820	0	0	54 233 017
Pozostałe zobowiązania (nieprzypisane segmentom)	0	0	0	0	763 728	763 728
Kapitały własne	0	0	0	4 886 711	0	4 886 711
<b>Pasywa ogółem</b>	<b>32 782 137</b>	<b>16 191 060</b>	<b>5 259 820</b>	<b>4 886 711</b>	<b>763 728</b>	<b>59 883 456</b>

(w tys. zł)	okres od 01.01.2009 do 31.12.2009					
	Segment klientów detalicznych	Segment klientów korporacyjnych	Rynki finansowe	ALCO	Wielkości niealokowane	RAZEM
Nakłady inwestycyjne	143 191	71 088	7 210	0	0	221 489
Przepływy pieniężne – działalność operacyjna	-2 340 961	-1 780 307	6 720 432	-3 714 544	-247 566	-1 362 946
Przepływy pieniężne – działalność inwestycyjna	-92 836	-46 089	411 652	4 156	0	276 883
Przepływy pieniężne – działalność finansowa	0	0	0	0	0	0



## 2. Wynik z tytułu odsetek

### Przychody z tytułu odsetek

	rok 2010	rok 2009 <i>dane porównywalne</i>
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	99 266	168 967
Odsetki od kredytów i innych należności udzielonych klientom, w tym:	1 796 179	1 659 160
- odsetki od innych niż banki podmiotów sektora finansowego	109 343	136 911
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 497 979	1 400 958
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	188 857	121 291
Odsetki od aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	27 546	332 835
Odsetki od aktywów finansowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	11 635	16 197
Odsetki od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	569 623	417 849
Odsetki od aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności	395 929	434 890
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych	48 272	47 573
Inne	271	247
<b>Razem przychody z tytułu odsetek</b>	<b>2 948 721</b>	<b>3 077 718</b>

Z ww. przychodów odsetkowych za rok 2010 kwotę 41.925 tys. zł stanowią przychody od aktywów finansowych, dla których rozpoznano utratę wartości. Za rok 2009 kwota ta wynosiła 48.955 tys. zł. Przychody odsetkowe dla aktywów finansowych obliczane są w oparciu o kwoty zaangażowania netto, tzn. kwoty uwzględniające dokonane odpisy aktualizacyjne z tytułu utraty wartości.

### Koszty odsetek

	rok 2010	rok 2009 <i>dane porównywalne</i>
Odsetki od zobowiązań wobec innych banków	91 252	185 010
Odsetki od zobowiązań wobec klientów, w tym:	1 229 882	1 490 214
- odsetki od innych niż banki podmiotów sektora finansowego	93 224	148 391
- odsetki od podmiotów sektora niefinansowego	1 099 574	1 294 789
- odsetki od podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	37 084	47 034
<b>Razem koszty odsetek</b>	<b>1 321 134</b>	<b>1 675 224</b>

<b>Wynik z tytułu odsetek</b>	<b>1 627 587</b>	<b>1 402 494</b>
-------------------------------	------------------	------------------

W porównaniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok ubiegły zmieniona została prezentacja wyniku z tytułu odsetek polegająca na włączeniu do wyniku odsetkowego dodatkowych pozycji. W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wynik z tytułu odsetek obejmuje wszystkie elementy odsetkowe od aktywów i zobowiązań finansowych w tym również od instrumentów pochodnych objętych i nieobjętych rachunkowością zabezpieczeń. Zmiana polegała na przesunięciu odpowiednich kwot z innych pozycji rachunku zysków i strat i ujęciu ich w powyższej notce. Wszystkie zmiany zostały szczegółowo opisane w rozdziale "Porównywalność danych finansowych".

**3. Wynik z tytułu prowizji**

	<b>rok 2010</b>	<b>rok 2009</b> <i>dane porównywalne</i>
<b>Przychody z tytułu prowizji</b>		
Prowizje związane z działalnością maklerską	74 960	73 906
Prowizje związane z prowadzeniem rachunków klientów	267 202	290 167
Prowizje związane z udzielaniem kredytów	154 839	141 854
Prowizje związane z ubezpieczeniem kredytów	25 050	56 194
Prowizje związane z kartami płatniczymi i kredytowymi	184 955	161 908
Prowizje związane z dystrybucją jednostek uczestnictwa	81 348	63 087
Prowizje za usługi powiernictwa i za przechowywanie papierów wartościowych	28 511	25 775
Prowizje za zagraniczne operacje handlowe	13 043	14 331
Prowizje od subskrypcji depozytów strukturyzowanych	2 448	4 924
Marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut	243 958	210 490
Prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych	21 515	19 087
Pozostałe prowizje	19 293	23 351
<b>Razem przychody z tytułu prowizji</b>	<b>1 117 122</b>	<b>1 085 074</b>
<b>Koszty prowizji</b>		
Prowizje maklerskie	23 664	23 863
Zapłacone prowizje od kart	9 635	9 433
Zapłacone prowizje z tytułu pośrednictwa w sprzedaży produktów depozytowych	24 403	20 099
Zapłacone prowizje związane z obrotem papierami wartościowymi	7 327	6 706
Zapłacone prowizje z tytułu udostępniania informacji kredytowych	7 402	6 449
Zapłacone prowizje związane z usługami bankowości elektronicznej	5 708	8 246
Koszty BFG	15 671	16 545
Koszty KIR	6 222	5 922
Pozostałe prowizje	29 759	23 404
<b>Razem koszty prowizji</b>	<b>129 791</b>	<b>120 667</b>
<b>Wynik z tytułu prowizji</b>	<b>987 331</b>	<b>964 407</b>

W kwocie prezentowanej za rok 2009 w pozycji *marża transakcyjna na transakcjach wymiany walut* ujęto kwotę 64.733 tys. zł przesuniętą z pozycji *Wynik z pozycji wymiany* (z linii rachunku zysków i strat *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*). Zmiana była rezultatem przesunięcia z wyniku z pozycji wymiany elementu marży dotyczącej transakcji płatności zagranicznych, które w poprzednich okresach wyłączone były z kalkulacji marży a w związku z wprowadzeniem nowego systemu do ewidencji płatności zagranicznych objęto je taką kalkulacją. Zmiana została szczegółowo opisana w niniejszym rocznym sprawozdaniu finansowym, w rozdziale "Porównywalność danych finansowych".

**4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany**

	rok 2010	rok 2009 <i>dane porównywalne</i>
<b>Wynik na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu, w tym:</b>	<b>-336 299</b>	<b>1 476 001</b>
- Wynik na instrumentach kapitałowych	1 595	6 453
- Wynik na instrumentach dłużnych	49 957	58 219
- Wynik na instrumentach pochodnych, w tym:	-387 851	1 411 329
- transakcje pochodne walutowe	-423 508	1 191 911
- transakcje pochodne na stopę procentową	30 446	211 336
- transakcje pochodne związane z papierami wartościowymi	5 211	8 082
<b>Wynik z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych wg wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:</b>	<b>-3 895</b>	<b>-2 632</b>
- Wynik na instrumentach dłużnych	-3 895	-620
- Wynik na wycenie lokat desygnowanych do wyceny według wartości godziwej	0	-2 012
<b>Wynik z pozycji wymiany</b>	<b>417 697</b>	<b>-1 375 388</b>
<b>Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany</b>	<b>77 503</b>	<b>97 981</b>

Wynik na instrumentach kapitałowych zawiera wynik netto na obrocie kapitałowymi papierami wartościowymi.

Wynik na instrumentach dłużnych zawiera wynik netto na obrocie rządowymi papierami wartościowymi, dłużnymi instrumentami komercyjnymi oraz instrumentami rynku pieniężnego (bony skarbowe). Wynik odsetkowy dla dłużnych papierów wartościowych zaprezentowany jest w wyniku z tytułu odsetek.

Wynik na instrumentach pochodnych zawiera wynik netto na obrocie instrumentami na stopę procentową (FRA, IRS/CIRS, opcje cap), instrumentami walutowymi (swap, opcje) oraz opcjami na indeks giełdowy.

W porównaniu do skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok ubiegły zmieniona została prezentacja wyceny instrumentów pochodnych. W niniejszym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dokonano dekompozycji wyniku na instrumentach pochodnych na wynik odsetkowy, wynik z pozycji wymiany (zmiany wartości godziwej z tytułu zmian kursów walutowych) oraz wynik z wyceny (zmiany wartości godziwej z tytułu zmian stóp procentowych). Element odsetkowy wyniku na instrumentach pochodnych jest obecnie prezentowany w *Przychodach z tytułu odsetek*, natomiast wynik z pozycji wymiany oraz wynik z wyceny prezentowane są w niniejszej nocie odpowiednio w *Wyniku z pozycji wymiany* oraz w *Wyniku na wycenie do wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu - wynik na instrumentach pochodnych*.

W powyższej nocie w pozycji *Wynik na instrumentach pochodnych – transakcje pochodne walutowe* zaprezentowany został odpis z tytułu ryzyka kontrahenta dotyczący transakcji na instrumentach typu opcje walutowe zawartych z klientami Grupy. Za rok 2010 wartość odpisów netto wyniosła +792 tys. zł w porównaniu z -185.943 tys. zł za rok 2009.

## 5. Wynik na inwestycjach

	rok 2010	rok 2009 <i>dane porównywalne</i>
Wynik na instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży	206	4 239
Wynik na instrumentach dłużnych dostępnych do sprzedaży	-2 825	-5 059
Przychody z tytułu dywidend	4 793	4 156
<b>Wynik na inwestycjach</b>	<b>2 174</b>	<b>3 336</b>

## 6. Wynik na rachunkowości zabezpieczeń

	rok 2010	rok 2009 <i>dane porównywalne</i>
<b>Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych</b>	<b>-12 177</b>	<b>20 342</b>
- wycena transakcji zabezpieczanej	114 322	-142 355
- wycena transakcji zabezpieczającej	-126 499	162 697
<b>Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych</b>	<b>125</b>	<b>-277</b>
- nieefektywność wynikająca z zabezpieczeń przepływów pieniężnych	125	-277
<b>Wynik na rachunkowości zabezpieczeń</b>	<b>-12 052</b>	<b>20 065</b>

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 40 "Rachunkowość zabezpieczeń".

## 7. Wynik na pozostałej działalności podstawowej

	rok 2010	rok 2009
Odszkodowania i straty związane z działalnością bankową	-460	-730
Sprzedaż pozostałych usług	5 041	3 351
Wynik z tytułu aktywów do zbycia i aktywów przeznaczonych do sprzedaży	479	39
Wynik z tytułu zbycia aktywów (środków trwałych, wartości niematerialnych i nieruchomości własnych)	-147	-1 173
Odpis na utratę wartości innych aktywów niefinansowych	-210	-346
Wynik z tytułu nieruchomości inwestycyjnych, w tym:	469	-12 438
- czynsze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej	16 370	17 853
- koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej	-4 604	-8 500
- wycena nieruchomości inwestycyjnej do wartości godziwej	-11 297	-21 791
Inne, w tym:	2 738	3 216
- składki na ubezpieczenie kredytów hipotecznych	23	199
- zwroty, koszty rzeczowe i osobowe	16	0
- otrzymane odsetki naliczone pozabilansowo	6	42
- pozostałe	2 693	2 975
<b>Razem</b>	<b>7 910</b>	<b>-8 081</b>



Pozycja *Sprzedaż pozostałych usług* dotyczy przede wszystkim sprzedaży usług w ośrodkach wypoczynkowych jednej ze spółek Grupy.

## 8. Koszty działania banku

	rok 2010	rok 2009
<b>Koszty pracownicze, w tym:</b>	<b>821 869</b>	<b>717 047</b>
- wynagrodzenia, w tym:	674 014	600 801
- odprawy emerytalne	1 722	1 471
- świadczenia na rzecz pracowników, w tym:	147 855	116 246
- koszty szkoleń	22 610	9 174
<b>Koszty ogólnoadministracyjne, w tym:</b>	<b>640 066</b>	<b>646 800</b>
- koszty rzeczowe	100 834	97 121
- podatki i opłaty	2 950	3 456
- koszty utrzymania i wynajmu budynków	187 598	176 704
- usługi łączności	54 560	69 575
- usługi leasingowe	16 948	16 429
- usługi remontowe	41 609	52 186
- licencje i patenty	18 808	20 221
- koszty doradztwa i konsultingu	81 907	78 273
- najem zasobów komputerowych	37 234	27 594
- pozostałe usługi obce	97 618	105 241
<b>Amortyzacja, w tym:</b>	<b>120 985</b>	<b>123 909</b>
- amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	70 869	74 072
- amortyzacja wartości niematerialnych	50 116	49 837
<b>Razem</b>	<b>1 582 920</b>	<b>1 487 756</b>

### Świadczenia pracownicze

Grupa jest uczestnikiem długoterminowego systemu motywacyjnego LEO (Long-term Equity Ownership), wprowadzonego przez Grupę ING. Opis i charakterystykę funkcjonujących wariantów systemu ujęto w rozdziale "Znaczące zasady rachunkowości" w punkcie "Świadczenia pracownicze".

W niniejszej nocie, w pozycji *Koszty pracownicze – wynagrodzenia* ujęte są ponoszone przez Grupę koszty finansowania opcji i administracji systemu, które w roku 2010 wyniosły 3.861 tys. zł w porównaniu z 3.614 tys. zł w roku 2009.

We wspomnianej pozycji ujęto także wycenę przyznanych opcji do wartości godziwej. Za rok 2010 wartość tej wyceny wynosiła -5.235 tys. zł (w porównaniu z -3.652 tys. zł za rok 2009) i obciążyła wynik finansowy Grupy.

Wartości godziwe przyznanych opcji zostały określone za pomocą symulacji Monte Carlo. Model ten uwzględnia oprocentowanie wolne od ryzyka jak również spodziewany termin

realizacji udzielonych opcji, cenę wykonania opcji, bieżącą cenę akcji, spodziewaną zmienność świadectw udziałowych Grupy ING i spodziewany dochód z dywidendy.

Źródłem zmienności przyjętej dla wyceny opcji udziałowych jest system handlowy Grupy ING (ING's trading system). Zmienność w tym systemie określana jest w oparciu o zmienność danych rynkowych a nie o zmienność historyczną.

Tabela poniżej prezentuje parametry przyjęte do modelu wyceny opcji w latach 2010 i 2009:

	rok 2010		rok 2009	
	<i>min</i>	<i>max</i>	<i>min</i>	<i>max</i>
oprocentowanie wolne od ryzyka	2,02%	4,62%	3,55%	4,92%
spodziewany termin realizacji opcji	5 lat	9 lat	5 lat	8 lat
bieżąca cena akcji	2,9 EUR	26,05 EUR	18,70 EUR	33,92 EUR
spodziewana zmienność świadectw udziałowych	25 %	84%	25 %	39%
spodziewany dochód z dywidendy	0,94%	8,99%	3,57%	8,99%

#### Zmiana stanu opcji w okresie sprawozdawczym

	Liczba opcji (w szt.)	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)
Opcje występujące na początek okresu	786 865	18,04
- opcje przeniesione w danym okresie	15 262	20,68
- opcje przyznane w danym okresie	271 972	7,35
- opcje wykonane w danym okresie	0	0
- opcje umorzone w danym okresie	19 570	12,90
- opcje wygasłe w danym okresie	34 692	21,86
<b>Opcje występujące na koniec okresu</b>	<b>1 019 837</b>	<b>15,24</b>

Ilość opcji występujących na 31.12.2010 r. obejmowała 378.143 opcji rozliczanych poprzez emisję akcji oraz 641.694 opcji rozliczanych w środkach pieniężnych.

Przedział cen wykonania oraz średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania (życia) opcji występujących oraz możliwych do wykonania na koniec okresu sprawozdawczego przedstawia poniższa tabela:

przedział cen wykonania (w EUR)	Ilość opcji występujących na 31.12.2010	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)	Ilość opcji możliwych do wykonania na 31.12.2010	Średni ważony okres pozostały do końca umownego czasu trwania	średnia ważona cena wykonania opcji (w EUR)
0,00 - 5,00	121 612	8,22	2,90	0	-	-
5,00 - 10,00	304 502	8,34	7,64	38 025	2,17	9,71
10,00 - 15,00	30 455	3,76	14,39	26 310	3,14	14,39
15,00 - 20,00	219 378	6,19	17,08	75 241	4,25	17,88
20,00 - 25,00	168 697	4,33	23,88	168 697	4,33	23,88
25,00 - 30,00	175 193	2,34	26,52	175 193	2,34	26,52
	<b>1 019 837</b>			<b>483 466</b>		

Łączna wartość wewnętrzna opcji występujących i możliwych do wykonania na dzień 31.12.2010 r. wynosiła odpowiednio 532.661 EUR oraz 0 EUR.

**9. Wynik na pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych**

	rok 2010	rok 2009
Darowizny	-2 039	-1 229
Roszczenia sporne	-9 304	-149
Wycena do wartości godziwej rzeczowych aktywów trwałych	-454	-1 452
Inne	808	1 099
<b>Razem</b>	<b>-10 989</b>	<b>-1 731</b>

Koszty operacyjne z tytułu roszczeń spornych obejmują koszty dotyczące spraw spornych związanych z nienależytym wykonaniem umów, spraw o charakterze przestępczym oraz spraw dotyczących roszczeń byłych pracowników. Szczegółowe Informacje na temat tworzonych rezerw na sprawy sporne znajdują się w notce nr 31 "Rezerwy".

**10. Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe**

	rok 2010	rok 2009
Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	456 377	592 791
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności	-244 619	-299 386
<b>Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:</b>	<b>211 758</b>	<b>293 405</b>
- dotyczące kredytów i innych należności zagrożonych utratą wartości	214 586	272 139
- IBNR	-2 828	21 266
 Zawiązanie odpisów na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	 9 433	 11 049
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-17 564	0
<b>Netto odpisy na rezerwy na zobowiązania pozabilansowe, w tym:</b>	<b>-8 131</b>	<b>11 049</b>
- dotyczące portfela zagrożonego utratą wartości	-6 633	12 502
- IBNR	-1 498	-1 453
 <b>Razem zawiązanie odpisów</b>	 <b>465 810</b>	 <b>603 840</b>
<b>Razem rozwiązanie odpisów</b>	<b>-262 183</b>	<b>-299 386</b>
<b>Netto odpisy na utratę wartości i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe</b>	<b>203 627</b>	<b>304 454</b>

Wartości prezentowane w pozycji *Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności* obejmują m.in. kwoty spłat dotyczących należności uprzednio spisanych z bilansu, które w roku 2010 wynosiły 24.612 tys. zł w porównaniu z 45.551 tys. zł w roku 2009.

Kwoty dotyczące utworzeń oraz rozwiązań odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności w podziale na klasy należności zaprezentowane są w poniższej tabeli.

	rok 2010	rok 2009
<b>Zawiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:</b>	<b>456 377</b>	<b>592 791</b>
- kredyty i inne należności udzielone bankom	74	9
- kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	536	357
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego	455 199	588 958
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	568	3 467
<b>Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:</b>	<b>-244 619</b>	<b>-299 386</b>
- kredyty i inne należności udzielone bankom	-34	-2 473
- kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	-314	-397
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego	-239 809	-280 465
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	-4 462	-16 051
<b>Netto odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności, w tym:</b>	<b>211 758</b>	<b>293 405</b>
- kredyty i inne należności udzielone bankom	40	-2 464
- kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	222	-40
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego	215 390	308 493
- kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	-3 894	-12 584

## 11. Udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wycenianych metodą praw własności

	rok 2010	rok 2009
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	41 232	52 082
<b>Razem</b>	<b>41 232</b>	<b>52 082</b>



**12. Podatek dochodowy****Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat**

	rok 2010	rok 2009
Podatek bieżący	263 821	198 459
- Bieżący rok	271 349	253 769
- Korekta rozliczenia podatkowego dotycząca roku ubiegłego	-7 528	-55 310
Podatek odroczony	-82 811	-52 422
- Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-82 811	-52 422
Zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	0	-2 760
<b>Razem podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat</b>	<b>181 010</b>	<b>143 277</b>

**Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej**

	rok 2010	rok 2009
<b>Zysk brutto</b>	<b>934 149</b>	<b>738 343</b>
<b>Podatek dochodowy 19%</b>	<b>177 488</b>	<b>140 285</b>
<b>Zwiększenia - koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodu</b>	<b>15 286</b>	<b>17 342</b>
- utworzenie rezerw na roszczenia sporne	2 469	762
- PFRON	1 154	1 155
- rezerwy / impairment na należności w części nie pokrytej podatkiem odroczonym	690	1 152
- koszty reprezentacji	1 350	1 150
- koszty z tytułu płatności zagranicznych	399	144
- koszty spisania należności kredytowych i pozakredytowych	458	1 378
- strata podatkowa ze sprzedaży portfela należności	0	4 167
- cienka kapitalizacja	4 632	6 073
- inne	4 134	1 361
<b>Zmniejszenia - przychody niepodlegające opodatkowaniu</b>	<b>11 764</b>	<b>11 590</b>
- dochód zwolniony podmiotowo	435	466
- rozwiązanie rezerw na roszczenia sporne	699	354
- udział w zyskach netto jednostek stowarzyszonych wykazywanych metodą praw własności	7 834	9 896
- rozliczenie straty podatkowej z lat ubiegłych	1 127	212
- inne	1 669	662
<b>Podatek dochodowy 19% +/- zwiększenia +/- zmniejszenia</b>	<b>181 010</b>	<b>146 037</b>
zwiększenia/zmniejszenia należności z tytułu 8% ulgi dotyczącej rezerw celowych	0	-2 760
<b>Podatek księgowy ujęty w rachunku zysków i strat</b>	<b>181 010</b>	<b>143 277</b>
<b>Efektywna stawka podatkowa</b>	<b>19,38%</b>	<b>19,41%</b>

### 13. Zysk przypadający na jedną akcję

#### Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję jednostki dominującej za rok 2010 oparte było na zysku netto w kwocie 753.100 tys. zł (rok 2009: 595.052 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących w analogicznym okresie w liczbie 13.010.000 (rok 2009: 13.010.000).

	rok 2010	rok 2009
Zysk netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	753 100	595 052
Średnia ważona ilość akcji zwykłych	13 010 000	13 010 000
<b>Zysk przypadający na jedną akcję (w zł)</b>	<b>57,89</b>	<b>45,74</b>

#### Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

W ciągu roku 2010 jak również w ciągu roku 2009 ilość akcji składających się na kapitał akcyjny jednostki dominującej Grupy nie uległa zmianie. W opisywanym okresie ING Bank Śląski S.A. nie emitował obligacji zamiennych na akcje ani opcji na akcje. Kapitał zakładowy dzieli się w całości na akcje zwykłe (nie ma akcji uprzywilejowanych). Ze względu na powyższe wartość rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję pokrywa się z wartością podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję.

### 14. Dywidendy wypłacone / zaproponowane do wypłaty

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A. zaproponuje Walnemu Zgromadzeniu podjęcie uchwały o przeznaczeniu z zysku za 2010 rok kwoty 195.150 tys. zł na wypłatę dywidendy. Zgodnie z propozycją Zarządu dywidenda przypadająca na 1 akcję wyniesie 15 zł brutto.

Walne Zgromadzenie w dniu 8 kwietnia 2010 r. odstąpiło od uchwalenia wypłaty dywidendy za rok 2009 i zatwierdziło przeznaczenie całości zysku netto jednostki dominującej Grupy za rok 2009 na zasilenie funduszy własnych.

### 15. Kasa, środki w Banku Centralnym

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Gotówka i pozostałe środki pieniężne	713 331	716 809
Środki na rachunkach w Banku Centralnym	1 680 865	1 939 784
<b>Razem</b>	<b>2 394 196</b>	<b>2 656 593</b>

Podmiot dominujący Grupy utrzymuje na rachunku bieżącym w Narodowym Banku Polskim rezerwę obowiązkową w wysokości 3,5% (3% w roku 2009) wartości depozytów otrzymanych przez jednostkę dominującą. Kwota naliczonej rezerwy pomniejszana jest o równowartość 500 tys. EUR co stanowiło w przeliczeniu kwotę:

- 2.037 tys. zł według stanu na 30.11.2010 r.,
- 2.072 tys. zł według stanu na 30.11.2009 r.

Średnia arytmetyczna stanu środków rezerwy obowiązkowej, którą podmiot dominujący Grupy zobligowany jest utrzymywać w danym okresie na rachunku bieżącym w NBP wynosi:

- 1.727.325 tys. zł dla okresu od 31.12.2010 do 30.01.2011 r.,
- 1.483.416 tys. zł dla okresu od 31.12.2009 do 31.01.2010 r.

Grupa ma możliwość wykorzystania limitu zadłużenia w Narodowym Banku Polskim w wysokości 85% wartości nominalnej rządowych papierów wartościowych obciążonych zastawem, co stanowiło na dzień 31.12.2010 r. kwotę 3.085.732 tys. zł w porównaniu z 6.326.346 tys. zł według stanu na 31.12.2009 r.

## 16. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	512 732	7 533 634
Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	146 874	734 027
<b>Razem</b>	<b>659 606</b>	<b>8 267 661</b>

Istotny spadek portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu spowodowany jest zmianą podejścia do klasyfikacji papierów wartościowych do portfela utrzymywanego w celu zarządzania płynnością. Więcej szczegółów na ten temat opisano w notce nr 17 "Inwestycje".

### Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne, w tym:</b>	<b>489 863</b>	<b>7 531 497</b>
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	489 863	7 531 497
- Skarb Państwa	489 863	4 533 828
- NBP	0	2 997 669
Instrumenty dłużne razem, w tym:	489 863	7 531 497
- notowane na giełdzie	208 667	4 069 977
- nienotowane na giełdzie	281 196	3 461 520
<b>Instrumenty kapitałowe, w tym:</b>	<b>22 869</b>	<b>2 137</b>
- notowane na giełdzie	22 869	2 137
<b>Razem</b>	<b>512 732</b>	<b>7 533 634</b>

**Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne, w tym:</b>	<b>61 222</b>	<b>186 468</b>
- Obligacje i bony wyemitowane przez:	61 222	186 468
- Podmioty niefinansowe	61 222	186 468
Instrumenty dłużne razem, w tym:	61 222	<b>186 468</b>
- nienotowane na giełdzie	61 222	186 468
<b>Transakcje z przyrzeczeniem odkupu</b>	<b>85 652</b>	<b>547 559</b>
<b>Razem</b>	<b>146 874</b>	<b>734 027</b>

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy oraz wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back.

Desygnowanie ww. obligacji do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat prowadzi do uzyskania bardziej przydatnych informacji z uwagi na eliminację niedopasowania księgowego. Niedopasowanie polegałoby na niespójności w zakresie ujmowania efektów wyceny pozycji inwestycyjnej w formie ww. obligacji i transakcji IRS, wycenianej w wartości godziwej przez wynik finansowy, zabezpieczającej ryzyko stopy procentowej płynące z inwestycji.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w Grupie wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W przypadku transakcji z przyrzeczeniem odkupu, wszelkie korzyści oraz ryzyka związane z posiadaniem aktywów oraz możliwość ich sprzedaży pozostają po stronie Grupy.

**Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	90 149	3 501 948
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	30 652	232 450
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	437 862	424 358
powyżej 1 roku do 5 lat	36 446	3 867 643
powyżej 5 lat	64 497	241 262
<b>Razem</b>	<b>659 606</b>	<b>8 267 661</b>



**Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat**

	rok 2010	rok 2009
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>8 267 661</b>	<b>10 548 819</b>
<b>Zwiększenia</b>	<b>438 348 563</b>	<b>556 499 480</b>
- zakup dłużnych papierów wartościowych	437 339 306	554 860 117
- zakup akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	935 985	1 099 370
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	73 272	539 993
<b>Zmniejszenia</b>	<b>445 956 618</b>	<b>558 780 638</b>
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	389 284 508	362 199 502
- wykup dłużnych papierów wartościowych	55 583 479	193 830 639
- sprzedaż akcji i udziałów w pozostałych jednostkach	914 996	2 101
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	173 635	501 671
- zmniejszenie z tytułu upływu terminu zapadalności lokat desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	0	2 246 725
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>659 606</b>	<b>8 267 661</b>

Przychody o charakterze odsetkowym od aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat ujmowane są w wyniku odsetkowym. Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej tych aktywów ujmowane są w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

**17. Inwestycje**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	16 788 801	6 835 875
- pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	3 221 405	3 137 714
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności	6 218 011	7 330 406
<b>Razem</b>	<b>23 006 812</b>	<b>14 166 281</b>

W roku 2010, po przeprowadzeniu analizy intencji klasyfikacji papierów wartościowych do portfela utrzymywanego w celu zarządzania płynnością (liquidity management and funding portfolio), jednostka dominująca Grupy zdecydowała, aby aktywa te były klasyfikowane z punktu widzenia MSR/MSSF jako inwestycje dostępne do sprzedaży. Ujęcie takie lepiej oddaje intencje utrzymywania opisywanych aktywów.

W związku z powyższym portfel aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wzrósł o 4.797 mln zł z tytułu nabycia krótkoterminowych bonów pieniężnych NBP zakupionych do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Ponadto Grupa dokonała sprzedaży z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu i zakupu do portfela aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży (transakcja wash trade) obligacji Skarbu Państwa o wartości nominalnej 3.164 mln zł. Zarówno transakcję sprzedaży jak i odkupu papierów wartościowych przeprowadzono z niezależnym

kontrahentem po cenach rynkowych. Powyższe transakcje spełniły warunki konieczne zgodnie z MSR 39, aby dokonać zaprzestania rozpoznawania aktywa w wyniku transakcji sprzedaży i ponownego ujęcia w wyniku transakcji odkupu.

### Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne, w tym:</b>	<b>16 740 506</b>	<b>6 783 023</b>
- Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:	11 812 125	6 108 446
- <i>Obligacje Skarbu Państwa</i>	5 960 280	5 909 881
- <i>Bony pieniężne NBP</i>	4 796 736	0
- <i>Obligacje BGK</i>	1 055 011	198 458
- <i>Pozostałe</i>	98	107
- Instrumenty dłużne o zmiennym oprocentowaniu, w tym:	4 928 381	674 577
- <i>Obligacje Skarbu Państwa</i>	4 928 381	674 577
Instrumenty dłużne razem, w tym:	16 740 506	6 783 023
- <i>notowane na giełdzie</i>	11 943 672	6 782 916
- <i>nienotowane na giełdzie</i>	4 796 834	107
<b>Instrumenty kapitałowe</b>	<b>48 295</b>	<b>52 852</b>
- Instrumenty kapitałowe w cenie nabycia	46 515	50 629
- Wycena do wartości rynkowej	4 320	4 763
- Utrata wartości	-2 540	-2 540
Instrumenty kapitałowe - wartość bilansowa, w tym:	48 295	52 852
- <i>notowane na giełdzie</i>	841	880
- <i>nienotowane na giełdzie</i>	47 454	51 972
<b>Razem</b>	<b>16 788 801</b>	<b>6 835 875</b>

W pozycji *Instrumenty kapitałowe* prezentowane są akcje i udziały kilkunastu podmiotów nienotowanych na giełdzie, których Grupa nie wycenia do wartości godziwej. Ponadto Grupa posiada w dwóch spółkach akcje serii nie notowanych na giełdzie, natomiast wycena dokonywana jest w oparciu o kurs akcji serii znajdujących się w obrocie regulowanym.

Akcje dwóch spółek Grupa nabyła w drodze restrukturyzacji zadłużenia. Są to akcje serii nienotowanych na giełdzie.

Posiadanie części akcji i udziałów związane jest z funkcjonowaniem jednostek Grupy. Są to akcje i udziały m.in. w GPW, CeTO, KIR, SWIFT, BIK. Pozostałe udziały Grupa kwalifikuje do zbycia w drodze sprzedaży lub likwidacji.

**Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:</b>	<b>3 221 405</b>	<b>3 137 714</b>
- Obligacje wyemitowane przez:	3 221 405	3 137 714
- Skarb Państwa	3 221 405	3 137 714
<b>Razem</b>	<b>3 221 405</b>	<b>3 137 714</b>

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 40 "Rachunkowość zabezpieczeń".

**Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:</b>	<b>6 218 011</b>	<b>7 330 406</b>
- Obligacje wyemitowane przez:	6 218 011	7 330 406
- Skarb Państwa	6 218 011	7 330 406
<b>Razem</b>	<b>6 218 011</b>	<b>7 330 406</b>

**Inwestycje według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	4 796 736	0
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	1 321 527
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	5 142 277	890 657
powyżej 1 roku do 5 lat	8 708 504	8 756 277
powyżej 5 lat	4 359 295	3 197 820
<b>Razem</b>	<b>23 006 812</b>	<b>14 166 281</b>

**Zmiana stanu inwestycji**

	rok 2010	rok 2009
<b>Saldo na początek okresu</b>	<b>14 166 281</b>	<b>18 050 922</b>
<b>Zwiększenia</b>	<b>171 841 550</b>	<b>1 382 324</b>
- zakup dłużnych papierów wartościowych	170 802 947	324 461
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	1 036 004	1 010 760
- nabycie akcji w wyniku restrukturyzacji należności	2 599	44 515
- zakup akcji i udziałów	0	2 588
<b>Zmniejszenia</b>	<b>163 001 019</b>	<b>5 266 965</b>
- sprzedaż dłużnych papierów wartościowych	3 480 893	3 921 352
- wykup dłużnych papierów wartościowych	158 680 024	403 320
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	833 277	936 917
- sprzedaż akcji i udziałów	0	5 376
- wykup akcji nabytych w drodze restrukturyzacji	6 825	0
<b>Saldo na koniec okresu</b>	<b>23 006 812</b>	<b>14 166 281</b>

W roku 2009 Grupa sprzedała akcje dwóch spółek, których wartość według ceny nabycia wynosiła 3.952 tys. zł. Wynik na sprzedaży tych akcji był dodatni i wynosił 4.158 tys. zł.

W roku 2010 Grupa nie dokonywała sprzedaży akcji i udziałów z portfela inwestycji.

**17.1 Reklasyfikacja dłużnych papierów wartościowych**

Grupa prezentuje ujawnienia na temat reklasyfikacji w związku z dokonaną w roku 2008 reklasyfikacją części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.

Przesłanką reklasyfikacji był brak lub zanik aktywności rynku, co w opinii Grupy powoduje, że powyższe papiery wartościowe spełniają definicję pożyczek i należności zgodną z MSR tj. „są aktywami finansowymi nie będącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie są kwotowane na aktywnym rynku” oraz nie zmieniła się intencja Grupy w ich zakresie tzn. zamiar i możliwości ich utrzymywania w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poprzez reklasyfikację zmianie uległy zasady wyceny dłużnych papierów wartościowych, tj. z wycenianych do wartości godziwej na wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Wartość godziwa dłużnych papierów wartościowych na dzień reklasyfikacji stanowiła ich nowy zamortyzowany koszt.



**Dłużne papiery wartościowe reklasyfikowane z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności**

Rodzaj papieru wartościowego	Dzień reklasyfikacji	Wartość godziwa na dzień reklasyfikacji	Wartość bilansowa		Wartość godziwa	
			koniec roku 2010	koniec roku 2009	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	01.10.2008	1 242 866	1 634 959	1 648 457	1 762 243	1 722 865
Obligacje komercyjne	19.12.2008	294 163	93 879	165 909	93 746	166 510
Obligacje komunalne	19.12.2008	34 402	34 490	34 428	34 874	34 811
Obligacje NBP	19.12.2008	518 870	0	0	0	0
<b>Razem</b>		<b>2 090 301</b>	<b>1 763 328</b>	<b>1 848 794</b>	<b>1 890 863</b>	<b>1 924 186</b>

Po reklasyfikacji wyżej wymienione papiery wartościowe prezentowane są w sprawozdaniu finansowym w pozycji *Kredyty i inne należności udzielone klientom* z wyjątkiem obligacji NBP, które zaprezentowano w pozycji *Kredyty i inne należności udzielone bankom*. Obligacje NBP zostały przedterminowo wykupione przez Narodowy Bank Polski w dniu 22 stycznia 2009 roku.

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) zaklasyfikowane na moment zakupu do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży były wyznaczone jako instrumenty zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Grupy było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

**Wartość godziwa zysku lub straty, jaka byłaby ujęta w kapitale z aktualizacji wyceny, jeżeliby nie dokonano reklasyfikacji**

Rodzaj papieru wartościowego	Wycena ujęta w kapitale własnym	
	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	127 284	74 408
Obligacje komercyjne	-133	601
Obligacje komunalne	384	383
<b>Razem</b>	<b>127 535</b>	<b>75 392</b>

W przypadku nie dokonania reklasyfikacji wyżej wymienionych papierów wartościowych do kategorii kredytów i innych należności i pozostawienia ich w kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży kwoty wyceny do wartości godziwej zostałyby w całości ujęte w kapitale z aktualizacji wyceny. Powyższe wartości zostały oszacowane bez uwzględnienia wpływu na rachunek zysków i strat oraz na kapitały dalszego stosowania rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, gdyż w opinii Grupy wyliczenie takie obarczone byłoby błędem i opierało się na trudnych do zweryfikowania założeniach.

**Koszty i przychody ujęte w rachunku zysków i strat****rok 2010**

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH <sup>*)</sup>
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	73 967	-2 696	1 839	47 380
Obligacje komercyjne	7 502	-285	922	0
Obligacje komunalne	1 504	66	-66	0
<b>Razem</b>	<b>82 973</b>	<b>-2 915</b>	<b>2 695</b>	<b>47 380</b>

**rok 2009**

Rodzaj papieru wartościowego	naliczone odsetki (kupon odsetkowy)	zamortyzowane dyskonto/premia	amortyzacja rezerwy rewaluacyjnej	korekta wartości bilansowej pozycji zabezpieczanej w strategii FVH <sup>*)</sup>
Obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje)	80 166	-3 393	2 440	22 315
Obligacje NBP	1 637	0	0	0
Obligacje komercyjne	13 818	5 780	998	0
Obligacje komunalne	1 947	69	-69	0
<b>Razem</b>	<b>97 568</b>	<b>2 456</b>	<b>3 369</b>	<b>22 315</b>

\*) wycena z tytułu zabezpieczanego ryzyka stopy procentowej

**18. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań**

W portfelu aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu znajdują się obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu. Wartość nominalną obligacji prezentuje tabela poniżej. Korekta z tytułu wyceny transakcji do wartości godziwej wynosiła:

- według stanu na 31.12.2010 r.: 837 tys. zł.,
- według stanu na 31.12.2009 r.: -1.246 tys. zł.

Wielkość zobowiązań podlegających zabezpieczeniu ww. aktywami wynosiła:

- według stanu na 31.12.2010 r.: 4.322.860 tys. zł.,
- według stanu na 31.12.2009 r.: 544.375 tys. zł.

**Wartość nominalna aktywów stanowiących zabezpieczenie zobowiązań**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Z portfela aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	4 316 972	546 060
Z portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności:		
- obligacje skarbowe stanowiące zabezpieczenie na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	865 524	250 000

Blokowanie papierów wartościowych odbywa się z uwzględnieniem warunków wynikających z:

- Ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711 z późniejszymi zmianami),
- z istoty transakcji.

**19. Pochodne instrumenty zabezpieczające****Instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń****Wycena dodatnia**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	104 796	90 444
- transakcja Interest Rate Swap	104 796	90 444
<b>Razem</b>	<b>104 796</b>	<b>90 444</b>

**Wycena ujemna**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Wycena bilansowa instrumentów zabezpieczających wartość godziwą papierów wartościowych	600 455	482 563
- transakcja Interest Rate Swap	600 455	482 563
<b>Razem</b>	<b>600 455</b>	<b>482 563</b>

Wycena dodatnia prezentowana jest w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające* w aktywach natomiast wycena ujemna prezentowana jest w pozycji *Pochodne instrumenty zabezpieczające* w pasywach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej.

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nocie nr 40 "Rachunkowość zabezpieczeń".

**20. Kredyty i inne należności****Portfel kredytów i innych należności****koniec roku 2010**

	<b>wartość brutto</b>	<b>odpis aktualizujący</b>	<b>wartość netto</b>
Kredyty i inne należności udzielone bankom	1 181 195	-90	1 181 105
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	35 594 390	-1 085 391	34 508 999
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	2 668 235	-1 942	2 666 293
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	26 305 747	-1 081 946	25 223 801
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	6 620 408	-1 503	6 618 905
<b>Razem</b>	<b>36 775 585</b>	<b>-1 085 481</b>	<b>35 690 104</b>

**koniec roku 2009**

	<b>wartość brutto</b>	<b>odpis aktualizujący</b>	<b>wartość netto</b>
Kredyty i inne należności udzielone bankom	1 184 153	-50	1 184 103
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	31 474 068	-881 274	30 592 794
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 323 788	-1 863	3 321 925
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	22 244 252	-874 057	21 370 195
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	5 906 028	-5 354	5 900 674
<b>Razem</b>	<b>32 658 221</b>	<b>-881 324</b>	<b>31 776 897</b>

**20.1. Kredyty i inne należności udzielone innym bankom**

	<b>koniec roku 2010</b>	<b>koniec roku 2009</b>
rachunki bieżące	375 718	356 981
lokaty międzybankowe, w tym:	685 954	564 712
- lokaty jednodniowe	303 348	0
pozostałe należności, w tym:	119 523	262 460
- kredyty i pożyczki	73 145	228 109
- inne należności	46 378	34 351
<b>Razem (brutto)</b>	<b>1 181 195</b>	<b>1 184 153</b>
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-90	-50
- dotyczący kredytów i pożyczek	-90	-50
<b>Razem (netto)</b>	<b>1 181 105</b>	<b>1 184 103</b>



**Kredyty i inne należności udzielone innym bankom według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	767 585	501 297
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	70 000	204 135
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	139 934	76 306
powyżej 1 roku do 5 lat	203 676	402 415
<b>Razem</b>	<b>1 181 195</b>	<b>1 184 153</b>

**20.2. Kredyty i inne należności udzielone klientom**Kredyty i inne należności udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 585 001	2 545 597
- w rachunku bieżącym	434 847	381 053
- terminowe	2 150 154	2 164 544
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	0	626 732
Pozostałe należności	83 234	151 459
<b>Razem (brutto)</b>	<b>2 668 235</b>	<b>3 323 788</b>
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 942	-1 863
- dotyczący kredytów i pożyczek	-1 942	-1 863
<b>Razem (netto)</b>	<b>2 666 293</b>	<b>3 321 925</b>

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora niefinansowego

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom gospodarczym, w tym:	12 963 925	12 042 288
- w rachunku bieżącym	3 724 286	3 504 520
- terminowe	9 239 639	8 537 768
Kredyty i pożyczki udzielone gospodarstwom domowym, w tym:	12 630 824	9 822 755
- w rachunku bieżącym	1 255 844	1 226 942
- terminowe	11 374 980	8 595 813
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	646 560	306 471
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	93 879	165 909
Pozostałe należności	64 438	72 738
<b>Razem (brutto)</b>	<b>26 305 747</b>	<b>22 244 252</b>
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 081 946	-874 057
- dotyczący kredytów i pożyczek	-1 076 767	-865 491
- dotyczący pozostałych należności	-5 179	-8 566
<b>Razem (netto)</b>	<b>25 223 801</b>	<b>21 370 195</b>

Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i pożyczki, w tym:	2 820 476	2 305 234
- w rachunku bieżącym	8 416	7 450
- terminowe	2 812 060	2 297 784
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 799 874	3 600 794
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 669 449	1 682 885
Pozostałe należności	58	0
<b>Razem (brutto)</b>	<b>6 620 408</b>	<b>5 906 028</b>
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 503	-5 354
- dotyczący kredytów i pożyczek	-1 503	-5 354
<b>Razem (netto)</b>	<b>6 618 905</b>	<b>5 900 674</b>

Kredyty i inne należności udzielone klientom – RAZEM

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i pożyczki	31 000 226	26 715 874
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	4 446 434	3 907 265
- przekwalifikowane w 2008 roku z portfela dostępnych do sprzedaży	1 763 328	1 848 794
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo)	0	626 732
Pozostałe należności	147 730	224 197
<b>Razem (brutto)</b>	<b>35 594 390</b>	<b>31 474 068</b>
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 085 391	-881 274
- dotyczący kredytów i pożyczek	-1 080 212	-872 708
- dotyczący pozostałych należności	-5 179	-8 566
<b>Razem (netto)</b>	<b>34 508 999</b>	<b>30 592 794</b>

Kredyty i inne należności udzielone klientom według terminów zapadalności

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	5 762 304	8 677 301
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 853 503	1 617 763
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 772 956	3 435 233
powyżej 1 roku do 5 lat	9 725 818	6 964 591
powyżej 5 lat	12 925 309	9 608 925
dla których termin zapadalności upłynął	1 554 500	1 170 255
<b>Razem</b>	<b>35 594 390</b>	<b>31 474 068</b>

W roku 2008 Grupa dokonała reklasyfikacji części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności. Wśród wspomnianych papierów wartościowych znalazły się m.in. obligacje Skarbu Państwa (euroobligacje) oraz obligacje komercyjne i obligacje komunalne, które po reklasyfikacji prezentowane są w niniejszej nocie. Obligacje Skarbu Państwa stanowią pozycje zabezpieczone w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Szczegółowe ujawnienia na temat dokonanej reklasyfikacji znajdują się w nodzie nr 17.

**Pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej**

Poniższa tabela prezentuje wartość papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii pożyczek i innych należności, stanowiących pozycje zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej według stanu na 31.12.2010 r. oraz 31.12.2009 r.

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Instrumenty dłużne o stałym oprocentowaniu, w tym:</b>	<b>3 268 457</b>	<b>3 261 868</b>
- Obligacje wyemitowane przez:	3 268 457	3 261 868
- Skarb Państwa	3 268 457	3 261 868
<b>Razem</b>	<b>3 268 457</b>	<b>3 261 868</b>

Obligacje Skarbu Państwa denominowane w EUR (euroobligacje) reklasyfikowane w roku 2008 z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii pożyczek i należności były wyznaczone przed reklasyfikacją jako instrumenty zabezpieczane w rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej. Z chwilą reklasyfikacji pierwotna strategia zabezpieczenia papierów wartościowych z portfela dostępnych do sprzedaży została zakończona. Z uwagi na to, że intencją Grupy było utrzymanie powiązania zabezpieczającego, rozpoczęto z dniem reklasyfikacji nową strategię zabezpieczającą polegającą na zabezpieczeniu wartości godziwej przed ryzykiem stopy procentowej papierów wartościowych klasyfikowanych do kategorii kredytów i innych należności.

W roku 2009 jednostka dominująca Grupy dokonała sprzedaży euroobligacji zaklasyfikowanych na dzień 31.12.2008 r. do portfela aktywów finansowych desygnowanych do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu (FVO). Transakcję sprzedaży przeprowadzono z niezależnym kontrahentem po cenach rynkowych. Wartość nominalna sprzedanych euroobligacji wynosiła 417 mln EUR. Następnie jednostka dominująca Grupy dokonała odkupu euroobligacji od niezależnego kontrahenta po cenach rynkowych. W wyniku transakcji sprzedaży i odkupu euroobligacji jednostka dominująca Grupy zrealizowała ujemną wycenę w kwocie 20,3 mln zł. Po odkupie instrumenty te zostały zaklasyfikowane do portfela pożyczek i innych należności. Jednocześnie utworzono dla nich powiązanie zabezpieczające z posiadanymi przez Grupę instrumentami IRS w strategii zabezpieczenia wartości godziwej.

Opisane wyżej euroobligacje prezentowane są w niniejszej nocie w pozycji *Dłużne papiery wartościowe* (jako *Kredyty i inne należności udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych*).

Szczegółowe informacje na temat stosowanej w Grupie rachunkowości zabezpieczeń zamieszczone są w dalszej części sprawozdania w nodzie nr 40 "*Rachunkowość zabezpieczeń*".



**Transakcje z przyrzeczeniem odkupu**

W niniejszej notce w pozycji *transakcje z przyrzeczeniem odkupu* prezentowane są transakcje reverse repo. Grupa dokonuje zakupu instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odsprzedaży w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje reverse repo są używane jako narzędzie zarządzania płynnością i służą do krótkoterminowego lokowania nadwyżki środków.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (reverse repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

**koniec roku 2009**

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	630 675	626 732
<b>Razem</b>		<b>630 675</b>	<b>626 732</b>

**Zabezpieczenia**

Zgodnie z polityką kredytową Grupa przyjmuje zabezpieczenia spłaty udzielonych kredytów, ustanowione na rachunkach kredytobiorców oraz zabezpieczenia na majątku kredytobiorców. Więcej informacji na temat zabezpieczeń zaprezentowano w rozdziale "Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A." w punkcie "Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego".

**Należności z tytułu leasingu finansowego**

Grupa nie posiada takich należności.

**20.3. Jakość portfela kredytów i innych należności****Podział portfela kredytów i innych należności według przesłanki utraty wartości**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	36 775 585	32 658 221
- z przesłanką utraty wartości	1 507 627	1 164 582
- bez przesłanki utraty wartości	35 267 958	31 493 639
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 085 481	-881 324
- dotyczący portfela należności z przesłanką utraty wartości	-933 221	-728 141
- dotyczący portfela należności bez przesłanki utraty wartości	-152 260	-153 183
<b>Kredyty i inne należności (netto)</b>	<b>35 690 104</b>	<b>31 776 897</b>

**Podział portfela kredytów i innych należności według metody szacunku odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kredyty i inne należności (brutto), w tym:	36 775 585	32 658 221
- wyceniane indywidualnie	1 105 381	905 573
- wyceniane portfelowo	35 670 204	31 752 648
Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:	-1 085 481	-881 324
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych indywidualnie	-664 172	-530 070
- odpis aktualizujący dotyczący należności wycenianych portfelowo	-421 309	-351 254
<b>Kredyty i inne należności (netto)</b>	<b>35 690 104</b>	<b>31 776 897</b>

**Kredyty i pożyczki udzielone bankom i klientom według segmentu klientów**

Tabela poniżej prezentuje portfel kredytowy w części dotyczącej kredytów i pożyczek (bez pozostałych należności) w podziale na segmenty klientów.

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>Kredyty i pożyczki udzielone bankom i klientom (brutto), w tym:</b>	<b>31 073 371</b>	<b>26 943 983</b>
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	12 594 816	9 756 740
- hipoteczne	8 385 181	5 885 534
- Small Business	1 649 717	1 541 423
- pozostałe	2 559 918	2 329 783
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym, w tym:	18 478 555	17 187 243
- klienci strategiczni	7 351 560	7 367 774
- pozostałe	11 126 995	9 819 469
<b>Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości, w tym:</b>	<b>1 080 302</b>	<b>872 758</b>
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów detalicznych, w tym:	305 438	224 089
- hipoteczne	41 412	39 258
- Small Business	115 754	71 420
- pozostałe	148 272	113 411
- dotyczący kredytów i pożyczek dla klientów korporacyjnych, w tym:	774 864	648 669
- klienci strategiczni	179 044	131 355
- pozostałe	595 820	517 314
<b>Kredyty i pożyczki udzielone bankom i klientom (netto), w tym:</b>	<b>29 993 069</b>	<b>26 071 225</b>
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	12 289 378	9 532 651
- hipoteczne	8 343 769	5 846 276
- Small Business	1 533 963	1 470 003
- pozostałe	2 411 646	2 216 372
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym, w tym:	17 703 691	16 538 574
- klienci strategiczni	7 172 516	7 236 419
- pozostałe	10 531 175	9 302 155

**Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości kredytów i innych należności**

	rok 2010	rok 2009
<b>Saldo na początek okresu</b>	<b>881 324</b>	<b>504 925</b>
<b>Zmiany w wartości odpisu:</b>	<b>204 157</b>	<b>376 399</b>
- Utworzenie w okresie	456 377	597 286
- Rozwiązanie w okresie	-244 619	-303 881
- Odpisy wykorzystane	-38 112	-207 693
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	28 047	51 184
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	2 028	-1 244
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	-13 166	-4 278
- Kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej w przypadku, gdy restrukturyzowana obecnie należność FM była transakcją niezapadłą	27 204	246 698
- Pozostałe	-13 602	-1 673
<b>Saldo na koniec okresu</b>	<b>1 085 481</b>	<b>881 324</b>

Na kwotę utworzonych rezerw wpłynęły m.in. odpisy na ryzyko związane z transakcjami pochodnymi (głównie opcjami walutowymi). Saldo odpisów z tego tytułu wyniosło 25.267 tys. zł w roku 2010 w porównaniu z 115.187 tys. zł w roku 2009.

W roku 2009 jednostka dominująca Grupy zawarła umowę sprzedaży portfela zidentyfikowanych kredytów trudnych z firmą Copernicus Capital Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. Łączna kwota wierzytelności (bilansowych i pozabilansowych) sprzedanych w ramach powyższej umowy wynosiła 216,6 mln zł (saldo kapitału, odsetki zapadłe oraz należności poboczne). W efekcie opisywanej umowy jednostka dominująca Grupy rozwiązała rezerwy na kwotę 15,5 mln zł. W roku 2010 Grupa nie zawierała podobnych umów.

**Zmiana stanu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek**

Tabela poniżej prezentuje zmianę stanu odpisu aktualizującego w części dotyczącej kredytów i pożyczek w podziale na segmenty klientów.

rok 2010

**odpis na kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym**

	hipoteczne	dla Small Businessu	pozostałe	RAZEM
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>39 258</b>	<b>71 420</b>	<b>113 411</b>	<b>224 089</b>
<b>Zmiany w wartości odpisu:</b>	<b>2 154</b>	<b>44 334</b>	<b>34 861</b>	<b>81 349</b>
- Saldo utworzeń i rozwiązań w okresie	2 583	43 667	34 740	80 990
- Odpisy wykorzystane	-404	-817	-3 720	-4 941
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	0	3 401	14 209	17 610
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	-74	3	791	720
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	102	-707	-5 557	-6 162
- Pozostałe	-53	-1 213	-5 602	-6 868
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>41 412</b>	<b>115 754</b>	<b>148 272</b>	<b>305 438</b>

**odpis na kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym**

	dla klientów strategicznych	pozostałe	RAZEM
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>131 355</b>	<b>517 314</b>	<b>648 669</b>
<b>Zmiany w wartości odpisu:</b>	<b>47 689</b>	<b>78 506</b>	<b>126 195</b>
- Saldo utworzeń i rozwiązań w okresie	37 714	93 054	130 768
- Odpisy wykorzystane	-4 189	-28 982	-33 171
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	0	10 437	10 437
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	1 535	-227	1 308
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	-3 321	-3 683	-7 004
- Kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej w przypadku, gdy restrukturyzowana obecnie należność FM była transakcją niezapadłą	16 558	10 646	27 204
- Pozostałe	-608	-2 739	-3 347
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>179 044</b>	<b>595 820</b>	<b>774 864</b>

## rok 2009

## odpis na kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym

	hipoteczne	dla Small Businessu	pozostałe	RAZEM
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>14 460</b>	<b>45 335</b>	<b>104 177</b>	<b>163 972</b>
<b>Zmiany w wartości odpisu:</b>	<b>24 798</b>	<b>26 085</b>	<b>9 234</b>	<b>60 117</b>
- Saldo utworzeń i rozwiązań w okresie	24 738	27 629	11 635	64 002
- Odpisy wykorzystane	-221	-6 069	-24 399	-30 689
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	154	4 065	20 737	24 956
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	-25	71	150	196
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	157	246	338	741
- Pozostałe	-5	143	773	911
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>39 258</b>	<b>71 420</b>	<b>113 411</b>	<b>224 089</b>

## odpis na kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym

	dla klientów strategicznych	pozostałe	RAZEM
<b>Stan na początek okresu</b>	<b>20 951</b>	<b>311 289</b>	<b>332 240</b>
<b>Zmiany w wartości odpisu:</b>	<b>110 404</b>	<b>206 025</b>	<b>316 429</b>
- Saldo utworzeń i rozwiązań w okresie	87 004	142 399	229 403
- Odpisy wykorzystane	-33 160	-143 844	-177 004
- Kwoty odzyskane z kredytów uprzednio spisanych	-4 144	30 372	26 228
- Zmiany z tytułu różnic kursowych	-945	-495	-1 440
- Korekta odsetek od kredytów z rozpoznaną utratą wartości (unwinding interest)	-2 459	-2 560	-5 019
- Kwota wcześniejszej korekty do wartości godziwej w przypadku, gdy restrukturyzowana obecnie należność FM była transakcją niezapadłą	64 558	182 140	246 698
- Pozostałe	-450	-1 987	-2 437
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>131 355</b>	<b>517 314</b>	<b>648 669</b>

## 21. Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności

Grupa posiada udziały w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.

## Ogólne informacje dotyczące jednostki stowarzyszonej

Nazwa podmiotu	ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.
Kraj siedziby	Polska
Rodzaj działalności	tworzenie i zarządzanie OFE



	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Udział w kapitałach jednostki	20%	20%
Aktywa	826 582	636 049
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	37 103	56 180
Aktywa netto	789 479	579 869
Przychody ze sprzedaży	391 867	472 015
Zysk (strata)	208 070	257 525

**Wartość bilansowa udziałów w jednostce stowarzyszonej**

	rok 2010	rok 2009
Saldo na początek okresu	115 600	107 261
Udział w zyskach	41 232	52 082
Dywidenda wypłacona	0	-43 743
<b>Saldo na koniec okresu</b>	<b>156 832</b>	<b>115 600</b>

W jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostka dominująca Grupy wykazuje udziały w następujących podmiotach zależnych i stowarzyszonych:

Nazwa podmiotu	Charakter powiązania kapitałowego	Procentowy udział banku w kapitale zakładowym podmiotu	Wartość bilansowa (według ceny nabycia)	
			koniec roku 2010	koniec roku 2009
ING Securities S.A.	zależny	100,00%	30 228	30 228
ING Bank Hipoteczny S.A.	zależny	100,00%	213 450	213 450
Solver Sp. z o.o.	zależny	82,30%	7 870	7 870
Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o.	zależny	100,00%	160 168	21 616
ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.	stowarzyszony	20,00%	40 000	40 000
<b>Razem</b>			<b>451 716</b>	<b>313 164</b>

**Zmiany inwestycji w jednostki podporządkowane w okresie sprawozdawczym**Wniesienie aportem zorganizowanej części przedsiębiorstwa do spółki zależnej

W dniu 1 lipca 2010 roku ING Bank Śląski S.A. objął 138.552 nowych udziałów w podmiocie zależnym Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. W zamian za objęte udziały Bank wniósł aportem do spółki dwie nieruchomości o charakterze inwestycyjnym wraz ze zorganizowaną częścią przedsiębiorstwa, na którą składał się wyodrębniony w strukturach wewnętrznych Banku Wydział Zarządzania Nieruchomościami Komercyjnymi, którego zadaniem była pełna obsługa i rozliczanie obszaru zarządzania wspomnianymi nieruchomościami.

Powyższe działania miały na celu scentralizowanie w ramach Grupy Kapitałowej obszaru zarządzania nieruchomościami i powierzenie go spółce Centrum Banku Śląskiego S.A., która jest podmiotem zajmującym się profesjonalnie zarządzaniem nieruchomościami.

Wniesienie zorganizowanej części przedsiębiorstwa aportem do spółki poprzedzone było decyzjami: Zarządu Banku z 23 lutego 2010 r., Rady Nadzorczej Banku z 5 marca 2010 r. oraz Walnego Zgromadzenia z 8 kwietnia 2010 r.

W dniu 30 czerwca 2010 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego Spółki, który wynosił 91.791.000 zł o kwotę 138.552.000 zł, a więc do wartości 230.343.000 zł w drodze ustanowienia 138.552 nowych, równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 1 tys. zł za każdy udział.

## 22. Nieruchomości inwestycyjne

	rok 2010	rok 2009
Wartość na początek okresu	129 667	151 458
Wycena	-11 480	-21 791
<b>Wartość na koniec okresu</b>	<b>118 187</b>	<b>129 667</b>

Grupa jest właścicielem jednej nieruchomości o charakterze inwestycyjnym zlokalizowanej w Katowicach. Z tytułu jej posiadania Grupa uzyskuje przychody w postaci rat czynszowych. Zgodnie z zasadami rachunkowości przyjętymi przez Grupę nieruchomość jest wyceniana do wartości godziwej. Wartość godziwa jest ustalana na podstawie wyceny niezależnego rzeczoznawcy. Do wyceny stosuje się metodę dochodową zdyskontowanych przepływów w okresie 10 lat wykorzystując ogólnie przyjęte parametry rynkowe dla podobnych inwestycji przy uwzględnieniu stopnia wykorzystania powierzchni budynku.

Wycena nieruchomości inwestycyjnej jest dokonywana w EUR. Wartość nieruchomości na dzień 31.12.2010 r. wynosiła 29.557 tys. EUR wobec 31.313 tys. EUR według stanu na 31.12.2009 r..

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące nieruchomości inwestycyjnej ani też zobowiązania umowne związane z nabyciem ww. nieruchomości.

Z tytułu posiadania nieruchomości inwestycyjnej Grupa osiągała przychody i ponosiła koszty w wysokości przedstawionej w poniższej tabeli:

	rok 2010	rok 2009
Czynsze z tytułu najmu nieruchomości inwestycyjnej	16 370	17 853
Koszty bezpośredniego utrzymania nieruchomości inwestycyjnej	-4 604	-8 500

**23. Rzeczowe aktywa trwałe**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	342 835	371 558
Sprzęt informatyczny	56 323	43 162
Środki transportu	120	199
Pozostałe wyposażenie	110 057	95 640
Środki trwałe w budowie	34 876	38 288
<b>Razem</b>	<b>544 211</b>	<b>548 847</b>

**rok 2010**

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wyposażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	728 470	191 749	974	395 444	38 288	1 354 925
Zwiększenia, w tym:	14 265	35 797	0	39 870	56 118	146 050
- zakup	164	25 995	0	3 946	56 118	86 223
- przyjęcie z inwestycji	14 101	9 802	0	35 920	0	59 823
- inne	0	0	0	4	0	4
Zmniejszenia, w tym:	-14 952	-31 612	-200	-27 308	-60 004	-134 076
- sprzedaż i likwidacja	-766	-31 342	-199	-27 070	0	-59 377
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-59 823	-59 823
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	-14 186	0	0	0	0	-14 186
- inne	0	-270	-1	-238	-181	-690
Wycena	-15 995	683	0	-683	0	-15 995
Transfery	-33 157	188	0	-3 944	474	-36 439
<b>Wartość brutto na koniec okresu</b>	<b>678 631</b>	<b>196 805</b>	<b>774</b>	<b>403 379</b>	<b>34 876</b>	<b>1 314 465</b>
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-356 912	-148 587	-775	-299 804	0	-806 078
Zmiany w okresie, w tym:	21 116	8 105	121	6 482	0	35 824
- odpisy amortyzacyjne	-25 235	-22 039	-62	-23 533	0	-70 869
- sprzedaż i likwidacja	121	29 933	183	26 444	0	56 681
- transfery	45 816	-42	0	3 411	0	49 185
- przekwalifikowanie do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	414	0	0	0	0	414
- inne	0	253	0	160	0	413
<b>Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu</b>	<b>-335 796</b>	<b>-140 482</b>	<b>-654</b>	<b>-293 322</b>	<b>0</b>	<b>-770 254</b>
<b>Wartość netto na koniec okresu</b>	<b>342 835</b>	<b>56 323</b>	<b>120</b>	<b>110 057</b>	<b>34 876</b>	<b>544 211</b>

## rok 2009

	Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych	Sprzęt informatyczny	Środki transportu	Pozostałe wypośażenie	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	720 057	197 326	1 323	372 971	23 134	1 314 811
Zwiększenia, w tym:	14 042	25 098	17	32 759	56 675	128 591
- zakup	3 150	21 442	0	4 488	56 675	85 755
- przyjęcie z inwestycji	10 892	3 213	0	26 494	0	40 599
- inne	0	443	17	1 777	0	2 237
Zmniejszenia, w tym:	-3 552	-28 991	-461	-8 793	-41 552	-83 349
- sprzedaż i likwidacja	-3 552	-28 993	-461	-8 793	-538	-42 337
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	0	-40 599	-40 599
- inne	0	2	0	0	-415	-413
Wycena	-2 161	-1 677	95	0	0	-3 743
Transfery	84	-7	0	-1 493	31	-1 385
<b>Wartość brutto na koniec okresu</b>	<b>728 470</b>	<b>191 749</b>	<b>974</b>	<b>395 444</b>	<b>38 288</b>	<b>1 354 925</b>
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	-329 971	-156 348	-1 007	-283 322	0	-770 648
Zmiany w okresie, w tym:	-26 941	7 761	232	-16 482	0	-35 430
- odpisy amortyzacyjne	-30 101	-20 371	-87	-23 513	0	-74 072
- sprzedaż i likwidacja	3 118	28 137	319	8 564	0	40 138
- transfery	0	0	0	3	0	3
- inne	42	-5	0	-1 536	0	-1 499
<b>Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu</b>	<b>-356 912</b>	<b>-148 587</b>	<b>-775</b>	<b>-299 804</b>	<b>0</b>	<b>-806 078</b>
<b>Wartość netto na koniec okresu</b>	<b>371 558</b>	<b>43 162</b>	<b>199</b>	<b>95 640</b>	<b>38 288</b>	<b>548 847</b>

Pozycja *Nieruchomości i inwestycje w obcych środkach trwałych* obejmuje m.in. grunty, których wartość z uwzględnieniem wyceny do wartości godziwej według stanu na 31.12.2010 r. wynosiła 6.531 tys. zł (6.773 tys. zł według stanu na 31.12.2009 r.).

Na dzień 31.12.2010 r. w kapitale z aktualizacji wyceny była zaewidencjonowana kwota 47.370 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczone) dotycząca nieruchomości wycenionych do wartości godziwej. Według stanu na dzień 31.12.2009 r. kwota ta wynosiła 51.115 tys. zł.

#### Wycena nieruchomości do wartości godziwej

Grupa wycenia posiadane nieruchomości do wartości godziwej. Wycena jest przeprowadzana zgodnie z obowiązującymi zasadami wyceny nieruchomości zależnie od charakteru budynku (dla budynków administracyjnych - metodą odtworzeniową, dla budynków operacyjnych - metodą dochodową).

W roku 2010 zostały dokonane wyceny następujących nieruchomości:

- budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach – wartość budynku według stanu na 31.12.2010 r. wynosiła 126.684 tys. zł, zmiana wartości tej nieruchomości za

rok 2010 zmniejszyła wynik finansowy o kwotę 9.012 tys. zł (7.300 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz

- 13 innych nieruchomości zlokalizowanych na terenie całej Polski, zmiana wyceny za rok 2010 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny o kwotę 4.544 tys. zł (3.680 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz wynik finansowy roku 2010 o kwotę 229 tys. zł (185 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego). Po dokonaniu wycen 2 spośród tych nieruchomości zostały przeklasyfikowane do portfela nieruchomości przeznaczonych do sprzedaży.

W roku 2009 zostały dokonane następujące wyceny:

- budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A. w Katowicach – wartość budynku według stanu na 31.12.2009 r. wynosiła 139.104 tys. zł, zmiana wartości tej nieruchomości za rok 2009 zwiększyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 1.040 tys. zł (842 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego) oraz
- jednego budynku zlokalizowanego w Warszawie – jego wartość na 31.12.2009 r. wynosi 10.240 tys. zł, zmiana wyceny za rok 2009 obciążyła kapitał z aktualizacji wyceny kwotą 3.492 tys. zł (2.829 tys. zł z uwzględnieniem podatku odroczonego).

Wartość wycenianych nieruchomości oszacowana według kosztu historycznego z uwzględnieniem utraty wartości i odpisów amortyzacyjnych wyniosłaby na 31.12.2010 r. 284.354 tys. zł w porównaniu z 308.454 tys. zł na 31.12.2009 r.

Nie występują ograniczenia prawne dotyczące rzeczowych aktywów trwałych.

#### **Zobowiązania umowne do nabycia rzeczowego majątku trwałego**

W roku 2010 Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 2.971 tys. zł. Umowy te dotyczą robót ogólnobudowlanych, generalnego wykonawstwa, robót wentylacyjnych i klimatyzacyjnych oraz zakupu umeblowania. Podobnie jak w roku ubiegłym Grupa zawarła również umowy ramowe – wartość tych umów będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji.

W roku 2009 Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości aktywów trwałych w kwocie 15.271 tys. zł. Umowy te dotyczą obszaru IT oraz robót ogólnobudowlanych, robót wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Grupa zawarła również umowy ramowe na roboty ogólnobudowlane – wartość tych umów będzie wynikała z kosztorysów skalkulowanych w trakcie realizacji.

#### **Wartość netto majątku przyjętego na podstawie umów leasingu finansowego**

Wartość netto rzeczowych aktywów trwałych obejmuje m.in. majątek przyjęty na podstawie umów leasingu finansowego, którego wartość netto wynosiła 1 tys. zł według stanu na 31.12.2010 roku w porównaniu z 3 tys. zł według stanu na 31.12.2009 roku.



**24. Wartości niematerialne**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Wartość firmy	223 821	223 821
Oprogramowanie	77 164	79 490
Inne wartości niematerialne	6	250
Nakłady na wartości niematerialne	41 222	23 782
<b>Razem</b>	<b>342 213</b>	<b>327 343</b>

**rok 2010**

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 821	326 925	7 882	23 782	582 410
Zwiększenia, w tym:	0	48 476	0	60 689	109 165
- zakup	0	5 320	0	60 689	66 009
- przyjęcie z inwestycji	0	42 367	0	0	42 367
- inne	0	789	0	0	789
Zmniejszenia, w tym:	0	-1 770	0	-42 774	-44 544
- sprzedaż i likwidacja	0	-980	0	0	-980
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	-42 367	-42 367
- inne	0	-790	0	-407	-1 197
Transfery	0	-44	-215	-475	-734
<b>Wartość brutto na koniec okresu</b>	<b>223 821</b>	<b>373 587</b>	<b>7 667</b>	<b>41 222</b>	<b>646 297</b>
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-247 435	-7 632	0	-255 067
Zmiany w okresie, w tym:	0	-48 988	-29	0	-49 017
- odpisy amortyzacyjne	0	-50 014	-102	0	-50 116
- sprzedaż i likwidacja	0	980	0	0	980
- transfery	0	46	73	0	119
<b>Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu</b>	<b>0</b>	<b>-296 423</b>	<b>-7 661</b>	<b>0</b>	<b>-304 084</b>
<b>Wartość netto na koniec okresu</b>	<b>223 821</b>	<b>77 164</b>	<b>6</b>	<b>41 222</b>	<b>342 213</b>

## rok 2009

	Wartość firmy	Oprogramowanie	Inne wartości niematerialne	Nakłady na wartości niematerialne	RAZEM
Wartość brutto na początek okresu	223 821	284 241	7 882	9 430	525 374
Zwiększenia, w tym:	0	45 346	0	51 490	96 836
- zakup	0	8 331	0	49 789	58 120
- przyjęcie z inwestycji	0	37 015	0	0	37 015
- inne	0	0	0	1 701	1 701
Zmniejszenia, w tym:	0	-3 957	0	-37 171	-41 128
- sprzedaż i likwidacja	0	-3 957	0	0	-3 957
- przyjęcie z inwestycji	0	0	0	-37 015	-37 015
- inne	0	0	0	-156	-156
Transfery	0	1 295	0	33	1 328
<b>Wartość brutto na koniec okresu</b>	<b>223 821</b>	<b>326 925</b>	<b>7 882</b>	<b>23 782</b>	<b>582 410</b>
Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na początek okresu	0	-201 661	-7 526	0	-209 187
Zmiany w okresie, w tym:	0	-45 774	-106	0	-45 880
- odpisy amortyzacyjne	0	-49 731	-106	0	-49 837
- sprzedaż i likwidacja	0	3 957	0	0	3 957
<b>Skumulowana amortyzacja (umorzenie) na koniec okresu</b>	<b>0</b>	<b>-247 435</b>	<b>-7 632</b>	<b>0</b>	<b>-255 067</b>
<b>Wartość netto na koniec okresu</b>	<b>223 821</b>	<b>79 490</b>	<b>250</b>	<b>23 782</b>	<b>327 343</b>

**Zobowiązania umowne do nabycia wartości niematerialnych**

W roku 2010 Grupa zawarła umowy z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych w kwocie 29.600 tys. zł. Umowy te dotyczą zakupu licencji oraz wdrożenia oprogramowania komputerowego.

W roku 2009 Grupa zawarła podobne umowy o wartości 18.345 tys. zł. oraz 50 tys. euro.

**Test na utratę wartości ośrodków wypracowujących środki pieniężne, które posiadają wartość firmy**

W odniesieniu do wartości firmy test na utratę wartości jest przeprowadzany przynajmniej dwa razy w roku bez względu na stwierdzenie jakichkolwiek przesłanek wskazujących na to, że możliwość utraty wartości mogła nastąpić.

W jednostce dominującej Grupy testem na utratę wartości objęto wartość firmy uzyskaną w wyniku wniesionego aportem oddziału ING Bank NV. Ustalono najmniejsze możliwe do zidentyfikowania ośrodki wypracowujące środki pieniężne, do których przypisano wartość firmy w łącznej kwocie 223.343 tys. zł. Nie stwierdzono żadnych innych dodatkowych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania, które mogłyby zostać przyporządkowane do zidentyfikowanych ośrodków generujących środki pieniężne.

Dane wejściowe dla potrzeb testu obejmują wysokość kapitału ekonomicznego, aktywów ważonych ryzykiem oraz zysku przed opodatkowaniem w podziale na segmenty.

Test wykonywany jest na podstawie modelu kalkulującego i porównującego wartość bieżącą wolnych przepływów pieniężnych ośrodka z wielkością szacowanej wartości księgowej kapitałów ośrodka. Wolne przepływy pieniężne ośrodka zdefiniowane są jako zyski netto pomniejszone o kapitał wymagany do utrzymania współczynnika wypłacalności na wymaganym poziomie. Do dyskontowania przepływów używa się stopy dyskonta w wysokości 8% reprezentującej średni ważony koszt kapitału. Do pozostałych założeń należą: prognozy stawki podatku dochodowego, nominalna stopa wzrostu po okresie prognozy oraz prognozowana stawka 3 M WIBOR.

Ustalenie wartości odzyskiwalnej przeprowadzono w oparciu o oszacowanie wartości użytkowej składnika aktywów przy uwzględnieniu szacunkowej prognozy oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych generowanych w trakcie kontynuowania użytkowania. Prognozy dotyczące przepływów pieniężnych opierają się na racjonalnych założeniach odzwierciedlających jak najwłaściwszą ocenę kierownictwa odnośnie całokształtu warunków, które wystąpią podczas pozostającego okresu użytkowania aktywów. Prognozy dotyczące przepływów oparte są na przyjętym w jednostce dominującej Grupy średnioterminowym planie finansowym oraz strategii działania obejmującym maksymalnie okres najbliższych 3 lat. Dane dotyczące kolejnych dwóch lat są wynikiem ekstrapolacji. Ekstrapolacja zakłada, że ośrodek wypracowujący przepływy pieniężne utrzyma wskaźnik Zysk brutto / Aktywa ważne ryzykiem na poziomie z ostatniego roku prognozy Banku podnosząc swoje zyski o uprzednio wskazaną stopę wzrostu. Zasadność przyjętych założeń jest okresowo weryfikowana - a rozbieżności pomiędzy szacowanymi w oparciu o przyszłe przepływy a rzeczywistymi przepływami analizowane.

Przeprowadzony na dzień 31.12.2010 test wykazał nadwyżkę bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne w wysokości 4.519 mln zł i w związku z tym nie stwierdzono dla tego ośrodka utraty wartości. Dla stopy dyskontowej niższej o 1 p.p. nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby 5.812 mln zł, dla stopy wyższej o 1 p.p. nadwyżka bieżącej wartości przepływów pieniężnych nad wartością księgową netto ośrodka wypracowującego przepływy pieniężne wynosiłaby zaś 3.653 mln zł.

**25. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży**

	<b>rok 2010</b>	<b>rok 2009</b>
Wartość na początek okresu	224	248
Zwiększenia, w tym:	13 772	0
- <i>przekwalifikowanie z rzeczowych aktywów trwałych do aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży</i>	13 772	0
Zmniejszenia, w tym:	0	-24
- <i>sprzedaż i likwidacja</i>	0	-24
<b>Wartość na koniec okresu</b>	<b>13 996</b>	<b>224</b>

Na kwotę *Aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży* według stanu na 31.12.2010 r. jak również według stanu na 31.12.2009 r. składała się głównie wartość nieruchomości i środków transportu przejętych z windykacji. Grupa zamierza zbyć te aktywa w drodze ogłoszenia przetargu.

Dodatkowo w roku 2010 do portfela aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży przekwalifikowano 3 nieruchomości prezentowane wcześniej w kategorii *Rzeczowe aktywa trwałe*. Każda nieruchomość składa się z budynku wraz z prawem wieczystego użytkowania gruntu.

Przekwalifikowane nieruchomości wykorzystywane były głównie w działalności Grupy, jedna miała charakter handlowo-usługowy, dwie charakter biurowy. W dwóch nieruchomościach część powierzchni przeznaczona była na lokale mieszkalne.

Bank ma zawartą umowę z wyspecjalizowaną firmą, która zajmuje się poszukiwaniem potencjalnych nabywców korzystając z różnorodnych dostępnych środków (ogłoszenia, dedykowany mailing, kontakt z innymi biurami pośrednictwa, itp.). Zbycie nieruchomości ma nastąpić w ciągu 12 miesięcy od dnia przekwalifikowania.

**26. Podatek odroczony****Zmiany różnic przejściowych w ciągu roku****rok 2010**Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 01.01.2010	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2010
Odsetki naliczone	-29 005	11 247	0	0	<b>-17 758</b>
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-1 746	0	1 746	0	<b>0</b>
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-227	0	-533	0	<b>-760</b>
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-64 869	-8 016	0	0	<b>-72 885</b>
Pozostałe rezerwy	-9 825	-2 052	0	0	<b>-11 877</b>
Świadczenia pracownicze	-18 573	-6 636	0	0	<b>-25 209</b>
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 573	-86	0	0	<b>-3 659</b>
Straty podatkowe	-701	-1 261	0	0	<b>-1 962</b>
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-4 672	1 712	0	0	<b>-2 960</b>
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	<b>-12 337</b>
Inne	-17 242	-1 280	0	0	<b>-18 522</b>
<b>Razem</b>	<b>-162 770</b>	<b>-6 372</b>	<b>1 213</b>	<b>0</b>	<b>-167 929</b>

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 01.01.2010	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2010
Odsetki naliczone	33 508	-73 278	0	0	<b>-39 770</b>
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	10 049	2 712	0	0	<b>12 761</b>
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	9 986	-1 728	0	0	<b>8 258</b>
Aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	11 989	-310	-878	0	<b>10 801</b>
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	907	0	664	0	<b>1 571</b>
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	862	0	<b>862</b>
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	1 465	0	0	0	<b>1 465</b>
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	104	0	0	0	<b>104</b>
Inne	8 315	-3 835	0	0	<b>4 480</b>
<b>Razem</b>	<b>76 323</b>	<b>-76 439</b>	<b>648</b>	<b>0</b>	<b>532</b>

<b>Podatek odroczony – stan bilansowy</b>	<b>-86 447</b>	<b>-82 811</b>	<b>1 861</b>	<b>0</b>	<b>-167 397</b>
---	----------------	----------------	--------------	----------	-----------------



## rok 2009

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Saldo na 01.01.2009	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone	-17 300	-11 705	0	0	-29 005
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-26 175	0	24 429	0	-1 746
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	0	0	-227	0	-227
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-53 827	-11 042	0	0	-64 869
Pozostałe rezerwy	-9 509	-316	0	0	-9 825
Świadczenia pracownicze	-22 892	4 319	0	0	-18 573
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-3 852	279	0	0	-3 573
Straty podatkowe	-376	-325	0	0	-701
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-4 474	-198	0	0	-4 672
Korekta z tytułu efektywnej stopy procentowej	-12 337	0	0	0	-12 337
Inne	-17 235	-7	0	0	-17 242
<b>Razem</b>	<b>-167 977</b>	<b>-18 995</b>	<b>24 202</b>	<b>0</b>	<b>-162 770</b>

Rezerwy z tytułu podatku odroczonego

	Saldo na 01.01.2009	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Zmiany odnoszone na wynik lat ubiegłych	Saldo na 31.12.2009
Odsetki naliczone	69 829	-36 321	0	0	33 508
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	8 420	1 629	0	0	10 049
Rozliczenie międzyokresowe dotyczące amortyzacji z tytułu zastosowanej ulgi inwestycyjnej	10 361	-375	0	0	9 986
Aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	12 399	0	-410	0	11 989
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 886	0	-979	0	907
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	10 692	0	-10 692	0	0
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	1 465	0	0	0	1 465
Sprzedaż aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży	102	0	0	2	104
Inne	6 675	1 640	0	0	8 315
<b>Razem</b>	<b>121 829</b>	<b>-33 427</b>	<b>-12 081</b>	<b>2</b>	<b>76 323</b>
<b>Podatek odroczony – stan bilansowy</b>	<b>-46 148</b>	<b>-52 422</b>	<b>12 121</b>	<b>2</b>	<b>-86 447</b>

**Uznawanie aktywów i tworzenie rezerw przypadających na dany okres sprawozdawczy**

	rok 2010	rok 2009
<b>Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego</b>		
Odsetki naliczone	11 247	-11 705
Rezerwy na utratę wartości należności kredytowych	-8 016	-11 042
Pozostałe rezerwy	-2 052	-316
Świadczenia pracownicze	-6 636	4 319
Świadczenia emerytalne i urlopowe	-86	279
Straty podatkowe	-1 261	-325
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	1 712	-198
Inne	-1 280	-7
<b>Razem</b>	<b>-6 372</b>	<b>-18 995</b>
<b>Rezerwy z tytułu podatku odroczonego</b>		
Odsetki naliczone	-73 278	-36 321
Rozliczenie różnicy między amortyzacją podatkową a bilansową	2 712	1 629
Rozliczenia międzyokresowe z tytułu amortyzacji związanej z zastosowaną ulgą inwestycyjną	-1 728	-375
Wycena nieruchomości własnych i inwestycyjnych	-310	0
Inne	-3 835	1 640
<b>Razem</b>	<b>-76 439</b>	<b>-33 427</b>
<b>Podatek odroczony za okres sprawozdawczy</b>	<b>-82 811</b>	<b>-52 422</b>

**Nierozpoznane aktywa z tytułu podatku odroczonego**

Aktywa z tytułu podatku odroczonego, związane z następującymi pozycjami, nie zostały rozpoznane:

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Rezerwy celowe, których ściągальność nie zostanie uprawdopodobniona	941	845
Straty podatkowe	0	2 568
<b>Razem</b>	<b>941</b>	<b>3 413</b>

**Rok wygaśnięcia nieuznanych różnic przejściowych z tytułu podatku odroczonego**

	kwota różnic na koniec roku 2010	kwota różnic na koniec roku 2009
rok 2010	0	423
rok 2011	471	422
rok 2012	470	2 568
<b>Razem</b>	<b>941</b>	<b>3 413</b>

**Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Aktualizacja wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	1 571	-839
Aktualizacja wyceny rzeczowych aktywów trwałych	11 111	11 989
Aktualizacja wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	102	-227
<b>Razem</b>	<b>12 784</b>	<b>10 923</b>

**Różnice przejściowe dotyczące wyceny udziałów w jednostce stowarzyszonej**

Jednostka dominująca Grupy nie utworzyła podatku odroczonego od wyceny udziału w podmiocie stowarzyszonym ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. Łączna kwota różnic przejściowych związanych z inwestycjami w jednostce stowarzyszonej, na które nie utworzono rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynosiła na 31.12.2010 r. 7.834 tys. zł w porównaniu z 9.896 tys. zł według stanu na 31.12.2009 r.

**27. Inne aktywa**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Rozliczenia międzyokresowe	76 660	66 913
- koszty działania banku opłacone z góry	8 551	2 398
- materiały i towary na składzie	574	2 001
- koszty do rozliczenia	3 098	137
- przychody do otrzymania	34 556	31 421
- rozliczenia z tytułu prowizji	28 001	18 611
- pozostałe	1 880	12 345
Pozostałe aktywa	132 637	128 681
- rozliczenia międzybankowe	10 829	4 129
- rozliczenia międzyoddziałowe	28 633	22 180
- rozliczenia publiczno-prawne	2 953	8 484
- pożyczki z ZFŚS	13 585	15 106
- rozrachunki z odbiorcami	11 500	6 715
- rozrachunki z tytułu zakupu materiałów	4 980	5 216
- należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut	41 559	41 559
- pozostałe	18 598	25 292
<b>Razem (brutto)</b>	<b>209 297</b>	<b>195 594</b>
Odpis z tytułu utraty wartości	-49 630	-45 556
<b>Razem (netto)</b>	<b>159 667</b>	<b>150 038</b>

W pozycji *należności z tytułu nierozliczonych transakcji wymiany walut* prezentowane są należności od banku Lehman Brothers Inc. oraz podmiotów z nim powiązanych. Na należności te utworzono odpis w pełnej wysokości (41.559 tys. zł według stanu na 31.12.2010; według stanu na 31.12.2009 r. odpis wynosił 33.346 tys. zł). Kwotę odpisu ujęto w niniejszej nocie w pozycji *Odpis z tytułu utraty wartości*.

**28. Zobowiązania wobec innych banków**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Rachunki bieżące	278 926	248 720
Depozyty międzybankowe	3 086 280	429 024
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	657 776	3 241 530
Pozostałe zobowiązania	16 129	54 512
<b>Razem</b>	<b>4 039 111</b>	<b>3 973 786</b>

**Zobowiązania wobec innych banków według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	2 184 386	3 941 906
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	510 919	0
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 142 578	21 516
powyżej 1 roku do 5 lat	201 228	10 364
<b>Razem</b>	<b>4 039 111</b>	<b>3 973 786</b>

Odsetki naliczone i niezapłacone od zobowiązań prezentowanych w niniejszej notcie prezentowane są w tych samych terminach, co zobowiązanie główne.

**Transakcje z przyrzeczeniem odkupu**

W pozycji 'Transakcje z przyrzeczeniem odkupu' prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z bankami były następujące aktywa:

**koniec roku 2010**

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2011-01-05	80 000	81 184
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2011-01-18	200 000	204 585
Aktywa z portfela utrzymywanych do terminu wymagalności	2011-01-10	24 000	25 149
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2011-01-24	130 690	136 909
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2011-02-21	198 015	209 949
<b>Razem</b>		<b>632 705</b>	<b>657 776</b>

## koniec roku 2009

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-11	973 643	1 063 699
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-13	410 820	410 730
Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności	2010-01-19	1 795 283	1 767 101
<b>Razem</b>		<b>3 179 746</b>	<b>3 241 530</b>

**29. Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	4 323 698	543 129
- Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 323 698	543 129
Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	357 726	454 922
<b>Razem</b>	<b>4 681 424</b>	<b>998 051</b>

Grupa wyznaczyła następujące składniki aktywów i zobowiązań finansowych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat: dłużne papiery wartościowe w formie obligacji emitowanych przez jeden podmiot niefinansowy oraz wszystkie transakcje typu buy-sell-back i sell-buy-back.

Grupa transakcji sell-buy-back oraz buy-sell-back wskazana została do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat z uwagi na ich zaliczanie do portfela zarządzanego przez Departament Operacji Rynków Finansowych i Klientów Strategicznych. Pozycje aktywów i zobowiązań finansowych w ramach tego portfela zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem oraz strategią inwestycyjną obowiązującymi w jednostce dominującej Grupy wyceniane są i zarządzane na bazie wartości godziwej.

W kwocie wyceny na dzień bilansowy zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat nie rozpoznano kwoty zmian wartości zobowiązania, którą można przypisać do zmian ryzyka kredytowego, którego źródłem jest Grupa jako pożyczkobiorca. W ocenie Grupy cała kwota zmiany wartości zobowiązania finansowego wynika ze zmian warunków rynkowych powodujących ryzyko rynkowe.

**Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	4 323 698	543 129
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	58 483
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	52 984	79 466
powyżej 1 roku do 5 lat	256 872	185 127
powyżej 5 lat	47 870	131 846
<b>Razem</b>	<b>4 681 424</b>	<b>998 051</b>



**30. Zobowiązania wobec klientów**Zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Depozyty, w tym:	2 540 617	3 306 618
- rachunki bieżące	1 442 475	1 685 817
- rachunki terminowe	1 098 142	1 620 801
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	286 511
Pozostałe zobowiązania	137 319	92 921
<b>Razem</b>	<b>2 677 936</b>	<b>3 686 050</b>

Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Depozyty podmiotów gospodarczych, w tym:	12 483 581	11 861 687
- rachunki bieżące	9 153 387	7 815 670
- rachunki terminowe	3 330 194	4 046 017
Depozyty gospodarstw domowych, w tym:	30 117 734	30 039 683
- rachunki bieżące	4 792 359	4 122 157
- rachunki oszczędnościowe	20 496 940	17 197 453
- rachunki terminowe	4 828 435	8 720 073
Pozostałe zobowiązania	424 008	462 903
<b>Razem</b>	<b>43 025 323</b>	<b>42 364 273</b>

Zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Depozyty, w tym:	1 694 915	1 508 176
- rachunki bieżące	1 455 261	1 303 955
- rachunki terminowe	239 654	204 221
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	25 043
Pozostałe zobowiązania	1 895	1 131
<b>Razem</b>	<b>1 696 810</b>	<b>1 534 350</b>

Zobowiązania wobec klientów – RAZEM

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Depozyty	46 836 847	46 716 164
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu (repo)	0	311 554
Pozostałe zobowiązania	563 222	556 955
<b>Razem</b>	<b>47 400 069</b>	<b>47 584 673</b>

Zobowiązania wobec klientów według terminów zapadalności

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	41 893 860	38 119 885
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 889 025	5 265 104
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 458 104	3 599 184
powyżej 1 roku do 5 lat	153 550	595 493
powyżej 5 lat	5 530	5 007
<b>Razem</b>	<b>47 400 069</b>	<b>47 584 673</b>

Odsetki naliczone i niezapłacone od zobowiązań prezentowanych w niniejszej notcie prezentowane są w tych samych terminach, co zobowiązanie główne.

**Transakcje z przyrzeczeniem odkupu**

W pozycji *Transakcje z przyrzeczeniem odkupu* prezentowane są transakcje repo. Grupa pozyskuje fundusze poprzez sprzedaż instrumentów finansowych z przyrzeczeniem ich odkupu w przyszłości po tej samej cenie powiększonej o z góry ustaloną kwotę odsetek. Transakcje repo są używane powszechnie jako narzędzie krótkoterminowego finansowania aktywów odsetkowych, w zależności od poziomu stóp procentowych.

Przedmiotem transakcji z przyrzeczeniem odkupu (repo) zawartych z klientami były następujące aktywa:

**koniec roku 2009**

	Data odkupu	Wartość nominalna	Wartość bilansowa
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-04	7 060	7 219
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-05	266 880	270 281
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-01-08	8 810	9 011
Aktywa z portfela dostępnych do sprzedaży	2010-03-16	25 690	25 043
<b>Razem</b>		<b>308 440</b>	<b>311 554</b>

**31. Rezerwy**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Rezerwa na sprawy sporne	20 218	11 690
Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	11 142	20 061
Rezerwa na odprawy emerytalne	15 888	14 410
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	6 256	5 460
Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	2 340	3 626
<b>Razem</b>	<b>55 844</b>	<b>55 247</b>

**rok 2010**

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	11 690	20 061	14 410	5 460	3 626	55 247
- utworzenie	14 693	9 433	1 533	824	0	26 483
- wykorzystane	-776	0		0	-1 286	-2 062
- rozwiązanie	-5 389	-17 564	-55	-28	0	-23 036
- zmiany z tytułu różnic kursowych	0	-788	0	0	0	-788
<b>Saldo na koniec okresu</b>	<b>20 218</b>	<b>11 142</b>	<b>15 888</b>	<b>6 256</b>	<b>2 340</b>	<b>55 844</b>
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	3 420	0	1 551	6 256	2 340	13 567
- powyżej 1 roku	16 798	11 142	14 337	0	0	42 277

**rok 2009**

	Rezerwa na sprawy sporne	Rezerwa na zobowiązania pozabilansowe	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia	RAZEM
Saldo na początek okresu	16 722	9 281	12 544	7 993	4 039	50 579
- utworzenie	3 025	11 049	1 911	0	1 900	17 885
- wykorzystane	-5 110	0	-30	0	-1 583	-6 723
- rozwiązanie	-2 947	0	-15	-2 533	-730	-6 225
- zmiany z tytułu różnic kursowych	0	-269	0	0	0	-269
<b>Saldo na koniec okresu</b>	<b>11 690</b>	<b>20 061</b>	<b>14 410</b>	<b>5 460</b>	<b>3 626</b>	<b>55 247</b>
<i>Przewidywany okres rozliczenia rezerwy:</i>						
- do 1 roku	11 602	0	1 358	5 460	3 626	22 046
- powyżej 1 roku	88	20 061	13 052	0	0	33 201

**Rezerwa na sprawy sporne**

Grupa prowadzi szczegółową ewidencję spraw sądowych oraz innych należności o charakterze roszczeń prawnych. W sprawach, w których na Grupie ciąży obowiązek prawny lub wynikający z ogólnie przyjętych zwyczajów, mający swe źródło w zdarzeniach przeszłych, jak również jeżeli prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku

spowoduje konieczność wypływu środków Grupa tworzy rezerwy. Ewentualne przyszłe rozliczenia dokonywane są w ciężar utworzonych rezerw.

Na wykazaną na dzień 31.12.2010 r. kwotę rezerw składają się rezerwy na:

- 1) sprawy sporne związane z nienależytym wykonaniem umów: 18.217 tys. zł (6.355 tys. zł wg stanu na 31.12.2009),
- 2) sprawy o charakterze przestępczym: 1.747 tys. zł (5.315 tys. zł wg stanu na 31.12.2009),
- 3) sprawy dotyczące roszczeń byłych pracowników: 254 tys. zł (20 tys. zł wg stanu na 31.12.2009).

Grupa rozpoznała rezerwy na wszystkie szacowane straty. W niektórych przypadkach Grupa ma prawo do zwrotów środków z tytułu utworzonych rezerw. Jednakże z uwagi na niepewność dotyczącą wpływu spodziewanych korzyści ekonomicznych, Grupa nie rozpoznała aktywów z tego tytułu w sprawozdaniu finansowym.

Wartość postępowań dotyczących zobowiązań lub wierzytelności toczących się w 2010 roku nie przekroczyła 10% kapitałów własnych Grupy.

W ocenie Grupy żadne z pojedynczych postępowań toczących się w roku 2010 przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej, jak również wszystkie postępowania łącznie nie stwarzają zagrożenia dla płynności finansowej Grupy.

#### **Rezerwa na odprawy emerytalne**

Grupa tworzy rezerwy na odprawy emerytalne zgodnie z MSR 19. Rezerwy na odprawy emerytalne przyznane w ramach świadczeń z tytułu regulacji wynikających z Kodeksu Pracy szacowane są na podstawie wyceny aktuarialnej. Rezerwa będąca efektem wyceny aktuarialnej ujmowana i aktualizowana jest w okresach rocznych.

Rezerwa obliczona została metodą indywidualną, dla każdego pracownika osobno. Rezerwa wyceniana jest w oparciu o wartość bieżącą przyszłych, długoterminowych zobowiązań Grupy z tytułu odpraw emerytalnych i odpraw rentowych.

Podstawą do obliczenia rezerwy dla pracownika jest przewidywana kwota odprawy emerytalnej lub odprawy rentowej, jaką Grupa zobowiązuje się wypłacić na podstawie Regulaminu Wynagradzania obowiązującego w każdej jednostce Grupy. Przewidywana kwota odprawy obliczana jest, jako iloczyn następujących czynników:

- przewidywanej kwoty podstawy wymiaru odprawy emerytalnej lub rentowej, zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania dla każdego Podmiotu,
- przewidywanego wzrostu podstawy wymiaru do czasu osiągnięcia wieku emerytalnego,
- współczynnika procentowego uzależnionego od stażu pracy (zgodnie z zapisami Regulaminu Wynagradzania).

Obliczona w powyższy sposób kwota jest dyskontowana aktuarialnie na dzień zakończenia roku. Na 31.12.2010 r. przyjęto stopę dyskonta w wysokości 5,75%. Zdyskontowaną kwotę pomniejsza się o zdyskontowane aktuarialnie na ten sam dzień kwoty rocznych odpisów na rezerwę, dokonywanych na powiększenie rezerwy na pracownika. Dyskonto aktuarialne oznacza iloczyn dyskonta finansowego i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby do wieku emerytalnego, jako pracownika Grupy.

Kwoty rocznych odpisów oraz prawdopodobieństwo obliczane są na bazie modeli, w których wzięte są pod uwagę trzy następujące ryzyka:

- możliwość zwolnienia się z pracy,
- ryzyko całkowitej niezdolności do pracy,
- ryzyko śmierci.

Możliwość zwolnienia się z pracy przez pracownika oszacowana została z zastosowaniem rozkładu prawdopodobieństwa, przy uwzględnieniu danych statystycznych Grupy. Prawdopodobieństwo zwolnienia się pracownika jest uzależnione od wieku pracownika i jest stałe w ciągu każdego roku pracy.

Ryzyko śmierci wyrażone zostało w postaci najnowszych danych statystycznych z polskich tabel trwania życia dla mężczyzn i dla kobiet, publikowanych przez GUS, na dzień dokonywania wyceny.

Zgodnie z wymogami MSR 19 stopa dyskonta finansowego do obliczenia wartości bieżącej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych, została ustalona na podstawie rynkowych stóp zwrotu z obligacji skarbowych, których waluta i termin wykupu są zbieżne z walutą i szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Grupa przyjmuje podejście korytarzowe dla ujmowania ustalonej części skumulowanej wartości netto zysków i strat aktuarialnych. Zgodnie z tą metodą ustalając zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń, Grupa ujmuje część zysków i strat aktuarialnych jako przychody lub koszty, jeśli wartość netto skumulowanych nie ujętych zysków i strat aktuarialnych na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego przekracza wyższą z następujących dwóch wielkości:

- a) 10% wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na ten dzień (przed odliczeniem aktywów programu),
- b) 10% wartości godziwej aktywów programu na ten dzień.

Część zysków i strat aktuarialnych, przekraczająca tak określony limit jest ujmowana w rachunku zysków i strat w wysokości równej ilorazowi nadwyżki wymienionej powyżej i przewidywanego średniego, pozostałego okresu zatrudnienia pracowników Grupy.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupa prezentuje wartość netto zobowiązania, na które składa się wartość bieżąca zobowiązania oraz nieujęte zyski / straty aktuarialne.

#### Rezerwa na odprawy emerytalne - zmiana zobowiązania ujętego w bilansie

	rok 2010	rok 2009
Saldo na początek okresu	14 410	12 544
Koszty ujęte w rachunku zysków i strat, z tego:	1 722	2 010
- koszt bieżącego zatrudnienia	911	1 147
- koszty odsetek	811	863
Wyłacone świadczenia	-245	-249
Zyski / straty aktuarialne ujęte w rachunku zysków i strat	1	105
<b>Saldo na koniec okresu, w tym:</b>	<b>15 888</b>	<b>14 410</b>
- wartość bieżąca zobowiązania	15 451	13 760
- nieujęte zyski/straty aktuarialne	437	650



**Rezerwa na restrukturyzację zatrudnienia**

Rezerwa na restrukturyzację jest tworzona wówczas, gdy Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji określający co najmniej działalność lub część działalności, której dotyczy, podstawowe lokalizacje, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników objętych odszkodowaniem, kwotę nakładów do poniesienia oraz termin przeprowadzenia. Warunkiem niezbędnym do utworzenia rezerwy jest również rozpoczęcie restrukturyzacji albo jej publiczne ogłoszenie. Rezerwa na restrukturyzację nie obejmuje przyszłych kosztów operacyjnych.

Pod koniec roku 2008 rozpoczęto restrukturyzację zatrudnienia, która była kontynuowana także w roku 2009 i 2010. Restrukturyzacja była efektem prowadzonych w Grupie projektów mających na celu optymalizację działania obszaru operacyjnego (centralizacja wybranych czynności, konsolidacja jednostek operacyjnych oraz ograniczenie współpracy z pośrednikami).

**32. Inne zobowiązania**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
wobec pracowników	17 625	19 903
z tytułu leasingu	2	6
rozliczenia międzyokresowe	237 029	173 468
- z tytułu kosztów działania	1 883	2 377
- z tytułu świadczeń pracowniczych	135 664	92 138
- z tytułu prowizji	91 240	70 509
- pozostałe	8 242	8 444
pozostałe zobowiązania	401 704	358 971
- rozrachunki międzybankowe	168 424	164 258
- rozrachunki publiczno-prawne	35 780	36 458
- rozrachunki z dostawcami	150 539	123 662
- pozostałe	46 961	34 593
<b>Razem</b>	<b>656 360</b>	<b>552 348</b>

**Zobowiązania z tytułu leasingu**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego według terminów zapadalności, w tym:	2	6
- poniżej 1 roku	2	4
- od 1 roku do 5 lat	0	2
Wartość bieżąca należnych rat leasingowych według terminów zapadalności, w tym:	2	7
- poniżej 1 roku	2	5
- od 1 roku do 5 lat	0	2
<b>Uzgodnienie różnic między zobowiązaniami brutto z tytułu leasingu finansowego a wartością bieżącą minimalnych rat leasingowych</b>	<b>2</b>	<b>7</b>
- Zobowiązania brutto z tytułu leasingu finansowego	2	6
- Niezrealizowane koszty finansowe	0	1

Grupa jest leasingobiorcą w umowach leasingu finansowego dotyczących części sprzętu informatycznego oraz obiektów stanowiących nieruchomości użytkowane przez Grupę. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

**33. Kapitał akcyjny**

Kapitał akcyjny jednostki dominującej wynosi 130.100.000,00 zł i dzieli się na:

- 9.260.000 akcji zwykłych na okaziciela serii A o wartości nominalnej 10,00 zł każda,
- 3.750.000 akcji zwykłych na okaziciela serii B o wartości nominalnej 10,00 zł każda.

Każda akcja zwykła daje swojemu posiadaczowi prawo do dywidendy i jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu.

W ciągu roku 2010 oraz w ciągu roku 2009 wysokość kapitału akcyjnego jak również ilość akcji nie uległa zmianie.

## 34. Kapitał z aktualizacji wyceny

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	8 586	-1 383
- w tym podatek odroczony	-1 571	839
Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	47 370	51 115
- w tym podatek odroczony	-11 111	-11 989
Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	431	-968
- w tym podatek odroczony	-102	227
<b>Razem</b>	<b>56 387</b>	<b>48 764</b>

## rok 2010

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
<b>Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu</b>	<b>-1 383</b>	<b>839</b>	<b>51 115</b>	<b>-11 989</b>	<b>-968</b>	<b>227</b>	<b>48 764</b>
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	8 471	-2 059	0	0	0	0	8 471
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	2 288	-537	0	0	0	0	2 288
- rozliczenie wyceny papierów rekasyfikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	-790	186	0	0	0	0	-790
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-3 619	848	0	0	-3 619
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	1 399	-329	1 399
- inne	0	0	-126	30	0	0	-126
<b>Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu</b>	<b>8 586</b>	<b>-1 571</b>	<b>47 370</b>	<b>-11 111</b>	<b>431</b>	<b>-102</b>	<b>56 387</b>

## rok 2009

	Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	w tym podatek odroczony	Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	w tym podatek odroczony	RAZEM
<b>Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu</b>	<b>-100 981</b>	<b>24 289</b>	<b>52 864</b>	<b>-12 399</b>	<b>45 581</b>	<b>-10 692</b>	<b>-2 536</b>
- zyski/straty z rewaluacji aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży odniesione na kapitał własny	96 302	-22 678	0	0	0	0	96 302
- przeniesienie na wynik finansowy w wyniku sprzedaży aktywów finansowych z portfela dostępnych do sprzedaży	794	-186	0	0	0	0	794
- rozliczenie wyceny papierów rekasyfikowanych z portfela dostępnych do sprzedaży do portfela kredytów i należności	2 502	-586	0	0	0	0	2 502
- aktualizacja wyceny środków trwałych	0	0	-1 704	400	0	0	-1 704
- efektywna część powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych	0	0	0	0	-46 549	10 919	-46 549
- inne	0	0	-45	10	0	0	-45
<b>Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu</b>	<b>-1 383</b>	<b>839</b>	<b>51 115</b>	<b>-11 989</b>	<b>-968</b>	<b>227</b>	<b>48 764</b>

**35. Zyski zatrzymane**

	<b>koniec roku 2010</b>	<b>koniec roku 2009</b>
Pozostały kapitał zapasowy	75 055	74 931
Kapitał rezerwowy	2 681 623	2 159 469
Fundusz ogólnego ryzyka	850 179	790 179
Niepodzielony wynik lat ubiegłych	126 979	113 807
Wynik roku bieżącego	753 100	595 052
<b>Razem</b>	<b>4 486 936</b>	<b>3 733 438</b>

**rok 2010**

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	<b>RAZEM</b>
<b>Zyski zatrzymane na początek okresu</b>	<b>74 931</b>	<b>2 159 469</b>	<b>790 179</b>	<b>708 859</b>	<b>0</b>	<b>3 733 438</b>
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	753 144	<b>753 144</b>
- udział akcjonariuszy niekontrolujących w wyniku finansowym netto	0	0	0	0	-44	<b>-44</b>
- podział zysku, w tym:	47	522 154	60 000	-582 201	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	47	0	0	-47	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	522 154	0	-522 154	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	60 000	-60 000	0	<b>0</b>
- inne	77	0	0	321	0	<b>398</b>
<b>Zyski zatrzymane na koniec okresu</b>	<b>75 055</b>	<b>2 681 623</b>	<b>850 179</b>	<b>126 979</b>	<b>753 100</b>	<b>4 486 936</b>

**rok 2009**

	Pozostały kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzie- lony wynik lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	<b>RAZEM</b>
<b>Zyski zatrzymane na początek okresu</b>	<b>74 889</b>	<b>1 763 929</b>	<b>730 179</b>	<b>569 319</b>	<b>0</b>	<b>3 138 316</b>
- wynik netto bieżącego okresu	0	0	0	0	595 066	<b>595 066</b>
- udział akcjonariuszy niekontrolujących w wyniku finansowym netto	0	0	0	0	-14	<b>-14</b>
- podział zysku, w tym:	34	395 568	60 000	-455 602	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na kapitał zapasowy	34	0	0	-34	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na kapitał rezerwowy	0	395 568	0	-395 568	0	<b>0</b>
- odpis z zysku na fundusz ogólnego ryzyka	0	0	60 000	-60 000	0	<b>0</b>
- przeniesienie na wynik lat ubiegłych w związku z likwidacją spółki zależnej	0	-28	0	28	0	<b>0</b>
- inne	8	0	0	62	0	<b>70</b>
<b>Zyski zatrzymane na koniec okresu</b>	<b>74 931</b>	<b>2 159 469</b>	<b>790 179</b>	<b>113 807</b>	<b>595 052</b>	<b>3 733 438</b>

**Kapitał zapasowy**

Kapitał zapasowy tworzy się z odpisów z zysku po opodatkowaniu, z nadwyżek osiągniętych przy wydawaniu akcji powyżej ich wartości nominalnej oraz z uiszczanych przez akcjonariuszy dopłat, z przeznaczeniem na pokrycie strat bilansowych. Decyzję o wykorzystaniu kapitału zapasowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

**Kapitał rezerwowy**

Kapitał rezerwowy tworzony jest niezależnie od kapitału zapasowego z odpisów z zysku po opodatkowaniu, w wysokości uchwalonej przez Walne Zgromadzenie. Kapitał rezerwowy przeznaczony jest na pokrycie szczególnych strat i wydatków. Decyzję o wykorzystaniu kapitału rezerwowego podejmuje Walne Zgromadzenie.

**Fundusz Ogólnego Ryzyka**

Fundusz Ogólnego Ryzyka tworzony jest na podstawie ustawy Prawo Bankowe z zysku po opodatkowaniu i jest przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej. Decyzje o użyciu funduszu podejmuje Zarząd.

**Ograniczenia w wypłacie dywidendy**

Statutowe sprawozdania jednostek zależnych są przygotowywane zgodnie z polskimi standardami rachunkowości. Dywidenda może być wypłacona w oparciu o wynik finansowy ustalony w jednostkowym rocznym sprawozdaniu finansowym przygotowanym dla celów statutowych.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, jednostka dominująca jest obowiązana utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie; jednakże części kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej i nie podlega ona podziałowi na inne cele.

Na dzień 31 grudnia 2010 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

**36. Struktura walutowa skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej oraz pozycji pozabilansowych**

Poniżej zaprezentowano skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej oraz pozycje pozabilansowe Grupy Kapitałowej w podziale na podstawowe waluty. Do wyliczeń wartości w oryginalnej walucie zastosowano następujące kursy walut:

	31.12.2010	31.12.2009
EUR	3,9603	4,1082
USD	2,9641	2,8503
CHF	3,1639	2,7661



koniec roku 2010

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
<b>A K T Y W A</b>									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	2 168 318	202 221	51 062	16 966	5 724	1 000	316	5 691	2 394 196
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	178 935	796 793	201 195	10 448	3 525	61 492	19 436	133 437	1 181 105
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	582 576	77 030	19 451	0	0	0	0	0	659 606
- Wycena instrumentów pochodnych	555 001	376 381	95 039	178 669	60 278	90	28	48 756	1 158 897
- Inwestycje	23 001 839	1 018	257	3 955	1 334	0	0	0	23 006 812
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	104 659	137	35	0	0	0	0	0	104 796
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	26 956 819	5 585 178	1 410 292	338 690	114 264	1 591 047	502 875	37 265	34 508 999
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	156 832	0	0	0	0	0	0	0	156 832
- Nieruchomości inwestycyjne	118 187	0	0	0	0	0	0	0	118 187
- Rzeczowe aktywa trwałe	544 211	0	0	0	0	0	0	0	544 211
- Wartości niematerialne	342 213	0	0	0	0	0	0	0	342 213
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	13 996	0	0	0	0	0	0	0	13 996
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	614	0	0	0	0	0	0	0	614
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	167 397	0	0	0	0	0	0	0	167 397
- Inne aktywa	156 683	2 831	715	102	34	30	9	21	159 667
<b>A k t y w a   r a z e m</b>	<b>55 048 280</b>	<b>7 041 589</b>	<b>1 778 046</b>	<b>548 830</b>	<b>185 159</b>	<b>1 653 659</b>	<b>522 664</b>	<b>225 170</b>	<b>64 517 528</b>

## koniec roku 2010

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
<b>P A S Y W A</b>									
<b>ZOBOWIĄZANIA</b>									
- Zobowiązania wobec innych banków	2 127 632	628 054	158 587	13 301	4 487	1 133 884	358 382	136 240	4 039 111
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 665 554	15 870	4 007	0	0	0	0	0	4 681 424
- Wycena instrumentów pochodnych	706 623	271 498	68 555	261 254	88 139	4 946	1 563	48 340	1 292 661
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	136 364	464 091	117 186	0	0	0	0	0	600 455
- Zobowiązania wobec klientów	42 039 743	3 814 307	963 136	1 409 519	475 530	6 247	1 974	130 253	47 400 069
- Rezerwy	55 844	0	0	0	0	0	0	0	55 844
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	138 499	0	0	0	0	0	0	0	138 499
- Inne zobowiązania	654 080	1 694	428	546	184	1	0	39	656 360
<b>Zobowiązania ogółem</b>	<b>50 524 339</b>	<b>5 195 514</b>	<b>1 311 899</b>	<b>1 684 620</b>	<b>568 340</b>	<b>1 145 078</b>	<b>361 919</b>	<b>314 872</b>	<b>58 864 423</b>
<b>KAPITAŁY</b>									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	2 427	2 204	557	3 955	1 334	0	0	0	8 586
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	47 370	0	0	0	0	0	0	0	47 370
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	431	0	0	0	0	0	0	0	431
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	21 080	0	0	0	0	0	0	0	21 080
- Zyski zatrzymane	4 486 936	0	0	0	0	0	0	0	4 486 936
<b>Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>	<b>5 644 594</b>	<b>2 204</b>	<b>557</b>	<b>3 955</b>	<b>1 334</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 650 753</b>
- Udziały niekontrolujące	2 352	0	0	0	0	0	0	0	2 352
<b>Kapitały własne ogółem</b>	<b>5 646 946</b>	<b>2 204</b>	<b>557</b>	<b>3 955</b>	<b>1 334</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>5 653 105</b>
<b>Pasywa razem</b>	<b>56 171 285</b>	<b>5 197 718</b>	<b>1 312 456</b>	<b>1 688 575</b>	<b>569 674</b>	<b>1 145 078</b>	<b>361 919</b>	<b>314 872</b>	<b>64 517 528</b>

## Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe udzielone	12 478 252	1 224 598	309 218	810 218	273 344	17 414	5 504	15 409	14 545 891
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	15 270 903	1 719 460	434 174	132 472	44 692	29 382	9 287	1 336	17 153 553
Pozabilansowe instrumenty finansowe	90 657 152	27 097 732	6 842 343	11 459 387	3 866 060	1 162 902	367 553	1 143 983	131 521 156
<b>Razem</b>	<b>118 406 307</b>	<b>30 041 790</b>	<b>7 585 735</b>	<b>12 402 077</b>	<b>4 184 096</b>	<b>1 209 698</b>	<b>382 344</b>	<b>1 160 728</b>	<b>163 220 600</b>

## koniec roku 2009

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
<b>A K T Y W A</b>									
- Kasa, środki w Banku Centralnym	2 583 642	52 312	12 734	14 160	4 968	265	96	6 214	2 656 593
- Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	311 677	629 901	153 328	151 164	53 034	38 347	13 863	53 014	1 184 103
- Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 901 189	366 472	89 205	0	0	0	0	0	8 267 661
- Wycena instrumentów pochodnych	681 022	686 131	167 015	155 587	54 586	7	3	43 905	1 566 652
- Inwestycje	14 160 458	1 054	257	4 769	1 673	0	0	0	14 166 281
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	90 444	0	0	0	0	0	0	0	90 444
- Kredyty i inne należności udzielone klientom	23 363 068	5 484 419	1 334 993	257 742	90 426	1 452 684	525 174	34 881	30 592 794
- Inwestycje w jednostki podporządkowane wyceniane metodą praw własności	115 600	0	0	0	0	0	0	0	115 600
- Nieruchomości inwestycyjne	129 667	0	0	0	0	0	0	0	129 667
- Rzeczowe aktywa trwałe	548 847	0	0	0	0	0	0	0	548 847
- Wartości niematerialne	327 343	0	0	0	0	0	0	0	327 343
- Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży	224	0	0	0	0	0	0	0	224
- Aktywa z tytułu bieżącego podatku dochodowego	762	0	0	0	0	0	0	0	762
- Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	86 447	0	0	0	0	0	0	0	86 447
- Inne aktywa	148 225	1 671	407	84	29	25	9	33	150 038
<b>A k t y w a   r a z e m</b>	<b>50 448 615</b>	<b>7 221 960</b>	<b>1 757 939</b>	<b>583 506</b>	<b>204 716</b>	<b>1 491 328</b>	<b>539 145</b>	<b>138 047</b>	<b>59 883 456</b>

## koniec roku 2009

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	PLN	EUR		USD		CHF		pozostałe waluty (w przeliczeniu na PLN)	RAZEM
		w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie	w przeliczeniu na PLN	w walucie		
<b>P A S Y W A</b>									
<b>ZOBOWIĄZANIA</b>									
- Zobowiązania wobec innych banków	411 165	3 424 256	833 517	92 777	32 550	4 108	1 485	41 480	3 973 786
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	998 051	0	0	0	0	0	0	0	998 051
- Wycena instrumentów pochodnych	435 884	506 350	123 253	185 319	65 017	10 477	3 788	55 914	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	128 625	353 938	86 154	0	0	0	0	0	482 563
- Zobowiązania wobec klientów	42 702 328	3 587 200	873 180	1 138 507	399 434	4 368	1 579	152 270	47 584 673
- Rezerwy	55 247	0	0	0	0	0	0	0	55 247
- Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	156 133	0	0	0	0	0	0	0	156 133
- Inne zobowiązania	536 644	15 204	3 701	490	172	2	1	8	552 348
<b>Zobowiązania ogółem</b>	<b>45 424 077</b>	<b>7 886 948</b>	<b>1 919 805</b>	<b>1 417 093</b>	<b>497 173</b>	<b>18 955</b>	<b>6 853</b>	<b>249 672</b>	<b>54 996 745</b>
<b>KAPITAŁY</b>									
- Kapitał akcyjny	130 100	0	0	0	0	0	0	0	130 100
- Kapitał zapasowy - nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	956 250	0	0	0	0	0	0	0	956 250
- Kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-8 264	2 112	514	4 769	1 673	0	0	0	-1 383
- Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	51 115	0	0	0	0	0	0	0	51 115
- Kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	-968	0	0	0	0	0	0	0	-968
- Wycena motywacyjnych programów pracowniczych	15 846	0	0	0	0	0	0	0	15 846
- Zyski zatrzymane	3 733 438	0	0	0	0	0	0	0	3 733 438
<b>Kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</b>	<b>4 877 517</b>	<b>2 112</b>	<b>514</b>	<b>4 769</b>	<b>1 673</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4 884 398</b>
- Udziały niekontrolujące	2 313	0	0	0	0	0	0	0	2 313
<b>Kapitały własne ogółem</b>	<b>4 879 830</b>	<b>2 112</b>	<b>514</b>	<b>4 769</b>	<b>1 673</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4 886 711</b>
<b>Pasywa razem</b>	<b>50 303 907</b>	<b>7 889 060</b>	<b>1 920 319</b>	<b>1 421 862</b>	<b>498 846</b>	<b>18 955</b>	<b>6 853</b>	<b>249 672</b>	<b>59 883 456</b>

## Pozycje pozabilansowe

Zobowiązania pozabilansowe udzielone	12 042 934	1 475 298	359 111	511 162	179 336	47 101	17 028	20 208	14 096 703
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	10 675 618	1 627 021	396 042	180 377	63 284	239	86	11	12 483 266
Pozabilansowe instrumenty finansowe	59 731 119	35 507 020	8 642 963	20 099 127	7 051 583	2 529 778	914 565	1 219 519	119 086 563
<b>Razem</b>	<b>82 449 671</b>	<b>38 609 339</b>	<b>9 398 116</b>	<b>20 790 666</b>	<b>7 294 203</b>	<b>2 577 118</b>	<b>931 679</b>	<b>1 239 738</b>	<b>145 666 532</b>

**37. Pozycje pozabilansowe**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Zobowiązania pozabilansowe udzielone	14 545 891	14 096 703
Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	17 153 553	12 483 266
Pozabilansowe instrumenty finansowe	131 521 156	119 086 563
<b>Razem</b>	<b>163 220 600</b>	<b>145 666 532</b>

**38. Zobowiązania pozabilansowe*****Zobowiązania pozabilansowe udzielone***

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Limity na kartach kredytowych	653 355	679 304
Niewykorzystane linie kredytowe	9 820 649	8 782 256
Niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 029 607	1 973 490
Gwarancje	2 869 088	2 241 017
Akredytywy	173 192	135 606
Depozyty do wydania	0	285 030
<b>Razem</b>	<b>14 545 891</b>	<b>14 096 703</b>

Grupa posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się zatwierdzone kredyty, limity na kartach kredytowych oraz limity zadłużenia w rachunku bieżącym.

Grupa wystawia gwarancje i akredytywy, które stanowią zabezpieczenie wywiązania się klientów Grupy ze swoich zobowiązań wobec podmiotów trzecich. Wartości gwarancji i akredytów pokazane w powyższej tabeli odzwierciedlają maksymalną możliwą do poniesienia stratę, jaka byłaby ujawniona na dzień bilansowy, gdyby klienci w całości nie wywiązali się ze swoich zobowiązań.

Z tytułu udzielonych zobowiązań pozabilansowych Grupa pobiera prowizje, które są rozliczane zgodnie z charakterystyką danego instrumentu.



Poniżej zaprezentowano analizę wymagalności udzielonych zobowiązań pozabilansowych ogółem oraz dodatkowo analizę wymagalności udzielonych gwarancji finansowych.

**Zobowiązania pozabilansowe udzielone według terminów zapadalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	2 068 098	3 221 568
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	615 547	701 826
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	3 396 859	3 380 221
powyżej 1 roku do 5 lat	5 249 157	4 328 042
powyżej 5 lat	3 216 230	2 465 046
<b>Razem</b>	<b>14 545 891</b>	<b>14 096 703</b>

**Zobowiązania z tytułu udzielonych gwarancji finansowych według terminów wymagalności**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
do 1 miesiąca	104 279	110 671
powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	195 939	195 991
powyżej 3 miesięcy do 1 roku	1 103 703	667 199
powyżej 1 roku do 5 lat	1 414 696	1 206 403
powyżej 5 lat	50 471	60 753
<b>Razem</b>	<b>2 869 088</b>	<b>2 241 017</b>

**Zobowiązania pozabilansowe otrzymane**

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym	17 123 217	12 288 255
Zobowiązania pozabilansowe dotyczące finansowania	30 336	195 011
<b>Razem</b>	<b>17 153 553</b>	<b>12 483 266</b>

**Informacja o gwarancjach emisji udzielonych innym emitentom**

Na koniec roku 2010 Grupa posiadała zobowiązania do nabycia obligacji emitowanych przez dwóch emitentów. Łączna kwota tego zobowiązania (rozumiana jako niewykorzystany limit łącznych nominalnych zobowiązań gwarancyjnych) wynosiła 423,5 mln zł. Na koniec roku 2009 Grupa posiadała zobowiązania do nabycia obligacji emitowanych przez trzech emitentów na łączną kwotę 533,7 mln zł.

**39. Pozabilansowe instrumenty finansowe (z uwzględnieniem instrumentów pochodnych zabezpieczających)****koniec roku 2010**

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
<b>Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:</b>	<b>45 795 302</b>	<b>15 639 825</b>	<b>32 917 966</b>	<b>94 353 093</b>	<b>782 477</b>	<b>1 469 543</b>
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	5 620 666	0	5 620 666	1 229	3 525
- Swapy na stopę procentową (IRS)	45 683 338	9 180 272	31 865 779	86 729 389	757 893	1 440 356
- Opcje CAP	111 964	838 887	1 052 187	2 003 038	23 355	25 662
<b>Walutowe instrumenty pochodne, w tym:</b>	<b>15 235 661</b>	<b>9 435 065</b>	<b>1 364 410</b>	<b>26 035 136</b>	<b>437 240</b>	<b>378 200</b>
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	14 202 553	8 397 318	932 956	23 532 827	238 975	160 975
- CIRS	0	0	341 785	341 785	185 962	119 658
- Opcje walutowe (nabyte)	424 762	578 835	4 684	1 008 281	12 303	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	608 346	458 912	84 985	1 152 243	0	97 567
<b>Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:</b>	<b>10 136 345</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>10 136 345</b>	<b>4 046</b>	<b>5 492</b>
- Operacje wymiany walutowej	8 571 701	0	0	8 571 701	2 095	3 979
- Operacje papierami wartościowymi	1 564 644	0	0	1 564 644	1 951	1 513
<b>Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:</b>	<b>0</b>	<b>990 506</b>	<b>6 076</b>	<b>996 582</b>	<b>36 754</b>	<b>36 775</b>
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	0	496 217	3 042	499 259	36 754	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	0	494 289	3 034	497 323	0	36 775
<b>Wycena pozostałych instrumentów finansowych</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>3 176</b>	<b>3 106</b>
<b>Razem</b>	<b>71 167 308</b>	<b>26 065 396</b>	<b>34 288 452</b>	<b>131 521 156</b>	<b>1 263 693</b>	<b>1 893 116</b>

**koniec roku 2009**

	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wycena do wartości godziwej*	
	poniżej 3 miesięcy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Pasywa
<b>Instrumenty pochodne na stopę procentową, w tym:</b>	<b>8 619 868</b>	<b>15 743 198</b>	<b>31 880 913</b>	<b>56 243 979</b>	<b>755 309</b>	<b>1 125 266</b>
- Kontrakty na przyszłą stopę procentową (FRA)	0	1 678 000	0	1 678 000	823	520
- Swapy na stopę procentową (IRS)	8 619 868	13 970 728	30 407 959	52 998 555	740 993	1 111 086
- Opcje CAP	0	94 470	1 472 954	1 567 424	13 493	13 660
<b>Walutowe instrumenty pochodne, w tym:</b>	<b>36 272 526</b>	<b>10 480 622</b>	<b>1 706 648</b>	<b>48 459 796</b>	<b>846 853</b>	<b>496 520</b>
- Kontrakty walutowe (swap, forward)	30 066 763	7 570 605	1 350 412	38 987 780	479 010	253 898
- CIRS	0	0	0	0	221 096	135 613
- Opcje walutowe (nabyte)	2 874 275	1 205 461	184 878	4 264 614	146 747	0
- Opcje walutowe (sprzedane)	3 331 488	1 704 556	171 358	5 207 402	0	107 009
<b>Bieżące transakcje pozabilansowe, w tym:</b>	<b>12 240 657</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>12 240 657</b>	<b>8 701</b>	<b>8 581</b>
- Operacje wymiany walutowej	6 025 255	0	0	6 025 255	5 896	2 354
- Operacje papierami wartościowymi	6 215 402	0	0	6 215 402	2 805	6 227
<b>Instrumenty pochodne na indeks giełdowy, w tym:</b>	<b>379 955</b>	<b>786 843</b>	<b>975 333</b>	<b>2 142 131</b>	<b>44 532</b>	<b>44 318</b>
- Opcje na indeks giełdowy (nabyte)	192 945	399 776	487 921	1 080 642	44 532	0
- Opcje na indeks giełdowy (sprzedane)	187 010	387 067	487 412	1 061 489	0	44 318
<b>Wycena pozostałych instrumentów finansowych</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>-</b>	<b>1 701</b>	<b>1 822</b>
<b>Razem</b>	<b>57 513 006</b>	<b>27 010 663</b>	<b>34 562 894</b>	<b>119 086 563</b>	<b>1 657 096</b>	<b>1 676 507</b>

\*) Wycena do wartości godziwej prezentowana jest w aktywach i zobowiązaniach skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy w pozycjach *Wycena instrumentów pochodnych* oraz *Pochodne instrumenty zabezpieczające*.

**Kontrakty walutowe**

Tabela poniżej podsumowuje, w podziale na główne waluty, umowne wartości kontraktów walutowych forward, swap oraz opcji, wraz ze szczegółami okresu pozostałego do terminu zapadalności danego kontraktu. Wartości w walucie obcej są przeliczane po kursach obowiązujących na dzień bilansowy.

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
<b>PLN</b>		
- poniżej 3 miesięcy	6 359 068	12 096 639
- od 3 miesięcy do 1 roku	4 039 136	3 267 535
- powyżej 1 roku	467 954	619 502
<b>EUR</b>		
- poniżej 3 miesięcy	4 934 498	15 576 181
- od 3 miesięcy do 1 roku	3 480 888	5 176 365
- powyżej 1 roku	510 006	1 044 888
<b>USD</b>		
- poniżej 3 miesięcy	2 740 986	6 830 464
- od 3 miesięcy do 1 roku	1 817 400	1 534 937
- powyżej 1 roku	44 665	8 251
<b>GBP</b>		
- poniżej 3 miesięcy	16 534	10 664
- od 3 miesięcy do 1 roku	15 826	2 667
<b>pozostałe waluty</b>		
- poniżej 3 miesięcy	1 184 575	1 758 577
- od 3 miesięcy do 1 roku	81 815	499 118
- powyżej 1 roku	341 785	34 008
<b>Razem</b>	<b>26 035 136</b>	<b>48 459 796</b>

**Wbudowane instrumenty pochodne**

Na koniec roku 2010 Grupa posiadała depozyty w PLN (na koniec roku 2009 w PLN i EUR), w które wbudowane są instrumenty pochodne. Instrumentami wbudowanymi są opcje walutowe oraz opcje na indeksy giełdowe, na indeksy rynku towarowego i na jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych. Wartość wyceny instrumentów wbudowanych na dzień 31.12.2010 r. wynosiła 8.837 tys. zł w porównaniu z 50.050 tys. zł według stanu na 31.12.2009 r.

## 40. Rachunkowość zabezpieczeń

### Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

W sporządzonym na dzień 31.12.2010 r. skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych.

Zabezpieczanym ryzykiem jest zmiana wartości godziwej składnika aktywów finansowych na skutek zmian stóp procentowych. Przedmiotem zabezpieczenia jest wartość godziwa instrumentu dłużnego o stałej stopie procentowej tj. pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaliczanym do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży, który na moment ustanowienia powiązania zabezpieczającego posiada określoną wartość godziwą odniesioną na fundusz z aktualizacji wyceny oraz pozycja (część pozycji) na danym papierze wartościowym zaklasyfikowanym do portfela pożyczek i innych należności oraz przeklasyfikowanym do w/w kategorii w wyniku reklasyfikacji z portfela aktywów dostępnych do sprzedaży.

Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap zamieniający stałą stopę procentową na zmienną. Powyższe sprawia, że wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. W związku z tym, dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczonego ryzyka. Ponieważ zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (ryzyko zmiany stóp procentowych), zmiany wartości godziwej pozycji zabezpieczanej zaliczanej do portfela aktywów dostępnych do sprzedaży wynikające z pozostałych niezabezpieczonych ryzyk są odnoszone na fundusz z aktualizacji wyceny.

Wycena transakcji zabezpieczających oraz zabezpieczanych zaprezentowana jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy w pozycji *Wynik na rachunkowości zabezpieczeń*.

#### Wartość godziwa instrumentów objętych rachunkowością zabezpieczeń wartości godziwej papierów wartościowych

	koniec roku 2010		koniec roku 2009	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
<b>Instrumenty zabezpieczane</b>	<b>6 203 272</b>	<b>6 489 862</b>	<b>6 262 747</b>	<b>6 399 582</b>
- Dłużne papiery wartościowe z portfela dostępnych do sprzedaży, w tym:	3 138 000	3 221 405	3 083 000	3 137 714
- obligacje Skarbu Państwa	3 138 000	3 221 405	3 083 000	3 137 714
- Dłużne papiery wartościowe z portfela kredytów i innych należności, w tym:	3 065 272	3 268 457	3 179 747	3 261 868
- obligacje Skarbu Państwa	3 065 272	3 268 457	3 179 747	3 261 868
<b>Instrumenty zabezpieczające</b>	<b>6 240 711</b>	<b>-571 730</b>	<b>6 249 668</b>	<b>-469 449</b>
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	430 000	14 930	338 000	3 715
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	5 810 711	-586 660	5 911 668	-473 164

Dla instrumentu zabezpieczającego jako wartość godziwą podano wartość wyceny bilansowej.

**Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych**

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień 31.12.2010 r. Grupa stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w stosunku do określonego portfela aktywów / pasywów / wysoce prawdopodobnych planowanych transakcji finansowych Grupy (np. ekstrapolacje przepływów finansowych wynikające z depozytów odnawialnych/ kredytów w rachunku bieżącym) przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych wynikającej z ryzyka stóp procentowych. Pozycją zabezpieczaną jest określony portfel aktywów i/lub zobowiązań finansowych lub portfel planowanych transakcji, w skład którego wchodzi instrumenty finansowe charakteryzujące się zmiennym oprocentowaniem (produkty finansowe oparte o rynkową stopę procentową WIBOR / EURIBOR) a tym samym narażone na ryzyko zmian przyszłych przepływów pieniężnych wynikających ze zmiany rynkowej stopy procentowej WIBOR / EURIBOR. Instrumentem zabezpieczającym pozycje aktywne są transakcje Interest Rate Swap typu "płać zmienne, otrzymuj stałe", natomiast instrumentem zabezpieczającym pozycje pasywne są transakcje Interest Rate Swap typu "płać stałe, otrzymuj zmienne".

W roku 2010 Grupa zastosowała zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych także w stosunku do płatności wynikających z umów gospodarki własnej Grupy wyrażonych / indeksowanych walutą obcą przed ryzykiem zmiany wielkości przyszłych przepływów pieniężnych mających źródło w ryzyku stóp procentowych i ryzyku kursowym łącznie. Przedmiotem zabezpieczenia były przepływy walutowe / indeksowane walutą obcą realizowane w poszczególnych miesiącach do wysokości określonej zgodnie z metodologią wyznaczania pozycji zabezpieczanej. Instrumentem zabezpieczającym była seria terminowych transakcji wymiany walutowej (FX Forward) zapadających w poszczególnych miesiącach, w terminach zgodnych z przyjętą strategią zabezpieczenia ryzyka. Zgodnie z założeniami strategia zabezpieczająca realizowana była w trakcie roku obrotowego i zakończyła się przed jego upływem. Grupa zamierza uruchomić podobną strategię także w roku 2011.

Na dzień 31.12.2010 w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota 431 tys. zł (uwzględniająca podatek odroczony) dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (-968 tys. zł według stanu na 31.12.2009). Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w roku 2010 wyniosła 125 tys. zł w porównaniu do -277 tys. zł w roku 2009.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	koniec roku 2010		koniec roku 2009	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
<b>Instrumenty zabezpieczające</b>	<b>6 600 754</b>	<b>76 071</b>	<b>3 945 200</b>	<b>77 329</b>
- Interest Rate Swap - wycena dodatnia	4 513 809	89 866	3 260 200	86 728
- Interest Rate Swap - wycena ujemna	2 086 945	-13 795	685 000	-9 399



Okresy, w których Grupa oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych a tym samym wywarcia przez nie wpływu na wynik finansowy zaprezentowano poniżej.

Przepływy pieniężne w PLN (w tys. zł)

**koniec roku 2010**

	<b>do 1 roku</b>	<b>1-3 lat</b>	<b>3-8 lat</b>	<b>powyżej 8 lat</b>
Wpływy pieniężne (aktywa)	205 336	267 669	154 905	13 336
Wyływy pieniężne (zobowiązania)	-2 212	-5 403	-14 712	-5 300
<b>Przepływy pieniężne netto</b>	<b>203 124</b>	<b>262 266</b>	<b>140 193</b>	<b>8 036</b>

**koniec roku 2009**

	<b>do 1 roku</b>	<b>1-3 lat</b>	<b>3-8 lat</b>	<b>powyżej 8 lat</b>
Wpływy pieniężne (aktywa)	120 499	119 438	80 840	0
Wyływy pieniężne (zobowiązania)	-10 458	-26 092	0	0
<b>Przepływy pieniężne netto</b>	<b>110 041</b>	<b>93 346</b>	<b>80 840</b>	<b>0</b>

Przepływy pieniężne w EUR (w tys. EUR)

**koniec roku 2010**

	<b>do 1 roku</b>	<b>1-3 lat</b>	<b>3-8 lat</b>	<b>powyżej 8 lat</b>
Wpływy pieniężne (aktywa)	1 247	3 627	5 188	814
Wyływy pieniężne (zobowiązania)	0	0	0	0
<b>Przepływy pieniężne netto</b>	<b>1 247</b>	<b>3 627</b>	<b>5 188</b>	<b>814</b>

## 41. Wartość godziwa

Wartość godziwa to kwota, za jaką składnik aktywów mógłby być wymieniony, lub zobowiązanie wykonane, pomiędzy dobrze poinformowanymi i zainteresowanymi stronami w bezpośrednio zawartej transakcji, innej niż sprzedaż pod przymusem lub likwidacja i jest najlepiej odzwieczona przez cenę rynkową, jeśli jest dostępna.

### **Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych**

W oparciu o stosowane metody ustalania wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów/zobowiązań finansowych klasyfikuje się do następujących kategorii:

- Poziom I (Level I): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny kwotowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie o informacje rynkowe.
- Poziom II (Level II): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących informacje pochodzące z aktywnego rynku lub obserwacje rynkowe.

- Poziom III (Level III): aktywa/zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku.

Poniżej zaprezentowano wartości bilansowe poszczególnych kategorii aktywów i zobowiązań finansowych w rozbiciu na poszczególne poziomy wyceny.

## koniec roku 2010

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
<b>Aktywa finansowe, w tym:</b>	<b>12 259 224</b>	<b>6 349 184</b>	<b>103 692</b>	<b>18 712 100</b>
- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	231 536	281 196	0	512 732
- bony skarbowe	0	281 196	0	281 196
- obligacje skarbowe	208 667	0	0	208 667
- instrumenty kapitałowe	22 869	0	0	22 869
- Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	83 175	2 477	61 222	146 874
- obligacje komercyjne	0	0	61 222	61 222
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu	83 175	2 477	0	85 652
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 158 897	0	1 158 897
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	11 944 513	4 801 818	42 470	16 788 801
- obligacje skarbowe	10 888 661	0	0	10 888 661
- bony pieniężne NBP	0	4 796 736	0	4 796 736
- obligacje BGK	1 055 011	0	0	1 055 011
- pozostałe instrumenty dłużne	0	98	0	98
- instrumenty kapitałowe	841	4 984	42 470	48 295
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	104 796	0	104 796
<b>Zobowiązania finansowe, w tym:</b>	<b>4 681 424</b>	<b>1 893 116</b>	<b>0</b>	<b>6 574 540</b>
- Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	4 323 698	0	0	4 323 698
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu	4 323 698	0	0	4 323 698
- Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	357 726	0	0	357 726
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 292 661	0	1 292 661
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	600 455	0	600 455

## koniec roku 2009

	Poziom I	Poziom II	Poziom III	RAZEM
<b>Aktywa finansowe, w tym:</b>	<b>11 393 567</b>	<b>5 123 492</b>	<b>243 573</b>	<b>16 760 632</b>
- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, w tym:	4 072 114	3 461 520	0	7 533 634
- bony pieniężne NBP	0	2 997 669	0	2 997 669
- bony skarbowe	0	463 851	0	463 851
- obligacje skarbowe	4 069 977	0	0	4 069 977
- instrumenty kapitałowe	2 137	0	0	2 137
- Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	537 657	0	196 370	734 027
- obligacje komercyjne	0	0	186 468	186 468
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu	537 657	0	9 902	547 559
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 566 652	0	1 566 652
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, w tym:	6 783 796	4 876	47 203	6 835 875
- obligacje skarbowe	6 584 458	0	0	6 584 458
- obligacje BGK	198 458	0	0	198 458
- pozostałe instrumenty dłużne	0	107	0	107
- instrumenty kapitałowe	880	4 769	47 203	52 852
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	90 444	0	90 444
<b>Zobowiązania finansowe, w tym:</b>	<b>988 108</b>	<b>1 676 507</b>	<b>9 943</b>	<b>2 674 558</b>
- Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, w tym:	533 186	0	9 943	543 129
- transakcje z przyrzeczeniem odkupu	533 186	0	9 943	543 129
- Zobowiązania z tytułu krótkiej pozycji papierów wartościowych	454 922	0	0	454 922
- Wycena instrumentów pochodnych	0	1 193 944	0	1 193 944
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	482 563	0	482 563

W roku 2010 podobnie jak w roku 2009 nie było przesunięć pomiędzy I i II poziomem wyceny.

W roku 2010 w porównaniu do roku 2009 Grupa dokonała przesunięcia akcji jednej ze spółek z poziomu III do poziomu II wyceny. W roku 2009 akcje spółki nie były notowane na aktywnym rynku i w związku z tym zaklasyfikowane były do III poziomu wyceny. W roku 2010 spółka wyemitowała nową serię akcji, które zostały dopuszczone do publicznego obrotu. Grupa wycenia posiadane akcje w oparciu o kurs akcji serii notowanej na aktywnym rynku.

**Zmiana stanu aktywów / zobowiązań finansowych klasyfikowanych do poziomu III wyceny****rok 2010**

	Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu
Stan na początek okresu	196 370	47 203	9 943
Zwiększenia, w tym:	0	2 642	0
- nabycie w wyniku restrukturyzacji	0	2 599	0
- wycena odnoszona na kapitał z aktualizacji wyceny	0	43	0
Zmniejszenia, w tym:	-135 148	-7 375	-9 943
- sprzedaż / wykup	-114 000	-489	0
- rozliczenie transakcji buy-sell-buck i sell-buy-back	-9 923	0	-9 923
- wykup akcji nabytych w drodze restrukturyzacji	0	-6 825	0
- wycena odnoszona do rachunku zysków i strat	-3 941	0	-20
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	-7 284	-11	0
- przeniesienie do poziomu II wyceny	0	-50	0
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>61 222</b>	<b>42 470</b>	<b>0</b>

**rok 2009**

	Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Zobowiązania finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu
Stan na początek okresu	192 150	2 700	0
Zwiększenia, w tym:	9 902	44 543	9 943
- nabycie w wyniku restrukturyzacji	0	44 515	0
- nabycie papierów wartościowych w ramach transakcji buy-sell-back	9 923	0	0
- sprzedaż papierów wartościowych w ramach transakcji sell-buy-back	0	0	9 923
- wycena odnoszona do rachunku zysków i strat	-21	0	20
- zwiększenie wartości papierów wartościowych	0	28	0
Zmniejszenia, w tym:	-5 682	-40	0
- sprzedaż / wykup	0	-35	0
- wycena odnoszona do rachunku zysków i strat	-655	0	0
- zmniejszenie wartości papierów wartościowych	-5 027	-5	0
<b>Stan na koniec okresu</b>	<b>196 370</b>	<b>47 203</b>	<b>9 943</b>

Zmiany wyceny do wartości godziwej odnoszone do rachunku zysków i strat wykazywane są w pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany*.

Potencjalne zmiany szacunków przyjętych do wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych do III poziomu wyceny nie mają istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy.

Niezrealizowany zysk / strata na instrumentach finansowych klasyfikowanych do III poziomu wyceny, które na dzień sprawozdawczy znajdowały się w portfelu Grupy prezentuje poniższa tabela:

	Aktywa finansowe desygnowane do wyceny do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży
Niezrealizowany wynik z wyceny w rachunku zysków i strat	765	0
Niezrealizowany wynik z wyceny w kapitale z aktualizacji wyceny	0	43

**Aktywa i zobowiązania finansowe, które w sprawozdaniu z sytuacji finansowej nie są prezentowane w wartości godziwej**

koniec roku 2010

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
<b>Aktywa</b>		
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 394 196	2 394 196
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 181 105	1 181 101
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	34 508 999	34 207 857
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	2 666 293	2 662 730
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	25 223 801	24 825 726
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	6 618 905	6 719 401
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	6 218 011	6 338 347
- obligacje skarbowe	6 218 011	6 338 347
Pozostałe aktywa	83 007	83 007
<b>Pasywa</b>		
Zobowiązania wobec innych banków	4 039 111	4 039 111
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	47 400 069	47 396 178
- zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego	2 677 936	2 677 937
- zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	43 025 323	43 021 399
- zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	1 696 810	1 696 842



## koniec roku 2009

	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
<b>Aktywa</b>		
Kasa, środki w Banku Centralnym	2 656 593	2 656 593
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 184 103	1 184 103
Kredyty i inne należności udzielone klientom, w tym:	30 592 794	30 517 429
- udzielone innym niż banki podmiotom sektora finansowego	3 321 925	3 321 925
- udzielone podmiotom sektora niefinansowego	21 370 195	21 220 039
- udzielone podmiotom sektora instytucji rządowych i samorządowych	5 900 674	5 975 465
Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności, w tym:	7 330 406	7 421 125
- obligacje skarbowe	7 330 406	7 421 125
Pozostałe aktywa	83 125	83 125
<b>Pasywa</b>		
Zobowiązania wobec innych banków	3 973 786	3 973 786
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	47 584 673	47 589 099
- zobowiązania wobec innych niż banki podmiotów sektora finansowego	3 686 050	3 686 050
- zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	42 364 273	42 368 699
- zobowiązania wobec podmiotów sektora instytucji rządowych i samorządowych	1 534 350	1 534 350

Grupa ujawnia dane nt. wartości godziwej kredytów i depozytów zaliczanych do grup aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Dla potrzeb wyliczeń wykorzystywana jest krzywa rentowności zawierająca ceny transferowe, które są kalkulowane na podstawie:

- PLN: do 1 roku - jako średnia z notowań strony BID (WIBID i kwotowania BID brokerów) pobieranych z godzin 9.00, 11.00, 12.30 i 14.00; powyżej 1 roku są kalkulowane jako średnia notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- USD i CHF: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki LIBOR, od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną,
- EUR: do 1 roku na podstawie adekwatnych notowań stawki EURIBOR; od 1 roku kalkulowane na podstawie notowań strony OFFER kontraktów IRS zamienionych na stawkę efektywną.

Szacunki w zakresie strat kredytowych są odzwierciedleniem funkcjonującego w Grupie modelu tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Przyjęty przez Grupę model w niektórych aspektach jest oparty na założeniach, których nie potwierdzają ceny weryfikowalnych bieżących transakcji rynkowych dotyczących tego samego instrumentu – model nie uwzględnia przedpłat, nie uwzględnia też zmian spowodowanych restrukturyzacją.

Kredyty i inne należności

Portfel kredytowy jest klasyfikowany na subportfele uwzględniające system ewidencyjny, rodzaj produktu, segment klienta oraz walutę. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat oraz kredytów z grupy zagrożonych utratą wartości przyjmuje się, że dla tych kredytów wartość godziwa równa się ich wartości księgowej. Dla tak wyodrębnionych subportfeli stosowany jest czynnik dyskontujący dla każdego przepływu pieniężnego. W rezultacie powstaje wartość godziwa jako suma wartości bieżącej netto przepływów pieniężnych pojedynczego kredytu.

Suma wartości godziwej poszczególnych kredytów jest wartością godziwą portfela analizowanych kredytów.

Dla kredytów przyjmuje się czynnik dyskontowy jako sumę:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu kredytów udzielonych w ostatnim półroczu.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji kredytów udzielonych w ostatnim półroczu,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego kredytu.

Zobowiązania wobec banków i klientów

Portfel depozytowy jest dzielony według rodzaju produktu, segmentu klienta oraz waluty. Dla depozytów płatnych na żądanie przyjmuje się, że dla nich wartość godziwa równa się ich wartości księgowej.

Kolejnym etapem jest wyliczenie przyszłych przepływów pieniężnych jako sumy przepływów kapitałowych i odsetkowych. Następnie poprzez zastosowanie czynnika dyskontowego dla każdego przepływu pieniężnego w rezultacie otrzymuje się wartość godziwą poszczególnych depozytów. Suma wartości godziwej poszczególnych depozytów jest wartością godziwą portfela analizowanych depozytów.

Dla depozytów czynnik dyskontowy to suma:

- stopy rynkowej opartej na krzywej rentowności z dnia bilansowego oraz
- średniej marży opartej na portfelu depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach.

W tym celu przyjmuje się następujące założenia:

- wykorzystanie do kalkulacji depozytów przyjętych w dwóch ostatnich miesiącach,
- podział na wyżej opisane grupy produktowe,
- miejsce na krzywej rentowności, z którego zostaje wyznaczona właściwa stopa rynkowa odzwierciedla data przeszacowania każdego depozytu.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności

W przypadku aktywów finansowych klasyfikowanych do portfela utrzymywanych do terminu wymagalności zastosowano podejście polegające na tym, że dla potrzeb określenia wartości godziwej przyjęto parametry wyceny, które byłyby zastosowane gdyby aktywa te znajdowały się w portfelu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Kasa, środki w Banku Centralnym, Pozostałe aktywa

Z uwagi na krótkoterminowy charakter aktywów finansowych wykazywanych w powyższej pozycji przyjęto, że wartość bilansowa jest w przybliżeniu zgodna z wartością godziwą.

Poniżej zaprezentowano porównanie wartości bilansowej z wartością godziwą kredytów i pożyczek udzielonych bankom i klientom oraz depozytów banków i klientów w podziale na segmenty klientów.

**koniec roku 2010**

	<b>Wartość bilansowa</b>	<b>Wartość godziwa</b>
<b>Kredyty i pożyczki udzielone bankom i klientom, w tym:</b>	<b>29 993 069</b>	<b>29 564 388</b>
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	12 289 378	11 915 601
- hipoteczne	8 343 769	8 343 769
- Small Business	1 533 963	1 589 173
- pozostałe	2 411 646	1 982 659
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym, w tym:	17 703 691	17 648 787
- klienci strategiczni	7 172 516	7 159 967
- pozostałe	10 531 175	10 488 820
<b>Depozyty banków i klientów, w tym:</b>	<b>50 202 053</b>	<b>50 198 162</b>
- Depozyty klientów detalicznych	32 131 279	32 127 172
- Depozyty klientów korporacyjnych, w tym:	18 070 774	18 070 990
- klienci strategiczni	11 220 732	11 220 738
- pozostałe	6 850 042	6 850 252

**koniec roku 2009**

	<b>Wartość bilansowa</b>	<b>Wartość godziwa</b>
<b>Kredyty i pożyczki udzielone bankom i klientom, w tym:</b>	<b>26 071 225</b>	<b>25 920 467</b>
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom detalicznym, w tym:	9 532 651	9 381 893
- hipoteczne	5 846 276	5 846 276
- Small Business	1 470 003	1 470 003
- pozostałe	2 216 372	2 065 614
- Kredyty i pożyczki udzielone klientom korporacyjnym, w tym:	16 538 574	16 538 574
- klienci strategiczni	7 236 419	7 236 419
- pozostałe	9 302 155	9 302 155
<b>Depozyty banków i klientów, w tym:</b>	<b>47 393 908</b>	<b>47 398 334</b>
- Depozyty klientów detalicznych	32 920 147	32 924 573
- Depozyty klientów korporacyjnych, w tym:	14 473 761	14 473 761
- klienci strategiczni	8 114 507	8 114 507
- pozostałe	6 359 254	6 359 254

## 42. Działalność powiernicza

Według stanu na dzień 31.12.2010 r. Grupa prowadziła 3.042 (3.302 na dzień 31.12.2009 r.) rachunki papierów wartościowych, na których były przechowywane papiery wartościowe na rzecz Klientów Grupy. Rachunki te nie spełniają definicji aktywów i nie są wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy.

Na koniec roku 2010 jednostka dominująca Grupy pełniła funkcję banku depozytariusza dla 105 funduszy inwestycyjnych oraz 1 funduszu emerytalnego pracowniczego (według stanu na 31.12.2009 r. odpowiednio 97 i 1).

Według stanu na dzień 31.12.2010 r. jednostka dominująca Grupy współpracowała z 29-oma polskimi domami maklerskimi (26 według stanu na 31.12.2009 r.).

## 43. Leasing operacyjny

### Grupa jako leasingobiorca

Grupa współpracuje z ING Car Lease Sp. z o.o. w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Grupa ponosi także płatności z tytułu najmu lokali, który jest traktowany jako leasing operacyjny. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy, wykorzystania możliwości zakupu lub zmiany ceny.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
poniżej 1 roku	106 272	128 577
od 1 roku do 5 lat	176 447	231 717
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	27 602	30 668

### Grupa jako leasingodawca

Grupa uzyskuje przychody z tytułu najmu lokali użytkowych w nieruchomości inwestycyjnej. Umowy te są traktowane jako umowy leasingu operacyjnego. Umowy te nie przewidują ponoszenia przez leasingobiorcę opłat warunkowych, z postanowień umów leasingowych nie wynikają też ograniczenia. W niektórych przypadkach umowy zawierają możliwość przedłużenia umowy lub zmiany ceny. Umowy nie zawierają natomiast możliwości zakupu.

Płatności leasingowe według terminów zapadalności prezentuje poniższa tabela:

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
poniżej 1 roku	7 830	17 624
od 1 roku do 5 lat	36 736	27 863
powyżej 5 lat – kwota płatności rocznej	11 976	0

Płatności leasingowe obejmują wyłącznie płatności z tytułu czynszu najmu budynku Centrali ING Banku Śląskiego S.A.. Nie obejmują płatności z tytułu wynajmu miejsc parkingowych, dodatkowego czynszu za zakupione nakłady oraz opłat za usługi i energię elektryczną.

#### 44. Gotówka i jej ekwiwalenty

Dla celów skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych, gotówka i jej ekwiwalenty obejmują bilansowy stan środków pieniężnych oraz salda rachunków bieżących i lokat jednodniowych w innych bankach.

	koniec roku 2010	koniec roku 2009
Gotówka i pozostałe środki pieniężne (prezentowane w nocie 15)	713 331	716 809
Środki na rachunkach w Banku Centralnym (prezentowane w nocie 15)	1 680 865	1 939 784
Rachunki bieżące w innych bankach (prezentowane w nocie 20.1)	375 718	356 981
Lokaty jednodniowe w innych bankach (prezentowane w nocie 20.1)	303 348	0
Inne należności (prezentowane w nocie 20.1)	46 354	34 351
<b>Razem</b>	<b>3 119 616</b>	<b>3 047 925</b>

#### 45. Objaśnienie podziału działalności Grupy na działalność operacyjną, inwestycyjną i finansową w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna dotyczy podstawowego obszaru działalności Grupy, nie zaliczanej do działalności inwestycyjnej i finansowej.

Działalność inwestycyjna polega na nabywaniu i zbywaniu udziałów lub akcji w jednostkach podporządkowanych, wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych oraz nabywaniu i wykupie aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności. Wpływy z działalności inwestycyjnej obejmują ponadto dywidendy otrzymane z tytułu posiadania akcji i udziałów w innych podmiotach.

Działalność finansowa dotyczy długoterminowych (powyżej 1 roku) operacji finansowych, przeprowadzanych z podmiotami finansowymi. Wpływy z działalności finansowej wskazują na źródła finansowania Grupy, uzyskiwane np. poprzez zaciąganie długoterminowych kredytów i pożyczek od innych banków oraz od innych niż banki podmiotów finansowych. Wydatki z działalności finansowej dotyczą głównie spłat przez Grupę długoterminowych zobowiązań (np. spłat otrzymanych kredytów) oraz płatności dywidend na rzecz właścicieli i innych wydatków z tytułu podziału zysku. Zarówno w roku 2010 jak i 2009 Grupa nie odnotowała przepływów z tytułu działalności finansowej.

#### 46. Przyczyny występowania różnic pomiędzy zmianami stanu niektórych pozycji wykazanymi w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych

Przyczyny wystąpienia różnic pomiędzy zmianami stanu wykazanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych są następujące:

- 1) Zmiany stanu poszczególnych składników aktywów i pasywów zostały skorygowane o odsetki, które prezentowane są w pozycji *Odsetki otrzymane/zapłacone*.
- 2) Ze *Zmiany stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom* wyłączono zmianę stanu części należności stanowiących ekwiwalent środków pieniężnych (rachunki bieżące i lokaty jednodniowe w innych bankach) i zaprezentowano ją w pozycji *Zwiększenie/zmniejszenie środków pieniężnych netto*.
- 3) *Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży* nie uwzględnia tej części wyceny aktywów finansowych, która została ujęta w kapitale własnym (kapitał z aktualizacji wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży).
- 4) W pozycji *Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży* oraz *Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom* ujęto reklasyfikację części dłużnych papierów wartościowych z kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży do kategorii kredytów i innych należności.
- 5) W pozycji *Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków* ujęto zmianę stanu zobowiązań wobec Banku Centralnego.

#### koniec roku 2010

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	4)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych					
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	2 998	329 920	326 922	-7 265	334 187		
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	7 608 055	7 563 511	-44 544	-44 544			
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	-9 952 926	-9 918 531	34 395	24 426		10 759	-790
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-3 916 205	-3 916 084	121	121			
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	65 325	66 853	1 528	1 528			
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	-184 604	-250 022	-65 418	-65 418			



## koniec roku 2009

	zmiana stanu		różnica w tym:	1)	2)	3)	5)
	w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych					
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych innym bankom	6 603 122	4 133 359	-2 469 763	-96 902	-2 372 861		
- Zmiana stanu aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 281 158	2 188 274	-92 884	-92 884			
- Zmiana stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	3 903 215	3 924 854	21 639	-77 959		99 598	
- Zmiana stanu kredytów i innych należności udzielonych klientom	-4 849 955	-4 865 995	-16 040	-16 040			
- Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków	-2 087 082	-8 044 178	-5 957 096	-24 980			-5 932 116
- Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów	517 755	557 200	39 445	39 445			

## 47. Podmioty powiązane

Podmioty zależne i stowarzyszone z ING Bankiem Śląskim:

- ING Securities S.A.,
- ING Bank Hipoteczny S.A.,
- Centrum Banku Śląskiego (CBS) Sp. z o.o.,
- Solver Sp. z o.o.,
- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A.,

w ramach wykonywanej działalności posiadają rachunki bieżące w ING Banku Śląskim, na których dokonują standardowych operacji rozliczeniowych oraz deponują swoje środki pieniężne na lokatach terminowych. Ponadto ING Bank Hipoteczny zaciągnął w ING Banku Śląskim kredyt. ING Bank Śląski prowadzi rachunki bankowe innych podmiotów z Grupy ING m.in. ING Lease (Polska), ING Car Lease, ING Real Estate. Transakcje z wszystkimi w/w podmiotami odbywają się na zasadach rynkowych.

ING Bank Śląski dokonuje na rynku międzybankowym operacji z ING Bank NV i podmiotami zależnymi od niego. Są to zarówno lokaty i kredyty krótkoterminowe jak i operacje instrumentami pochodnymi. Wyżej wymienione transakcje odbywają się na zasadach rynkowych.

Pomiędzy podmiotami powiązanymi z ING Bankiem Śląskim przeprowadzane są również transakcje wynikające z zawartych umów o współpracy, podnajmu pomieszczeń, dzierżawy sprzętu, przetwarzania danych, leasingu środków trwałych i wartości niematerialnych, leasingu i zarządzania flotą samochodową oraz składki na ubezpieczenie pracowników.

W okresie 1.01.2010 – 31.12.2010 zostały zrealizowane następujące transakcje o łącznej wartości powyżej 500 tys. EUR:

- W związku z realizacją umowy o współpracy zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, wynagrodzenia za świadczone usługi w zakresie doradztwa finansowego w okresie 12 miesięcy 2010 roku wyniosły 52,9 mln zł wobec 43,3 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (kwoty netto). W związku z realizacją umowy dotyczącej świadczenia usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej zawartej pomiędzy ING Bankiem Śląskim S.A. a ING Bank NV, opłata za korzystanie przez ING Bank Śląski z usług przetwarzania danych i analizy informacji finansowej wyniosła 12,3 mln zł wobec 12,6 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (kwoty netto).
- ING Services Polska świadczy usługi na rzecz ING Banku Śląskiego w zakresie najmu zasobów komputerowych. Koszt usług wyniósł 35,1 mln zł wobec 27,7 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (kwoty brutto).
- ING Bank Śląski dokonał transakcji z ING Lease z tytułu podnajmu pomieszczeń użytkowych o łącznej wartości 16,8 mln zł wobec 18,4 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (kwoty brutto).
- ING Bank Śląski współpracuje z ING Car Lease w zakresie leasingu samochodów oraz zarządzania flotą samochodową. Kwota płatności z tego tytułu w okresie 12 miesięcy 2010 roku wyniosła 16,6 mln zł wobec 13,4 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (kwoty brutto).

Informacje o transakcjach pomiędzy podmiotami powiązanymi (w tys. zł)**31.12.2010**

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki stowarzyszone*
<b>Należności</b>			
Depozyty złożone	677 292	-	-
Rachunki nostro	45 578	3 968	-
Kredyty	-	1 746 285	-
Inne należności	44 984	3 216	-
<b>Zobowiązania</b>			
Depozyty otrzymane	2 778 947	316 719	75 566
Rachunki loro	15 360	3 510	-
Repo	657 776	-	-
Inne zobowiązania	13 540	40	-
<b>Operacje pozabilansowe</b>			
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	205 998	844 804	15
Transakcje wymiany walutowej	2 808 232	557 681	-
Transakcje forward	35 212	130 450	-
IRS	48 029 776	6 359 734	-
FRA	474 910	-	-
Opcje	244 452	911 516	-
<b>Przychody i koszty **</b>			
Przychody	-55 555	60 452	-4 783
Koszty	65 955	41 342	-

**31.12.2009**

	Podmiot dominujący	Pozostałe podmioty Grupy ING	Spółki stowarzyszone*
<b>Należności</b>			
Depozyty złożone	564 712	2	-
Rachunki nostro	44 866	-	-
Kredyty	-	1 491 241	-
Inne należności	8 251	1 392	-
<b>Zobowiązania</b>			
Depozyty otrzymane	331 321	784 219	23 236
Rachunki loro	14 992	300 417	-
Repo	3 241 530	-	-
Inne zobowiązania	10 515	170	-
<b>Operacje pozabilansowe</b>			
Warunkowe zobowiązania pozabilansowe	47 882	1 083 691	-
Transakcje wymiany walutowej	9 641 495	3 894 773	-
Transakcje forward	1 439 112	537 181	-
IRS	15 575 585	5 158 435	-
Opcje	812 007	2 673 739	-
<b>Przychody i koszty **</b>			
Przychody	-9 370	95 824	-1 210
Koszty	57 817	64 289	-

\*/ zawiera transakcje ING Banku Śląskiego S.A. ze spółkami stowarzyszonymi Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

\*\*/ Przychody i koszty prezentowane są w układzie jednolitym ze sprawozdaniem finansowym. Przychody zawierają między innymi wynik na wycenie instrumentów pochodnych.

**48. Transakcje z personelem zarządzającym i pracownikami**

Pracownicy Grupy ING Banku Śląskiego S.A. korzystają z kredytów na takich samych warunkach jak pozostali klienci Banku (nie ma kredytów preferencyjnych dla pracowników). Kredyty dla pracowników ujęte są w kwocie kredytów dla klientów i według stanu na 31.12.2010 roku wynoszą 110.065 tys. zł (bez pożyczek z ZFŚS). Na dzień 31.12.2009 roku ich wartość wyniosła 82.512 tys. zł.

Udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej i poręczenia dla osób będących w kierownictwie Banku jest określone odrębną procedurą i monitorowaniem zgodnie z Zarządzeniem Prezesa ING Banku Śląskiego S.A.

W sprawozdaniu finansowym za 2010 rok ujęto udzielone kredyty, pożyczki pieniężne, gwarancji poręczenia bankowe dla kierownictwa Banku (w rozumieniu Art. 79 Prawa Bankowego) w wysokości 34.629 tys. zł. Na dzień 31.12.2009 roku ich wartość wyniosła 29.765 tys. zł.

Pracownicy mogą korzystać z różnorodnych form pomocy socjalnej w ramach utworzonych w podmiotach Grupy Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych. Stan pożyczek udzielonych z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych według stanu na 31.12.2010 roku wynosi 13.585 tys. zł, wobec 15.106 tys. zł na dzień 31.12.2009 roku.

Stan Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych na dzień 31.12.2010 roku wynosił 3.965 tys. zł wobec 4.736 tys. zł na dzień 31.12.2009 roku

**Wynagrodzenia wypłacone Członkom Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. oraz Członkom Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A.**Wynagrodzenie Członków Zarządu ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	rok 2010	rok 2009
Wynagrodzenia i nagrody	7 725	8 031
Korzyści	3 773	1 906
<b>RAZEM</b>	<b>11 498</b>	<b>9 937</b>

Jako łączną kwotę wypłaconych lub należnych wynagrodzeń i nagród za 2010 podano wartość brutto wynagrodzeń wypłaconych lub należnych w okresie od stycznia do grudnia 2010 roku.

Członkowie Zarządu mają zawarte umowy o zakazie konkurencji po zaprzestaniu pełnienia funkcji w Zarządzie Banku. W przypadku nie powołania na nową kadencję lub odwołania Członkom Zarządu przysługuje odprawa. Informacja o odprawach przysługujących Członkom Zarządu jest zawarta w ich umowach o pracę i należy się tylko w przypadku rozwiązania umowy o pracę przez Bank z przyczyn innych niż uprawniające do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej ING Banku Śląskiego S.A. (dane w tys. zł)

	rok 2010	rok 2009
Wynagrodzenia i nagrody	500	580
Korzyści	0	0
<b>RAZEM</b>	<b>500</b>	<b>580</b>

Członkowie Zarządu oraz inne osoby będące pracownikami ING Banku Śląskiego S.A. nie otrzymują wynagrodzenia ani nagród z tytułu pełnienia funkcji we władzach jednostek zależnych i stowarzyszonych Grupy ING Banku Śląskiego S.A.

Spośród członków Rady Nadzorczej Banku akcje ING Banku Śląskiego posiadał Pan Wojciech Popiołek – 6 akcji. Pozostali członkowie Rady Nadzorczej Banku oraz członkowie Zarządu Banku nie posiadają akcji ING Banku Śląskiego S.A.

#### 49. Zatrudnienie

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej wynosiło odpowiednio:

Liczba zatrudnionych	31.12.2010	31.12.2009
W osobach	8 472	8 291
W etatach	8 332,3	8 146,6

#### 50. Zdarzenia po dacie bilansowej

Nie wystąpiły.

#### 51. Zmiany w strukturze jednostki gospodarczej / Grupy Kapitałowej

W okresie 12 miesięcy 2010 roku w strukturze Grupy nie odnotowano zmian.

#### 52. Zatwierdzenie sprawozdania

Niniejsze roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. za okres od 1 stycznia 2010 roku do 31 grudnia 2010 roku zostało zatwierdzone przez Zarząd Banku w dniu 1 marca 2011 roku.

## **Zarządzanie ryzykiem w Grupie Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A.**

Wszystkie działania Grupy pociągają za sobą analizę, ocenę, akceptację oraz zarządzanie pewnymi rodzajami ryzyk lub ich kombinacją. Najważniejszymi rodzajami ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe, są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe obejmujące ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz ryzyko cenowe. Poniżej przedstawiony jest opis zarządzania wszystkimi ryzykami, które są znaczące dla Grupy.

### **I. Zarządzanie ryzykiem kredytowym**

#### **1. Definicja ryzyka kredytowego**

Ryzyko kredytowe to możliwość nie odzyskania należnych Grupie kwot z tytułu udzielonych produktów kredytowych i parakredytowych prowadząca w konsekwencji do nie uzyskania dochodu i/lub poniesienia straty finansowej.

Straty wynikające z działalności kredytowej są pochodną ryzyka oraz działań Grupy zmierzających do ograniczenia tych strat. Grupa oddziałuje na poziom strat poprzez poziom ryzyka jakie akceptuje, kwotę ekspozycji na ryzyko, zabezpieczenie ponoszonego ryzyka oraz poprzez bezpośrednie działania ograniczające straty w przypadku, gdy ryzyko się zmaterializuje.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym obejmuje następujące elementy:

- identyfikację i ocenę ryzyka,
- pomiar i monitorowanie ryzyka,
- ograniczanie ryzyka i działania zapobiegawcze,
- rozwój narzędzi wspierających identyfikację i pomiar ryzyka,
- sposób finansowego pokrycia potencjalnych i faktycznych strat z tytułu ponoszonego ryzyka kredytowego.

Obszar zarządzania ryzykiem kredytowym dotyczy: przygotowania i wprowadzenia produktu kredytowego, całego procesu kredytowego i wszystkich jednostek zaangażowanych w te procesy.



Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

	31.12.2010	31.12.2009
Kredyty i inne należności udzielone innym bankom	1 181 105	1 184 103
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	659 606	8 267 661
Wycena instrumentów pochodnych	1 158 897	1 566 652
Inwestycje	23 006 812	14 166 281
Pochodne instrumenty zabezpieczające	104 796	90 444
Kredyty i inne należności udzielone klientom	34 508 999	30 592 794
Należności w innych aktywach	83 007	83 125
Udzielone zobowiązania pozabilansowe, w tym:	14 545 891	14 096 703
- limity na kartach kredytowych	653 355	679 304
- niewykorzystane linie kredytowe	9 820 649	8 782 256
- niewykorzystane kredyty w rachunku bieżącym	1 029 607	1 973 490
- gwarancje	2 869 088	2 241 017
- akredytywy	173 192	135 606
- depozyty do wydania	0	285 030
<b>Razem</b>	<b>75 249 113</b>	<b>70 047 763</b>

**2. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem**

Struktura organizacyjna jednostki dominującej Grupy (Banku) obejmuje w ramach zarządzania ryzykiem kredytowym następujące jednostki organizacyjne:

- Radę Nadzorczą Banku,
- Zarząd Banku wraz z Komitetem Polityki Kredytowej zatwierdzające w ramach swoich kompetencji określone wewnętrzne akty normatywne z obszaru ryzyka kredytowego,
- Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych,
- Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ,
- Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe,
- Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym,
- Departament Monitoringu i Restrukturyzacji,
- Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka,
- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
- jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych,
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Misją tych jednostek jest zapewnienie właściwej równowagi pomiędzy celami komercyjnymi Grupy i akceptowalnym przez Grupę poziomem „apetytu na ryzyko” przy uwzględnieniu aktualnych realiów ekonomicznych.

Cel ten jest osiągany poprzez następujące działania:

- opracowanie zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur dla celów akceptacji dopuszczalnego poziomu ryzyka kredytowego wobec przedsiębiorców i kontrahentów, wsparcie rozwoju narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, egzekwowanie wykonania decyzji kredytowych, tworzenie rezerw na ryzyko kredytowe oraz inicjowanie koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- przeprowadzanie analizy kredytowej i podejmowanie decyzji kredytowych,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego i kontrahenta w celu jego ograniczania,
- zarządzanie trudnymi kredytami zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku,
- niezależną i obiektywną ocenę skuteczności, adekwatności i efektywności działania jednostek kredytujących oraz oceniających ryzyko kredytowe dzięki regularnym inspekcjom w tych jednostkach.

Funkcje komercyjne są oddzielone od oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”).

Poniżej przedstawiono bardziej szczegółowo zakresy zadań poszczególnych jednostek organizacyjnych w ramach procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w ING Banku Śląskim S.A.

## **2.1 Rada Nadzorcza**

Rada Nadzorcza dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń oraz strategii zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku.

## **2.2 Zarząd**

Zarząd ING Banku Śląskiego S.A.:

- zatwierdza Politykę Kredytową określającą strategiczne podejście do podejmowania ryzyka kredytowego oraz jego akceptowalny poziom,
- powołuje i zatwierdza skład Komitetu Polityki Kredytowej, za pośrednictwem którego sprawuje ciągły nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem kredytowym,
- okresowo, ale nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o poziomie i profilu ryzyka oraz zmianach w Polityce Kredytowej,
- aktywnie wspiera wdrażanie i realizację Polityki Kredytowej poprzez indywidualne działania Członków Zarządu sprawujących nadzór nad podległymi obszarami. W skład zarządu wchodzi Członek odpowiedzialny za Pion Zarządzania Ryzykiem, który ponosi odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem kredytowym i rynkowym,
- dokonuje przeglądu skuteczności metod identyfikacji ekspozycji kredytowych, które utraciły wartość oraz ustalania wysokości odpisów z tego tytułu oraz ocenia adekwatność i wrażliwość wykorzystywanych metod na zmiany warunków zewnętrznych,
- dokonuje przeglądu procesów i sposobu monitorowania jakości ekspozycji kredytowych.

## 2.3 Komitety

W Banku funkcjonują następujące stałe Komitety, których kompetencje obejmują obszary związane z ryzykiem kredytowym:

- Komitet Polityki Kredytowej (KPK), którego podstawowym celem jest nadzorowanie realizacji i kontrola przestrzegania przez jednostki organizacyjne ING Banku Śląskiego S.A. „Zasad polityki kredytowej”,
- Komitety Kredytowe:
  - ING Banku Śląskiego S.A. (Komitet Kredytowy Banku),
  - Restrukturyzacyjny.

W obszarze klientów strategicznych podejmowanie decyzji kredytowych następuje w trybie dwuosobowym przez osoby upoważnione przez KPK.

## 2.4 Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym

W strukturze organizacyjnej Banku jest wydzielony Pion Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Misją Pionu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym i Zarządzania Ryzykiem Rynkowym jest utrzymanie odpowiedniego poziomu ryzyka kredytowego i rynkowego w Banku.

Pion kierowany jest przez Dyrektora Banku, podległego i raportującego do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

Dyrektor Banku (Pionu) nadzoruje między innymi departamenty, których obszar kompetencyjny obejmuje systemowe zarządzanie kredytowym ryzykiem korporacyjnym Banku.

W odniesieniu do departamentu odpowiedzialnego za zarządzanie kredytowym ryzykiem detalicznym (Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym) raportowanie następuje bezpośrednio do Członka Zarządu odpowiedzialnego za ryzyko banku.

W ramach departamentów związanych z zarządzaniem ryzykiem kredytowym funkcjonują jednostki/zespoły odpowiedzialne za politykę i procedury, badanie i modelowanie ryzyka kredytowego oraz monitoring i raportowanie portfelowego ryzyka kredytowego.

Zadania poszczególnych Departamentów uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym są następujące:

## 2.5 Departament Polityki Kredytowej, Procedur i Projektów Strategicznych

- opracowywanie skutecznych systemów zarządzania ryzykiem kredytowym poprzez stałe utrzymywanie i rozbudowę zasad polityki kredytowej oraz opis procesów i procedur celem zapewnienia właściwej równowagi pomiędzy aktualnymi celami komercyjnymi ING Banku Śląskiego S.A. i odpowiednim poziomem świadomości / apetytu na ryzyko zważywszy na rzeczywistość rynkową w Polsce,
- zapewnienie skutecznego i odpowiadającego aktualnym warunkom funkcjonowania obszaru zarządzania ryzykiem i procesami poprzez zarządzanie, uczestnictwo w projektach, projektowanie organizacji, przegląd procesów, reagowanie na potrzeby front office, operacji, realizację wniosków Zarządu i Centrali Grupy ING.

## 2.6 Departament Modelowania, Monitorowania i Raportowania Ryzyka

- definiowanie i przegląd sprawozdawczości zarządczej w obszarze ryzyka,

- wspieranie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta poprzez opracowywanie narzędzi służących identyfikacji i pomiarowi ryzyka, monitoringowi i sprawozdawczości w zakresie jakości portfela kredytowego, udzielanie rekomendacji odnośnie rezerw na ryzyko kredytowe; wspieranie jednostek zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem kontrahenta w zakresie przepisów prawa i administracyjnym.

## **2.7 Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Strategicznych i Ryzyka Kraju / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Północ / Departament Zarządzania i Zatwierdzania Transakcji Klientów Południe**

- zarządzanie ryzykiem kredytowym związanym z finansowaniem klientów poprzez zapewnianie doradztwa z zakresu ryzyka w procesie podejmowania decyzji kredytowych, egzekwowania realizacji decyzji kredytowych, rekomendowania wymaganych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym,
- zapewnienie istotnych danych dla zasad polityki kredytowej oraz procesów i procedur celem zatwierdzania akceptowalnego poziomu ryzyka klienta,
- zwiększenie świadomości ryzyka kredytowego i ryzyka kontrahenta wśród pracowników Banku celem ograniczenia tych rodzajów ryzyka,
- rekomendowanie poziomu rezerw i koniecznych zmian w zarządzaniu procesami kredytowymi definiowaniu produktów, polityce kredytowej celem redukcji ryzyka.

## **2.8 Departament Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym**

- zarządzanie ryzykiem poprzez: pomiar poziomu ryzyka, określanie kryteriów akceptacji ryzyka, monitorowanie jakości portfela kredytowego, wycenę potencjalnych strat, rekomendowanie rezerw finansowych i koniecznych zmian w zarządzaniu procesem kredytowym, definicji produktów, polityce kredytowej w celu zmniejszenia ryzyka,
- szacowanie bieżącego i przewidywanego poziomu ryzyka na potrzeby ustalania apetytu na ryzyko,
- rozwój i aktualizacja modeli kalkulacji zdolności kredytowej,
- inicjowanie przygotowania i aktualizacji statystycznych modeli akceptacyjnych (kart skoringowych dla kredytów detalicznych) oraz ich wdrażanie,
- opracowywanie i wdrażanie zasad tworzenia odpisów na należności dotknięte utratą wartości,
- zwiększanie wśród pracowników Banku świadomości ryzyka kredytowego, możliwości i metod jego ograniczania.

## **2.9 Departament Monitoringu i Restrukturyzacji**

- zarządzanie trudnymi kredytami detalicznymi w celu minimalizacji ryzyka kredytowego i strat Banku dla wszystkich segmentów detalicznych poprzez prowadzenie akcji windykacyjnych dla klientów z zaległościami,
- współpraca z Departamentem Zarządzania Kredytowym Ryzykiem Detalicznym w celu identyfikacji negatywnych trendów oraz segmentów w kredytowych portfelach detalicznych,
- nadzór nad zewnętrznymi podmiotami oraz kancelariami prawnymi prowadzącymi windykację dłużników.

## 2.10 Departament Kredytów Zwiększonego Ryzyka

- zarządzanie trudnymi kredytami (korporacyjnymi) zorientowane na minimalizację ryzyka i strat Banku wynikających z portfela zaangażowań nieregularnych, w tym:
  - restrukturyzacja największych zaangażowań nieregularnych,
  - kompleksowa windykacja,
- współpraca z regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) i jednostkami sprzedaży w zakresie restrukturyzacji trudnych kredytów,
- nadzór funkcjonalny nad regionalnymi Wydziałami Zarządzania Ryzykiem (WZR) w zakresie restrukturyzacji trudnych kredytów,
- opracowywanie zasad związanych z zarządzaniem trudnymi kredytami w celu zmniejszania ryzyka i strat,
- szacowanie odpisów na należności kredytowe związane z największymi zaangażowaniami o utraconej zdolności kredytowej.

## 2.11 Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego

- okresowa weryfikacja dokumentacji kredytowej i ocenianie funkcjonowania procesu kredytowego w ING Banku Śląskim S.A., na poziomie front-office i back-office (możliwość rekomendowania do Komitetu Polityki Kredytowej zmian w obecnie funkcjonujących politykach i procesach),
- analizowanie wybranych kredytów i adekwatności lokalnego zarządzania ryzykiem podczas regularnych inspekcji w jednostkach organizacyjnych Banku,
- identyfikacja obszarów mogących stanowić ewentualny problem oraz reagowanie na sygnały płynące z organizacji,
- kontrola przestrzegania kryteriów zatwierdzania transakcji, procesu uruchamiania kredytów, zachowań/statystyk w zakresie spłat, statystyk nieterminowych spłat, adekwatności monitorowania zaangażowań i kategorii ryzyka, prawidłowości wprowadzonych danych kredytowych w systemie informatycznym i odzyskiwania należności.

## 2.12 Jednostki operacyjne zatrudniające analityków kredytowych

- tworzą bazę wiedzy eksperckiej na temat charakterystyki ryzyka klientów.

## 2.13 Departament Audytu Wewnętrznego (DAW)

Podstawową misją DAW jest dostarczenie Zarządowi Banku niezależnej i obiektywnej oceny na temat adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej Banku, zapewniającej ujawnianie słabych stron bądź luk w jego organizacji i funkcjonowaniu.

Lokalny Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza regularne audyty ram Modelu Ładu Korporacyjnego, polityki i procedur ryzyka kredytowego. Jego spostrzeżenia (łącznie z proponowanymi zmianami do polityki i procedur) przekształcane są w wykaz działań, jakie powinny zostać wykonane przed zatwierdzeniem przez Komitet Polityki Kredytowej.

Nadrzędnym celem DAW jest wskazywanie na istniejące w działalności Banku ryzyka oraz ocena i proponowanie działań prowadzących do lepszej kontroli i zarządzania tymi ryzykami. Poprzez swoją działalność DAW przyczynia się do usprawnienia organizacji i zarządzania Bankiem oraz osiągnięcia założonych przez Bank celów.



Zakres prac DAW obejmuje całokształt działalności prowadzonej przez ING Bank Śląski S.A., wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku, jak również jednostki organizacyjne Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A..

### **3. Ustalenie struktury autoryzacji decyzji w procesie kredytowym**

Kompetencje decyzyjne w indywidualnych sprawach kredytowych oddzielone są od decyzji w sferze polityki kredytowej i zarządzania ryzykiem.

W procesie kredytowym decyzje kredytowe dotyczące portfela regularnego podejmowane są w trybie dwuosobowym (SAP) z uwzględnieniem zasad podejmowania decyzji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej. Wyjątki dotyczą niektórych klientów korporacyjnych w przypadku których:

- decyzję podejmuje Komitet Kredytowy Banku – dotyczy to największych ekspozycji kredytowych, określonych w Instrukcji Kredytowej,
- decyzję podejmuje się jednoosobowo – dotyczy to tzw. „Szybkiej Ścieżki Kredytowej”.

Poziom kompetencyjny skorelowany jest z poziomem ryzyka kredytowego wynikającym z ryzyka klienta i transakcji. Wraz ze wzrostem ryzyka kredytowego decyzje podejmowane są przez osoby, które ze swej natury posiadają więcej doświadczenia, a zatem umiejętności szerokiego i wnikliwego identyfikowania ryzyka.

Rozwiązania w zakresie określania szczebla kompetencyjnego w odniesieniu do decyzji kredytowych dla ekspozycji kredytowych dla portfela regularnego oparte są na wyznaczonej klasie ryzyka klienta oraz:

- poziomie łącznego zaangażowania Grupy ING wobec dłużnika oraz podmiotów wchodzących w skład grupy kapitałowej (w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 44 Ustawy z dnia 29.09.1994 r. o rachunkowości), do której należy również dłużnik oraz podmioty z nim powiązane osobowo przez małżonków (dotyczy to wyłącznie sytuacji, gdy finansowany jest przedsiębiorca-osoba fizyczna),
- przedmiotu danej decyzji kredytowej.

### **4. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów korporacyjnych**

#### **4.1. Przeglądy i ocena ryzyka kredytowego**

Funkcje komercyjne, realizujące działania skutkujące powstaniem ryzyka kredytowego, są oddzielone od procesu oceny ryzyka transakcji i ryzyka klienta (zasada „dwóch par oczu”). Ocena ryzyka kredytowego (realizowana przez Menedżera Ryzyka) przeprowadzana jest niezależnie od oceny funkcji komercyjnych (realizowanych przez Doradcę klienta).

W procesie określania klasy ryzyka i ustalania ratingu uczestniczą: Właściciel Ratingu (Doradca klienta) oraz Menedżer Ryzyka.

Właściciel Ratingu dokonuje wprowadzenia danych finansowych dotyczących klienta i ponosi wyłączną odpowiedzialność za prawidłowość określenia klasy ryzyka (ratingu) oraz dokonywanie przeglądów ratingu.

W danym momencie może być tylko jeden Właściciel Ratingu danego kredytobiorcy. W przypadku kredytobiorców posiadających klasę ryzyka od 18 do 22, których ekspozycja jest tzw. „kredytem trudnym”, Właścicielem Ratingu zostaje jednostka zajmująca się restrukturyzacją i windykacją kredytu.



Właściciel Ratingu określa propozycję ratingu z wykorzystaniem modelu ratingowego dedykowanego dla danej grupy klientów.

Rating ostateczny jest określany przez Menedżera Ryzyka, a w przypadku zgłoszenia apelacji – przez Sędziego Apelacyjnego.

Menedżer Ryzyka jest odpowiedzialny za:

- zweryfikowanie poprawności wyboru odpowiedniego modelu ratingowego w przypadku danego kredytobiorcy,
- zweryfikowanie prawidłowości wprowadzonych danych finansowych i niefinansowych,
- dokonanie oceny jakości danych finansowych, które nie podlegały audytowi,
- określenie ratingu ostatecznego.

Wyniki zastosowania modeli ratingowych mogą podlegać arbitralnym korektom, poprzez ustalanie docelowych klas ryzyka w procesie tzw. apelacji ratingu.

Ustalanie ratingu w procesie apelacji może być rozpoczęte w przypadku występowania różnicy jednej klasy ryzyka (zarówno w górę jak i w dół) pomiędzy klasą ryzyka proponowaną przez model ratingowy, a propozycją osoby zgłaszającej wniosek o apelację ratingu.

Zgłoszenie apelacji ratingu następuje, gdy:

- model ratingu nie jest odpowiedni dla Kredytobiorcy,
- pojawiły się okoliczności, które być może nie zostały (jeszcze) ujęte w modelu ratingu, ale które mogą wywierać (zazwyczaj negatywny) wpływ na ocenę zdolności do spłaty kredytu przez Kredytobiorcę, w szczególności:
  - klient nie spłacił lub można przypuszczać, że nie spłaci zobowiązań finansowych którejkolwiek stronie,
  - wystąpiły poważne zakłócenia działalności klienta,
  - pojawiły się zmiany w ustawodawstwie, która mogą wywrzeć znaczący wpływ na wyniki finansowe klienta.

W ING Banku Śląskim S.A. funkcjonuje scentralizowany system informatyczny wspierający proces ratingowy, wykorzystywany w całej Grupie ING, zapewniający między innymi scentralizowane gromadzenie ratingów klientów.

#### **4.2. Częstotliwość przeglądów oraz ewentualnych aktualizacji nadanych ratingów**

Przegląd ratingu może być przeprowadzany wyłącznie przez Właściciela Ratingu. W przypadku dokonywania przeglądu ratingu obowiązują następujące zasady:

- rating musi być poddawany przeglądowi w cyklu przynajmniej rocznym. Rating jest uważany za przeterminowany po upływie 12 miesięcy od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu,
- Właściciel Ratingu podejmuje odpowiednie działania w celu przeprowadzenia przeglądu albo dąży do unieważnienia ratingu, jeżeli Bank zakończył relacje z kredytobiorcą i nie występuje już żadne ryzyko kredytowe. Okresowy przegląd ratingu powinien zostać przeprowadzony przez Właściciela Ratingu w przypadku, gdy wartość jednego lub kilku czynników ryzyka uległa istotnej zmianie. Okoliczności wymagające dokonania ponownego przeglądu ratingu obejmują np. zmianę ratingu ryzyka podmiotu dominującego lub zmianę jednego z czynników jakościowych w modelu ryzyka,

- w przypadku braku przeprowadzonego przeglądu ratingu do końca 18 miesiąca od daty ostatniego zatwierdzenia ratingu, następuje jego automatyczne wygaśnięcie (z zastrzeżeniem, że rating klienta nieregularnego nie wygasa).

#### 4.3. Ustalenie limitów koncentracji

Celem ograniczenia ryzyka koncentracji, jednostka dominująca Grupy (Bank) przestrzega określonych w Art. 71 Ustawy Prawo Bankowe następujących limitów zaangażowań:

- limit 20% funduszy własnych Banku - w odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem,
- limit 25% funduszy własnych Banku - w stosunku do pozostałych podmiotów,
- limit 800% funduszy własnych Banku - dla łącznej sumy "dużych" zaangażowań, tzn. których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku.

Ponadto, zgodnie z zaleceniami ustawowymi i rekomendacjami Nadzoru Bankowego, Bank ustala wewnętrzne limity dotyczące koncentracji w odniesieniu do branż, przyjmowanych form zabezpieczeń oraz na bieżąco monitoruje zjawisko koncentracji w obszarach geograficznych swej działalności (Regionach).

Wyznaczanie ustawowych limitów koncentracji Bank realizuje w cyklach miesięcznych. Na podstawie zweryfikowanych danych przygotowana jest informacja obejmująca aktualne stany funduszy własnych Banku oraz wysokości poszczególnych limitów ustawowych. Informacja przekazywana jest zainteresowanym jednostkom Banku, wśród których znajdują się m.in.: Centra Bankowości Korporacyjnej, Oddziały regionalne, Departamenty Pionu Kredytowego, Pionu Ryzyka oraz Departament Rewizji. Oddziały regionalne prowadzą redystrybucję otrzymanej informacji do podległych im jednostek.

Bank monitoruje wykorzystanie limitów, sporządzając zestawienie klientów i grup klientów powiązanych oraz odnosząc ich aktualne zaangażowanie do wysokości obowiązujących limitów.

Na poziomie operacyjnym kontrola zachowania limitów koncentracji odbywa się zarówno na etapie opracowywania wniosków kredytowych, zatwierdzania konkretnych transakcji oraz w procesie okresowych przeglądów zaangażowań.

##### Największe zaangażowania Banku (przekraczające 10% funduszy własnych)

	zaangażowanie w mln PLN	
	31.12.2010	31.12.2009
<b>Fundusze własne Banku</b>	<b>4 441 144</b>	<b>3 855 389</b>
Klient 1 (Grupa)	2 523,3	3 193,7
Klient 2	1 046,3	-
Klient 3 (Grupa)	972,4	-
Klient 4 (Grupa)	913,9	-
Klient 5	853,8	633,7
Klient 6 (Grupa)	743,9	506,2
Klient 7	700,8	630,4
Klient 8 (Grupa)	680,2	486,8
Klient 9 (Grupa)	466,9	-

W celu uniknięcia nadmiernej koncentracji ryzyka kredytowego w branżach, Bank na bieżąco monitoruje zaangażowania w poszczególnych sektorach gospodarki. Na podstawie przeprowadzanych analiz określa on pożądane kierunki, w których zaangażowanie Banku powinno się zwiększać oraz sektory o niekorzystnych perspektywach rozwojowych, w których zaangażowanie powinno być zmniejszane.

Realizacja powyższych zadań opiera się m.in. na ustalaniu limitów dla grupy branż o istotnym udziale w portfelu Banku, tj. których łączny udział w stosunku do całego portfela kredytowego oscyluje w granicach 60%, zaś jednostkowo udział branży w portfelu korporacyjnym przekracza 5%. Ustalanie limitów dla branż leży w kompetencjach Komitetu Polityki Kredytowej.

Koncentracja zaangażowań wobec klientów korporacyjnych w branży gospodarki narodowej

branża	Zaangażowanie (bilansowe i pozabilansowe)			
	31.12.2010		31.12.2009	
	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem	kwota zaangażowania w mln PLN	udział w zaangażowaniu ogółem
handel hurtowy	4 729,6	15,2%	3 931,3	14,0%
pośrednictwo finansowe (z uwzględnieniem banków)	3 975,8	12,7%	3 818,6	13,6%
administracja publiczna i obrona narodowa	3 196,9	10,2%	2 344,1	8,4%
budownictwo	1 855,8	5,9%	1 555,7	5,6%
pozostała działalność związana z prowadzeniem interesów	1 826,7	5,9%	1 403,9	5,0%
handel detaliczny	1 674,7	5,4%	1 568,4	5,6%
obsługa nieruchomości	1 385,5	4,4%	1 432,7	5,1%
produkcja artykułów spożywczych i napojów	1 372,2	4,4%	1 265,2	4,5%
przemysł energetyczny	860,9	2,8%	1 047,3	3,7%
sprzedaż, naprawa i obsługa pojazdów mechanicznych	752,6	2,4%	683,6	2,4%
pozostały przemysł surowców niemetalicznych	708,9	2,3%	543,0	1,9%
produkcja metalowych wyrobów gotowych	688,2	2,2%	672,0	2,4%
przemysł maszynowy	664,1	2,1%	678,1	2,4%
produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych	559,7	1,8%	457,4	1,6%
poczta i telekomunikacja	551,9	1,8%	607,2	2,2%
przemysł gumowy	536,8	1,7%	609,4	2,2%
przemysł paliw	515,2	1,7%	500,1	1,8%
produkcja metali	443,5	1,4%	330,5	1,2%
działalność pomocnicza dla transportu	388,0	1,2%	384,0	1,4%
rolnictwo, leśnictwo, rybactwo	349,4	1,1%	331,9	1,2%
pozostałe branże	4 168,5	13,4%	3 847,5	13,8%
<b>Razem</b>	<b>31 204,9</b>	<b>100,0%</b>	<b>28 011,9</b>	<b>100,0%</b>

Monitorowanie ryzyka koncentracji zaangażowań z punktu widzenia obszarów geograficznych jest realizowane na podstawie istniejącego podziału regionalnego sieci oddziałów. Dla kontroli zjawiska koncentracji w Regionach, przyjmuje się wskaźnik graniczny na poziomie 20% portfela ogółem Banku. Przekroczenie tego wskaźnika może stanowić sygnał do ustalenia limitu geograficznego.

Ponieważ koncentracja geograficzna jest niewielka i nie powoduje wzrostu ryzyka kredytowego, w ING Banku Śląskim dotychczas nie zaistniała potrzeba wyznaczenia limitów geograficznych.

Uwzględniając potencjalny poziom ryzyka Bank wprowadził limity w obszarze kredytów hipotecznych zgodnie z Rekomendacją S Komisji Nadzoru Bankowego dla:

- kredytów udzielanych z niskim wkładem własnym (ubezpieczonych),
- nowoudzielanych kredytów indeksowanych kursem waluty,
- kredytów zabezpieczonych hipotecznie,
- kredytów na cele mieszkaniowe.

Przestrzeganie ustawowych i wewnętrznych norm koncentracji jest przedmiotem miesięcznego raportu z obszaru ryzyka, przekazywanego Zarządowi Banku, KPK oraz Dyrektorom Oddziałów Regionalnych. Okresowo jest on również prezentowany Radzie Nadzorczej Banku.

W ciągu roku 2009 jak i w roku 2008 nie wystąpiły przekroczenia ustawowych limitów koncentracji zaangażowań.

#### **4.4. Zabezpieczenia i inne formy ograniczania ryzyka kredytowego**

Chociaż zabezpieczenia są istotnym czynnikiem ograniczania ryzyka kredytowego, polityką Grupy jest udzielanie kredytów w wysokości i na warunkach umożliwiających regularne spłaty bez konieczności odzyskiwania należności z zabezpieczeń.

Grupa przyjmuje wszystkie dopuszczalnie prawne formy zabezpieczeń, przy czym na wybór zabezpieczenia w konkretnych przypadkach wpływają różne czynniki, w tym w szczególności:

- możliwość klienta w zaoferowaniu określonych zabezpieczeń,
- rodzaj i okres ekspozycji,
- poziom ryzyka klienta,
- poziom ryzyka transakcji,
- płynność oferowanego zabezpieczenia (możliwość szybkiego spieniężenia),
- wartość zabezpieczenia.

Polityka Zabezpieczeń jednostki dominującej Grupy (Banku) zawiera m.in.:

- wskazanie kryteriów dotyczących uznawania zabezpieczeń w procesie kalkulacji wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe,
- określenie generalnych zasad, którymi Bank kieruje się przy wyborze zabezpieczeń, z uwzględnieniem poziomu akceptowalnego ryzyka kredytowego,
- dostosowanie do procedur dotyczących zabezpieczeń do wymagań nowych modeli LGD zgodnych z zaawansowaną metodą wewnętrznych ratingów (tzw. AIRB).

Ponadto Polityka Zabezpieczeń Banku uwzględnia szczególnie te aspekty Uchwały KNF 76/2010, które dotyczą kwestii zastosowania modeli LGD, pewności prawnej zabezpieczeń i ich monitorowania.

Opracowane modele LGD dla aktywów korporacyjnych bazują na statystycznie oszacowanych wskaźnikach odzysku w poszczególnych grupach zabezpieczeń. Szacunki te opierają się na analizie obserwacji historycznych procesów odzysków zanotowanych w Banku. Stopy odzysku poszczególnych zabezpieczeń determinują ich wartość godziwą.

Stopa odzysku danego zabezpieczenia jest uzależniona zarówno od charakterystyki przedmiotu zabezpieczenia jaki i od prawnej formy jego ustanowienia i aktualnej skutecznej realizacji tego zabezpieczenia przez Bank. Na ostateczny poziom odzysku mają wpływ także koszty windykacji i koszty utrzymywania należności nieregularnych w księgach banku (do czasu odzyskania lub umorzenia należności).

Oprócz klasycznych form zabezpieczenia (rzeczowych i osobistych) Bank stosuje dodatkowe instrumenty ograniczania ryzyka utraty należności w formie dodatkowych warunków / klauzul w umowach kredytowych (covenants). W ramach podstawowych typów „covenants” Bank stosuje klauzule ochronne oraz finansowe. O zakresie stosowania konkretnych klauzul lub ich kombinacji decydują: długość okresu kredytowania, rodzaj oferowanego produktu kredytowego, specyfika formy organizacyjno – prawnej lub przedmiotu działalności kredytobiorcy, kategoria ryzyka klienta. Wprowadzenie pewnych klauzul do umów kredytowych umożliwia czasami rezygnację z części lub całości prawnych zabezpieczeń.

Struktura poszczególnych grup zabezpieczeń jest zdywersyfikowana. Największy udział posiadają następujące zabezpieczenia:

- poręczenia i gwarancje korporacyjne - w ramach tej grupy zabezpieczeń znajdują się poręczyciele różnych branż, o zróżnicowanej sytuacji ekonomiczno-finansowej. Nie stwarza to zatem znaczącego ryzyka w zakresie koncentracji. W sytuacji przyjmowania określonego odzysku zabezpieczenia, większego od 0%, konieczne jest zbadanie sytuacji ekonomiczno-finansowej poręczyciela oraz ustalenie kategorii ryzyka na poziomie inwestycyjnym lub spekulacyjnym,
- hipoteki - udział ten wynika z faktu, że hipoteki zazwyczaj zabezpieczają kredyty inwestycyjne długoterminowe. Ponadto hipoteki są głównym zabezpieczeniem kredytów na finansowanie nieruchomości komercyjnych.

#### 4.5. Ustalenie metodologii klasyfikowania ekspozycji

##### ***Przesłanki utraty wartości należności kredytowej***

Zdarzenia stanowiące przesłanki utraty wartości to zdarzenia, które miały miejsce w stosunku do aktywa lub grupy aktywów finansowych mające negatywny wpływ na wysokość oczekiwanych przepływów pieniężnych. Przyjęta przez jednostkę dominującą Grupy (Bank) lista przesłanek utraty wartości dla korporacyjnych należności kredytowych jest następująca:

- Upadłość / zagrożenie upadłością: Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony (czy to przez Bank, stronę trzecią lub z własnej inicjatywy) w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem;
- Opóźnienie w spłacie: Kredytobiorca zaprzestał spłacania kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się przez:
  - Dla klientów korporacyjnych (oprócz instytucji finansowych) – więcej niż 90 dni;
  - Dla instytucji finansowych i rządów – 0 dni lub więcej; jednakże w tym przypadku stosuje się 14 dniowy okres wyjaśniający dla ustalenia czy brak spłaty był spowodowany czynnikami związanymi z pogorszeniem się standingu kredytowego instytucji finansowej, czy raczej przyczynami operacyjnymi; opóźnienie w spłacie z przyczyn operacyjnych nie jest przesłanką utraty wartości.
- Bank ocenia, że kredytobiorca będzie miał trudności ze spłatą zadłużenia: Kredytobiorca boryka się z istotnymi trudnościami finansowymi do tego stopnia, że trudności te będą miały negatywny wpływ (z prawdopodobieństwem co najmniej 50%) na przyszłe



przepływy pieniężne z danej należności kredytowej (w ocenie tej brana jest pod uwagę perspektywa 1 roku);

- Restrukturyzacja należności kredytowej nie wynikająca ze względów komercyjnych: w związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności.

Stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej z wyżej wymienionych przesłanek świadczy o utracie wartości należności kredytowej (czyli o wystąpieniu tzw. impairment).

#### **Wyznaczanie klasy ryzyka klienta w przypadku portfela regularnego**

Każdy podmiot, wobec którego Bank posiada ekspozycję kredytową musi posiadać rating i jest on stosowany jednolicie w całym Banku. Integralną częścią procesu związanego z oceną ryzyka kredytowego banku związanego z ekspozycjami kredytowymi wobec klientów korporacyjnych jest wyznaczenie klasy ryzyka klienta.

W odniesieniu do ekspozycji wobec przedsiębiorców stosowana jest 22 stopniowa skala ratingowa, używana w całej Grupie ING, której klasy stanowią prezentację ryzyka związanego z dłużnikiem. Przypisanie do każdej z klas ryzyka klienta oparte jest na:

- modelu finansowym, wykorzystującym dane ze sprawozdań finansowych dłużnika,
- ocenie czynników jakościowych,
- standingu finansowym spółki-matki.

#### Klasy inwestycyjne (Investment grade) 1-10

Grupa klas inwestycyjnych obejmuje podmioty, które oceniamy jako podmioty obciążone relatywnie niskim ryzykiem, przy czym dokonując klasyfikacji ryzyka uwzględniamy zagrożenia wynikające z uwarunkowań otoczenia ekonomiczno-gospodarczego.

#### Klasy spekulacyjne (Speculative grade) 11-17

Jest to grupa o stosunkowo dużej rozpiętości poziomów ryzyka, stąd charakterystyka skrajnych klas w ramach tej grupy jest bardzo zróżnicowana. Generalnie jednak możemy stwierdzić, że:

- podmioty z najlepszych klas w ramach tej grupy aktualnie wywiązują się ze swoich zobowiązań finansowych, jednak pokrycie obsługi długu (kapitału oraz odsetek) jest w dłuższym okresie czasu niepewne i w związku z tym margines bezpieczeństwa jest ograniczony, istnieje realne niebezpieczeństwo wzrostu ryzyka kredytowego z uwagi na niesprzyjające otoczenie gospodarcze lub niekorzystne warunki ekonomiczne;
- kredytobiorców klasyfikowanych do klas o największym ryzyku (najgorsze klasy z tej grupy) mogą charakteryzować niepewne perspektywy w zakresie dochodów, gorsza jakość aktywów oraz, w dłuższej perspektywie, ryzyko niedopasowania poziomu kapitałów oraz możliwość wystąpienia strat.

#### Klasy trudnych kredytów (Problem loan grade) 18-22

Ta grupa klas ryzyka obejmuje Kredytobiorców, u których wystąpiły jednoznaczne oznaki istniejących problemów z obsługą zadłużenia lub u których wystąpiła już sytuacja określana jako tzw. „default”.



Kredytobiorcy w tej grupie klas ryzyka są klasyfikowani wyłącznie przez jednostki ryzyka zarządzające zaangażowaniem danego klienta.

W odniesieniu do klientów:

- z segmentu klientów strategicznych stosowany jest globalny model oceny ryzyka (PD) Grupy ING - dłużnik przypisywany jest jednej z 17 klas z przedziału 1-17,
- z segmentu klientów korporacyjnych (SME) stosowany jest lokalny model oceny ryzyka (PD), dłużnik przypisywany jest jednej z 9 klas z przedziału od 9 do 17.

#### **Narzędzia do zarządzania kredytowym ryzykiem korporacyjnym**

W latach 2007-2010 Bank podejmował szereg działań w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym w związku z wdrażaniem Uchwały KNF 76/2010 w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych, wprowadzającej postanowienia Dyrektywy CRD odnośnie adekwatności kapitałowej banków zgodnej z Nową Umową Kapitałową (NUK). W ślad za decyzją Grupy ING o zaimplementowaniu zaawansowanej metody wewnętrznych ratingów (AIRB) opracowano i wdrożono modele (lokalne i globalne) podstawowych parametrów ryzyka:

- PD (prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania),
- LGD (straty dla banku wynikające z niewykonania zobowiązania przez klientów),
- EAD (zaangażowania klienta wobec banku w momencie niewykonania zobowiązania)

dla różnych klas aktywów według wymagań metody AIRB.

Rozpoczęcie stosowania metody AIRB dla portfela korporacyjnego planowane jest po uzyskaniu pozytywnej zgody Komisji Nadzoru Finansowego.

Między innymi dla zaangażowań wobec przedsiębiorstw funkcjonują w Banku następujące modele:

- Dla segmentu klientów strategicznych, obejmującego firmy o rocznych przychodach powyżej 100 mln EUR:
  - Globalny model ratingowy (statystyczny model PD) Grupy ING,
  - Globalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-ekspertyczne) zbudowane także na poziomie Grupy ING.
- Dla lokalnych segmentów firm średnich i dużych (klasa aktywów SME), obejmujących klientów o rocznych przychodach od 800 tys. do 100 mln EUR:
  - Lokalny model ratingowy PD (tzw. CEE SME PD) - model zbudowany w ING Banku Śląskim S.A. wykorzystywany w krajach Europy Środkowo-Wschodniej,
  - Lokalne modele LGD i EAD (modele hybrydowe statystyczno-ekspertyczne) zbudowane w banku na podstawie wewnętrznych danych z zastosowaniem metodologii Grupy ING.

Oprócz powyższych Bank stosuje także modele globalne dla ekspozycji wobec banków i innych instytucji finansowych, ekspozycji wobec rządów i jednostek samorządu terytorialnego oraz ekspozycji finansowania specjalistycznego nieruchomości przychodowych.

Modele są wykorzystane do kalkulacji kapitału ekonomicznego, pozwalając na jego optymalizację. Przyczyniają się także do lepszej kwantyfikacji ryzyka kredytowego w portfelu

banku. Na ich podstawie szacowane są m.in. rezerwy według MSSF, efektywność działania banku (RAROC, zysk ekonomiczny, zarządzanie wartością firmy) oraz ceny kredytów.

Bank wykorzystuje zaawansowane systemy informatyczne wspierające proces nadawania ocen ryzyka klientom i transakcji przy wykorzystaniu modeli ryzyka. Podstawowym narzędziem informatycznym do zarządzania ryzykiem kredytowym jest zintegrowane środowisko Grupy ING, które łączy w sobie wszystkie aplikacje potrzebne do pełnej realizacji wymogów NUK. Przy jego pomocy można efektywnie zarządzać ryzykiem na poziomie oddziału banku a nawet portfela pojedynczego opiekuna klienta.

Jakość portfela kredytowego klientów korporacyjnych, który nie jest przeterminowany ani zagrożony utratą wartości

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
03	0,0	215,1	0,0	180,8
04	0,0	5,5	1 675,2	1 106,1
05	1 976,9	917,8	0,5	3,0
06	254,9	19,1	823,2	212,8
07	2 553,3	1 367,4	184,2	59,8
08	614,4	700,0	1 543,7	1 137,8
09	395,1	1 017,6	1 066,1	657,2
10	1 874,8	2 504,3	1 914,4	1 762,8
11	2 063,8	2 239,1	1 675,5	1 961,8
12	1 423,7	1 156,9	1 248,3	1 183,2
13	2 334,8	1 500,5	2 152,8	1 351,1
14	1 380,4	309,4	984,4	450,9
15	1 299,7	549,2	1 361,9	396,8
16	346,5	105,8	541,5	203,1
17	267,1	124,0	563,5	166,8
18	157,5	14,1	66,4	11,1
19	185,9	41,5	342,4	70,9
<b>Razem</b>	<b>17 128,8</b>	<b>12 787,3</b>	<b>16 144,0</b>	<b>10 916,0</b>

Analiza wiekowa portfela kredytowego klientów korporacyjnych, który jest przeterminowany, lecz nie zagrożony utratą wartości

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
1-30	30,0	1,3	30,8	17,2
31-60	36,9	0,0	9,8	3,0
61-90	5,4	0,0	5,9	0,1
91-180	0,3	0,0	17,4	1,5
181-365	0,1	0,0	3,2	0,0
>365	3,8	0,0	0,5	0,0
<b>Razem</b>	<b>76,5</b>	<b>1,3</b>	<b>67,6</b>	<b>21,8</b>

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
03	0,0	215,1	0,0	180,8
04	0,0	5,5	1 675,2	1 106,1
05	1 976,9	917,8	0,5	3,0
06	254,9	19,1	824,9	212,8
07	2 553,3	1 367,4	184,2	59,8
08	618,7	700,0	1 545,7	1 137,8
09	395,1	1 017,6	1 069,6	658,1
10	1 874,9	2 504,5	1 914,5	1 766,0
11	2 066,8	2 239,3	1 675,7	1 965,1
12	1 424,8	1 156,9	1 249,8	1 183,5
13	2 352,8	1 501,4	2 162,1	1 353,4
14	1 400,8	309,4	987,8	452,4
15	1 303,7	549,2	1 370,7	397,0
16	350,1	105,8	547,5	204,5
17	267,7	124,0	565,0	167,3
18	158,4	14,1	66,4	11,1
19	206,4	41,5	372,0	79,1
20	658,5	26,5	429,4	52,6
21	2,4	0,0	5,5	0,0
22	520,4	3,2	370,5	4,5
<b>Razem</b>	<b>18 386,6</b>	<b>12 818,3</b>	<b>17 017,0</b>	<b>10 994,9</b>

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	17 587,6	12 817,0	16 437,1	10 973,1
1-30	36,7	1,3	77,6	17,2
31-60	64,5	0,0	13,7	3,0
61-90	21,5	0,0	21,1	0,1
91-180	35,7	0,0	117,8	1,5
181-365	84,2	0,0	153,9	0,0
>365	556,4	0,0	195,8	0,0
<b>Razem</b>	<b>18 386,6</b>	<b>12 818,3</b>	<b>17 017,0</b>	<b>10 994,9</b>

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych dla klas ryzyka 01-19 objęte jest odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR - *Incurred But Not Reported*). Zaangażowanie dla klas 20-22 objęte jest odpisem na utratę wartości (ISFA - *Individually Significant Financial Assets* lub INSFA - *Individually Non-Significant Financial Assets*).

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR\*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
03	0,0	215,1	0,0	180,8
04	0,0	5,5	1 675,2	1 106,1
05	1 976,9	917,8	0,5	3,0
06	254,9	19,1	824,9	212,8
07	2 553,3	1 367,4	184,2	59,8
08	618,7	700,0	1 545,7	1 137,8
09	395,1	1 017,6	1 069,6	658,1
10	1 874,9	2 504,5	1 914,5	1 766,0
11	2 066,8	2 239,3	1 675,7	1 965,1
12	1 424,8	1 156,9	1 249,8	1 183,5
13	2 352,8	1 501,4	2 162,1	1 353,4
14	1 400,8	309,4	987,8	452,4
15	1 303,7	549,2	1 370,7	397,0
16	350,1	105,8	547,5	204,5
17	267,7	124,0	565,0	167,3
18	158,4	14,1	66,4	11,1
19	206,4	41,5	372,0	79,1
<b>Razem</b>	<b>17 205,3</b>	<b>12 788,6</b>	<b>16 211,6</b>	<b>10 937,8</b>

\*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	17 128,8	12 787,3	16 144,0	10 916,0
1-30	30,0	1,3	30,8	17,2
31-60	36,9	0,0	9,8	3,0
61-90	5,4	0,0	5,9	0,1
91-180	0,3	0,0	17,4	1,5
181-365	0,1	0,0	3,2	0,0
>365	3,8	0,0	0,5	0,0
<b>Razem</b>	<b>17 205,3</b>	<b>12 788,6</b>	<b>16 211,6</b>	<b>10 937,8</b>

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA\*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	628,9	23,7	408,6	51,3
21	1,2	0,0	3,9	0,0
22	428,3	1,0	319,4	2,5
<b>Razem</b>	<b>1 058,4</b>	<b>24,7</b>	<b>731,9</b>	<b>53,8</b>

\*ISFA – Individually Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych, w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości (ISFA) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	454,0	24,7	286,2	53,8
1-30	6,4	0,0	46,4	0,0
31-60	24,9	0,0	0,3	0,0
61-90	14,7	0,0	15,2	0,0
91-180	28,9	0,0	88,4	0,0
181-365	65,0	0,0	135,5	0,0
>365	464,5	0,0	159,9	0,0
<b>Razem</b>	<b>1 058,4</b>	<b>24,7</b>	<b>731,9</b>	<b>53,8</b>

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA\*) według klas ryzyka

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
20	29,6	2,8	20,8	1,3
21	1,2	0,0	1,6	0,0
22	92,1	2,2	51,1	2,0
<b>Razem</b>	<b>122,9</b>	<b>5,0</b>	<b>73,5</b>	<b>3,3</b>

\*INSFA – Individually Non-Significant Financial Assets

Zaangażowanie wobec klientów korporacyjnych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	4,8	5,0	6,9	3,3
1-30	0,3	0,0	0,4	0,0
31-60	2,7	0,0	3,6	0,0
61-90	1,4	0,0	0,0	0,0
91-180	6,5	0,0	12,0	0,0
181-365	19,1	0,0	15,2	0,0
>365	88,1	0,0	35,4	0,0
<b>Razem</b>	<b>122,9</b>	<b>5,0</b>	<b>73,5</b>	<b>3,3</b>

#### 4.6. Restrukturyzacja zaangażowań kredytowych

W niektórych przypadkach jednostka dominująca Grupy (Bank) współpracuje z kredytobiorcą oraz jego innymi wierzycielami (jeśli takowi istnieją), aby zrestrukturyzować działalność kredytobiorcy oraz jego zobowiązania finansowe w celu minimalizacji strat finansowych dla wszystkich wierzycieli, a w szczególności dla Banku. Ten cel może zostać osiągnięty przy zastosowaniu wielu ścieżek dostępnych dla wierzycieli, najczęstsze z nich to:

- wydłużenie okresu spłat,
- sprzedaż aktywów,
- sprzedaż części działalności gospodarczej kredytobiorcy,
- umorzenie części zobowiązań finansowych,
- kombinacja powyższych.

Decyzja w zakresie rozpoczęcia procesu restrukturyzacji jest podejmowana jedynie po dokonaniu szczegółowej oceny wewnętrznej oraz po akceptacji przez odpowiedni (wewnętrzny) organ decyzyjny. Po pomyślnie zakończonym procesie restrukturyzacji, kredytobiorca z powrotem podlega standardowym procedurom monitoringu ryzyka kredytowego.

W ciągu 2010 roku ING Bank Śląski S.A. zrestrukturyzował zaangażowania kredytowe klientów korporacyjnych bez utraconej wartości w łącznej wysokości 274,9 mln PLN, które wg oczekiwań stałyby się kredytami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja.

Zaangażowania wobec klientów korporacyjnych bez utraconej wartości, które stałyby się zaangażowaniami o utraconej wartości gdyby nie przeprowadzona restrukturyzacja

Zaangażowanie w mln PLN	
31.12.2010	31.12.2009
274,9	116,0

#### 5. Podejście do zarządzania ryzykiem kredytowym klientów detalicznych

Jednostka dominująca Grupy (Bank) traktuje wszystkie należności detaliczne (wobec klientów indywidualnych oraz klientów segmentu Small Business) jako indywidualnie nieznaczące i wylicza oraz tworzy odpisy i rezerwy na nie według podejścia kolektywnego.

Podejście eksperckie w szacowaniu wielkości odpisów i rezerw w tym także szacowaniu parametrów wykorzystywanych do wyliczania odpisów i rezerw jest dopuszczalne, jeśli zachodzi jeden z poniższych warunków:

- wielkość i wiek portfela i/lub ilość przypadków dotkniętych utratą wartości w okresie analizy jest niedostateczna dla przeprowadzenia estymacji statystycznej lub matematycznej,
- jakość danych jest niewystarczająca do adekwatnego oszacowania wielkości odpisów lub rezerw,
- nastąpiła istotna zmiana warunków ekonomicznych otoczenia Banku, poziomu apetytu na ryzyko, przyjętych strategii odzyskiwania należności,
- przyjęte statystyczne lub matematyczne metody szacunku (estymacji) nie odpowiadają wymogom regulacyjnym lub wymaganiom Grupy ING.



Zasadność zastosowania podejścia eksperckiego oraz ocena jego wyników weryfikowana jest odrębnie dla każdego przypadku i podlega akceptacji Komitetu Polityki Kredytowej. Takie same zasady stosuje się do wykorzystania danych i obserwacji pozyskanych z innych instytucji, w tym samej akceptacji źródła danych.

#### **Przesłanki utraty wartości należności kredytowej**

- Kredytobiorca zaprzestał spłaty kapitału lub odsetek/prowizji i opóźnienie w spłacie utrzymuje się dłużej niż 90 dni. Dla limitów w ROR oraz limitów w rachunku bieżącym dla Small Businessu warunek ten dotyczy wyłącznie zaangażowań powyżej 200 PLN;
- W obrębie kredytów konsumpcyjnych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grup kredytów konsumpcyjnych (nie mieszkaniowych / hipotecznych);
- W obrębie kredytów mieszkaniowych / hipotecznych: kredytobiorca (osoba prywatna) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz. 1 i wszystkie te ekspozycje należą do grupy kredytów mieszkaniowych / hipotecznych (nie konsumpcyjnych);
- Kredytobiorca (Small business) ma inne ekspozycje niż przedmiotowa, które posiadają przesłanki utraty wartości zawarte w poz.1;
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 3 miesiące (jeśli wcześniej okres przeterminowania był krótszy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca po wystąpieniu przesłanek utraty wartości obsługuje prawidłowo zadłużenie, jednak okres prawidłowej obsługi jest krótszy niż 6 miesięcy (jeśli wcześniej okres przeterminowania był dłuższy niż 6 miesięcy);
- Kredytobiorca został postawiony lub wkrótce zostanie postawiony w stan upadłości (bankructwa), co będzie skutkowało brakiem spłaty lub jej opóźnieniem (przesłanka dotyczy w szczególności kredytobiorców z segmentu Small Business);
- Umowa kredytowa została rozwiązana;
- Sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta Small Business wskazuje, że nie będzie on w stanie spłacić swoich zobowiązań wobec Banku w całości i w terminie.
- Należność kredytowa została poddana restrukturyzacji. W związku z trudnościami finansowymi kredytobiorcy Bank dokonał restrukturyzacji zaangażowania kredytowego, udzielając kredytobiorcy udogodnień lub ustępstw, efektem których jest zmniejszenie wartości bieżącej oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu należności kredytowej do poziomu poniżej wartości bilansowej tej należności. Natomiast nie jest przesłanką utraty wartości zmiana warunków kredytowania wynikająca ze względów komercyjnych (w tym zmiany stóp procentowych uwarunkowane rynkowo). Zasady restrukturyzacji oraz sposób ich traktowania z punktu widzenia tworzenia odpisów aktualizacyjnych (rezerw) są określone odrębnymi procedurami.

Punktem wyjścia przyjętym do grupowania ekspozycji do portfeli w podejściu kolektywnym są zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*) wyróżniające trzy podstawowe grupy produktów detalicznych: kredyty odnawialne, kredyty hipoteczne i inne kredyty konsumpcyjne. Podstawą do grupowania jest zbieżność czynników ryzyka (*risk drivers*) w grupie. Produkt i jego cechy są podstawowymi kryteriami grupowania. Pochodną definicji produktu są kryteria przesłanek utraty wartości oparte na bazylejskiej definicji „default”. Ponieważ Bank stosuje karty scoringowe (statystyczne modele akceptacyjne) istniejący model akceptacyjny jest dodatkową przesłanką grupowania.

Dodatkowo w procesie grupowania uwzględnia się:

- rodzaj i definicję produktu,
- rodzaj zabezpieczenia,
- biznesowe pozycjonowanie produktu (np. wyodrębnienie produktów nie oferowanych),
- pozostałe elementy modelu akceptacyjnego,
- organizację procesu kredytowego.

Wyróżniony portfel powinien charakteryzować się odpowiednią liczebnością dla zapewnienia statystycznej powtarzalności zjawisk.

Dla każdego portfela wyróżnia się:

- portfel należności nie dotkniętych utratą wartości (IBNR),
- portfel należności dotkniętych utratą wartości (*impaired*),
- portfel należności, odnośnie których Bank nie spodziewa się dalszych odzysków (*impaired – non risk* zwany także „portfelem B”).

Bank stosuje następujące kryteria wyróżnienia portfela B:

- od momentu wystąpienia przesłanek utraty wartości upłynęło: 24 miesiące dla portfeli kredytów konsumpcyjnych i Small Business, 36 miesięcy dla portfeli kredytów mieszkaniowych,
- nie występują przesłanki posiadania przez dłużnika dochodów wystarczających do spłaty zaległości ani aktywów, z których Bank mógłby odzyskać swą należność i brak jest przesłanek do zmiany tej sytuacji w przewidywalnej przyszłości,
- dłużnik podlega procesom upadłościowym i istnieją uzasadnione przesłanki, że Bank nie odzyska żadnych lub nieistotne kwoty w ramach tego procesu.

Kolektywne podejście w szacowaniu i tworzeniu odpisów (rezerw) opiera się o zasady wprowadzane przez Nową Umowę Kapitałową (tzw. *Basel II*, z odpowiednimi modyfikacjami na potrzeby wyliczania utraty wartości) i o koncepcję tzw. straty oczekiwanej. Z uwagi na fakt, że wg MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną a nie stratę oczekiwaną, parametry modelu bazylejskiego podlegają modyfikacji. Do wyliczenia rezerwy wykorzystywane są następujące parametry:

- PD - prawdopodobieństwo niewypłacalności klienta określone dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- LGD - strata poniesiona na należności w wyniku jej niepełnego odzyskania, określona dla każdego podportfela należności detalicznych i segmentu Small Business,
- EAD – ekspozycja w momencie niewypłacalności - kwota bieżącego zaangażowania bilansowego powiększona o ekwiwalenty bilansowe niewykorzystanych linii kredytowych.

Modyfikacja parametrów wynika z faktu, że w Modelu Bazylejskim określa się prawdopodobieństwo dla straty oczekiwanej w okresie najbliższych 12 miesięcy, natomiast zgodnie z MSR rezerwę tworzy się na stratę poniesioną. Modyfikacja wynika z okresu, jaki przyjmuje się, aby poniesienie straty zostało rozpoznane (ujawnione, odkryte).

Modyfikacja parametru PD dokonywana jest w oparciu o koncepcję okresu ujawnienia straty (ang. *emergence period*), który jest na ogół krótszy niż 12 miesięcy. Okres ujawnienia straty uzależniony jest między innymi od następujących czynników:

- segmentu do którego należy kredytobiorca,

- rodzaju produktu.

Dostosowanie PD do wymagań MSR polega na skróceniu horyzontu czasowego parametru i przybliżeniu go do bieżącej daty bilansowej.

Dla portfela detalicznego i Small Business określenie PD dla grup produktów bazuje na estymacji prawdopodobieństw zajścia jednego z przypadków:

- kredytobiorca zaprzestanie spłacania kapitału lub odsetek przez okres dłuższy niż 90 dni,
- kredytobiorca zostanie postawiony w stan upadłości (dotyczy Small Businessu),
- umowa kredytowa zostanie wypowiedziana,
- należność zostanie poddana restrukturyzacji.

Tak wyliczone PD jest mapowane (alokowane) do poszczególnych przedziałów ratingowych.

W rozumieniu *Basel II* parametr LGD oznacza stratę, jaką Bank poniesie na danej ekspozycji kredytowej w przypadku niewypłacalności kredytobiorcy. LGD jest wyrażony jako ułamek zaangażowania na moment wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy (EAD). LGD jest pochodną przyjętych zabezpieczeń prawnych, tj. rodzaju zabezpieczeń oraz ich wartości (likwidacyjnej).

LGD dla portfeli detalicznych oblicza się na podstawie ilorazu zdyskontowanych przepływów pieniężnych na rachunku od momentu wystąpienia utraty wartości do dnia raportu przez sumę kapitału i odsetek należnych w momencie wystąpienia utraty wartości.

Wyliczony w ten sposób parametr LGD korygowany jest z tytułu szacowanych kosztów windykacji, jakie Bank będzie musiał ponieść w związku z realizacją zabezpieczeń.

Przepływy po dacie wystąpienia przesłanek utraty wartości dyskontowane są przy pomocy stopy procentowej przyjętej dla całego portfela.

EAD w Modelu Bazylejskim oznacza wielkość zaangażowania kredytowego, jakie będzie miało miejsce w momencie niewypłacalności klienta. Przy kalkulacji straty oczekiwanej według *Basel II* EAD oznacza sumę bieżącego zaangażowania bilansowego i statystycznie oszacowaną część zaangażowania pozabilansowego, jaką klient wykorzysta do dnia niewypłacalności.

Zmodyfikowana wartość EAD na poziomie klienta dla potrzeb MSR jest bieżącą ekspozycją bilansową na dzień bilansowy, powiększoną o ekwiwalenty bilansowe bieżących pozycji pozabilansowych.

Wysokość rezerw zależy od wysokości zaangażowania oraz parametrów PD i LGD (przy czym PD dla portfela dotkniętego utratą wartości (*impaired*) wynosi 100%, a LGD dla portfela B wynosi 100 %).

Jakość portfela kredytowego klientów detalicznych, który nie jest przeterminowany ani zagrożony utratą wartości

klasa ryzyka (risk rating)	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
08	27,0	128,4	0,0	0,0
09	8 294,4	829,8	0,0	0,1
10	466,0	340,8	5 921,7	386,7
11	256,9	147,7	9,1	0,8
12	803,9	197,3	451,2	1 296,9
13	547,2	49,8	2 297,3	616,3
14	565,7	137,2	114,1	111,2
15	606,1	527,6	291,9	568,9
16	89,4	39,4	1,5	0,1
17	38,2	4,6	1,3	0,4
18	12,9	2,1	0,2	0,0
19	12,7	1,6	0,0	0,1
<b>Razem</b>	<b>11 720,4</b>	<b>2 406,3</b>	<b>9 088,3</b>	<b>2 981,5</b>

Analiza wiekowa portfela kredytowego klientów detalicznych, który jest przeterminowany, lecz nie zagrożony utratą wartości

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
1-30	346,0	16,7	314,6	27,5
31-60	76,1	2,7	55,4	5,6
61-90	20,1	0,4	15,2	1,0
<b>Razem</b>	<b>442,2</b>	<b>19,8</b>	<b>385,2</b>	<b>34,1</b>

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	11 760,1	2 414,0	9 113,6	2 986,3
1-30	359,3	17,0	326,5	27,7
31-60	84,2	2,8	62,9	5,8
61-90	27,8	0,5	21,5	1,1
91-120	15,1	0,1	16,4	0,7
121-150	16,2	0,2	11,9	0,2
151-180	11,7	0,0	11,7	0,0
>180	241,2	0,1	139,5	0,1
<b>Razem</b>	<b>12 515,6</b>	<b>2 434,7</b>	<b>9 704,0</b>	<b>3 021,9</b>

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych objęte odpisem na poniesione, lecz nieujawnione straty (IBNR\*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
0	11 720,4	2 406,3	9 088,3	2 981,5
1-30	346,0	16,7	314,6	27,5
31-60	76,1	2,7	55,4	5,6
61-90	20,1	0,4	15,2	1,0
<b>Razem</b>	<b>12 162,6</b>	<b>2 426,1</b>	<b>9 473,5</b>	<b>3 015,6</b>

\*IBNR – Incurred But Not Reported

Zaangażowanie wobec klientów detalicznych objęte odpisem na należności indywidualnie nieznaczące (INSFA\*) według okresów przeterminowania

liczba dni przeterminowania	zaangażowanie w mln PLN			
	31.12.2010		31.12.2009	
	bilansowe	pozabilansowe	bilansowe	pozabilansowe
<90	68,8	8,2	51,0	5,3
91-120	15,1	0,1	16,4	0,7
121-150	16,2	0,2	11,9	0,2
151-180	11,7	0,0	11,7	0,0
>180	241,2	0,1	139,5	0,1
<b>Razem</b>	<b>353,0</b>	<b>8,6</b>	<b>230,5</b>	<b>6,3</b>

\*INSFA – Individually Non-Significant Financial Assets

**6. Przeglądy compliance**

W obszarze przeglądów compliance w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym podstawową rolę odgrywają:

- Departament Inspekcji Ryzyka Kredytowego,
  - Departament Audytu Wewnętrznego,
- w zakresie określonym w pkt 2.11 i 2.13.

**7. Zarządzanie ryzykiem kredytowym spółek Grupy**

W skład Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego wchodzi następujące podmioty:

Podmioty zależne:

- ING Bank Hipoteczny S.A. (100% udziałów),
- ING Securities S.A. (100% udziałów),
- Centrum Banku Śląskiego Sp. z o.o. (100% udziałów),
- Solver sp. z o.o. (82,3% udziałów).

Podmioty stowarzyszone:

- ING Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. (20% udziałów).

Ze względu na charakter działalności zarządzanie ryzykiem kredytowym dotyczy następujących spółek Grupy: ING Banku Hipotecznego S.A. oraz ING Securities S.A. W tych jednostkach zarządzanie ryzykiem kredytowym jest realizowane według standardów Grupy ING, obejmujących zarówno odpowiednią strukturę organizacyjną, jak i procesy (narzędzia), zapewniające bezpieczną z punktu widzenia ryzyka kredytowego realizację celów komercyjnych.

## **8. Identyfikacja ryzyka kredytowego związanego z zawieraniem transakcji pochodnych**

Każdy klient zawierający z jednostką dominującą Grupy (Bankiem) transakcje pochodne musi posiadać przyznany przez Bank odpowiedni limit transakcyjny. Limity transakcyjne przyznawane są zgodnie z procedurami i kompetencjami kredytowymi obowiązującymi w Banku, tak jak dla wszystkich innych zaangażowań kredytowych.

Do monitorowania ryzyka związanego z zawieraniem przez kontrahentów Banku transakcjami, służy system ACR (Adaptiv Credit Risk). ACR jest globalnym systemem Ryzyka, używanym przez Grupę ING, w którym rejestrowane są wszystkie limity FM (Financial Markets) oraz transakcje zawarte przez dealerów.

Transakcje rodzące po stronie kontrahenta ryzyko (rozliczeniowe, przed-rozliczeniowe), wprowadzane do systemów bankowych, wymagają rejestracji w ACR.

Z perspektywy pomiaru ryzyka można podzielić je na:

- ryzyko przed-rozliczeniowe (pre-settlement) – występujące przy transakcjach walutowych, derywatywach i transakcjach na papierach wartościowych jako rezultat zamiany transakcji na rynku przy potencjalnie niekorzystnej cenie,
- ryzyko kredytowe – powstające przy plasowaniu pieniędzy na rynku (depozyty).

### **Ryzyko przed-rozliczeniowe**

Ryzyko przed-rozliczeniowe jest ryzykiem wynikającym z naruszenia warunków transakcji przez Kontrahenta przed jej rozliczeniem, co powoduje konieczność jej zamiany poprzez transakcję z innym Kontrahentem po cenie obowiązującej na rynku (ewentualnie niekorzystnej).

W celu kontrolowania ryzyka Kontrahenta określa się nie tylko koszt zastąpienia, w razie naruszenia warunków w chwili bieżącej (bieżąca wartość rynkowa MtM), lecz także jak bardzo wzrośnie MtM w ciągu trwania transakcji.

Ponieważ jednak rynki finansowe nie do końca są przewidywalne i nie można do końca być pewnym wyznaczonego, maksymalnego MtM, używa się modeli statystycznych, które określają poziom zaufania. Według polityki Grupy ING ten poziom zaufania wynosi 97,5%.

### **Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk)**

Ryzyko kredytowe związane z plasowaniem środków (Money Market Risk) powstaje, gdy Bank plasuje depozyty u innego kontrahenta (banku). W razie naruszenia warunków przez



kontrahenta, Bank traci pieniądze. W związku z tym ryzyko to jest mierzone po prostu jako wartość nominalna depozytu.

### **Ryzyko rozliczeniowe**

Ryzyko rozliczeniowe jest ryzykiem, przy którym kontrahent nie dostarczy aktywów, które ma obowiązek dostarczyć w związku z rozliczeniem transakcji i Bank może stracić do 100% spodziewanych wartości. Ryzyko to powstaje wtedy, kiedy ma nastąpić wymiana wartości (środki lub inne instrumenty) w tej samej dacie dostawy bądź różnej i dostawa ta jest niesprawdzona lub spodziewana aż do momentu, kiedy Bank dostarczył nieodwołalną instrukcję płatności lub sam zapłacił lub dostarczył swoją część zobowiązania wynikającego z transakcji.

Niektóre produkty zawsze rodzą ryzyko rozliczeniowe, niektóre nigdy, a są takie, przy których wystąpienie tego ryzyka związane jest z mechanizmem rozliczeń. Ryzyko rozliczeniowe powstaje zawsze, gdy transakcja angażuje dwustronną wymianę środków pieniężnych/papierów wartościowych, ale ta wymiana nie odbywa się na bazie DVP (Dostawa za Zapłatę - Delivery Versus Payment).

### **Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych**

Ryzyko związane z kupnem/sprzedażą papierów wartościowych występuje wtedy, gdy wymiana środków pieniężnych na papiery wartościowe nie odbywa się na bazie DVP. Występuje wtedy ryzyko rozliczeniowe w dniu rozliczenia transakcji, chyba że rozliczenie odbywa się w ten sposób, iż Bank może kontrolować transakcję tak, aby nie dopuścić do przepływu środków/papierów przed potwierdzeniem wykonania zobowiązania przez Kontrahenta.

### **Wagi Ryzyka**

Wagi ryzyka używane do monitorowania wykorzystania poszczególnych limitów ustalane są dla poszczególnych produktów, walut i czasu trwania transakcji na poziomie Grupy ING. Wagi ryzyka są szacunkiem potencjalnej przyszłej ekspozycji (PFE) kontraktu „at-the-money”, jako część wartości nominalnej transakcji w czasie pozostałym do jej rozliczenia.

Ryzyko przed-rozliczeniowe na poziomie transakcji jest obliczane jako:

$$\text{Ryzyko przed-rozliczeniowe} = \text{Wartość Rynkowa} + \text{Wartość Nominalna} \times \text{Waga Ryzyka},$$

gdzie waga ryzyka jest oparta na okresie czasu pozostałym do rozliczenia transakcji.

Wagi ryzyka „używane” są przez system ACR do monitorowania poziomu wykorzystania limitów kontrahentów.

Portfel transakcji zawartych z kontrahentami Banku, znajdujący się w ACR (transakcje nie rozliczone), przedstawiał się następująco (wszystkie dane w mln EUR):

	31.12.2010	31.12.2009
Depozyty oddane (Money Market)	171,6	204,9
Bieżąca wartość rynkowa transakcji (MtM)	303,4*	423,0*
Wartość bieżąca + potencjalna przyszła wartość (FM Value)	983,6	1 501,4

\* Kwota brutto – tylko transakcje gdzie wycena jest dla banku pozytywna (Bank jest „at-the-money”).

**Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi**

W związku ze znaczącym ryzykiem kredytowym związanym z zawartymi przez Grupę transakcjami pochodnymi z klientami (głównie opcje walutowe), Grupa regularnie dokonuje przeglądu portfela tych instrumentów. Aby wyniki przeglądu pozwoliły precyzyjnie odzwierciedlić poziom ryzyka, Grupa ustrukturyzowała zastosowane podejście.

Podejście zastosowane przez Grupę do szacowania ryzyka kredytowego związanego z instrumentami pochodnymi mającymi datę rozliczenia w przyszłości (transakcje aktywne, nierozliczone wg stanu na dzień bilansowy) jest zgodne z podejściem stosowanym przez Grupę dla celów oceny ryzyka kredytowego wynikającego z należności kredytowych. Korekty wycen są szacowane na poziomie pojedynczego kontrahenta z wykorzystaniem formuły bazującej na wiedzy eksperckiej i na współczynnikach PD, LGD oraz wartości EPE, co zostało opisane w "Znaczących zasadach rachunkowości" w punkcie opisującym zastosowanie szacunków.

Korekta wyceny niezapadłych transakcji pochodnych zawartych z klientami Grupy za rok 2010 wyniosła +0,8 mln zł (w porównaniu do -185,9 mln zł za rok 2009) i została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji *Wynik na instrumentach finansowych wycenianych przez rachunek zysków i strat oraz rewaluacja*.

Dodatkowo dla transakcji zapadłych lub zerwanych i nierozliczonych według stanu na dzień bilansowy Grupa dokonała odpisów wykorzystując metodologię stosowaną dla oceny ryzyka kredytów, dla których stwierdzono utratę wartości. W roku 2010 wartość utworzonych odpisów wynosiła 25,3 mln zł (w porównaniu z 115,2 mln zł w roku 2009) i została ujęta w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji *Odpisy na utratę wartości aktywów finansowych i rezerwy na zobowiązania pozabilansowe*.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, w pozycji *Kredyty i inne należności udzielone klientom* ujęte zostały należności kredytowe powstałe w wyniku restrukturyzacji transakcji na instrumentach pochodnych zawartych przez Grupę z jej klientami. Wartość tych należności wynosiła 359,3 mln zł według stanu na 31.12.2010 r. w porównaniu z 346,1 mln zł według stanu na 31.12.2009 r. Bilansowa wartość odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości należności kredytowych związanych z transakcjami na instrumentach pochodnych wynosiła 288,2 mln zł według stanu na 31.12.2010 roku w porównaniu do 263,2 mln zł według stanu na 31.12.2009 roku.

## II. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

### 1. Informacje ogólne

Głównymi celami zarządzania ryzykiem rynkowym w ING Banku Śląskim są: zapewnienie, że istnieje świadomość i zrozumienie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe oraz że ta ekspozycja jest odpowiednio zarządzana i tam gdzie ma to zastosowanie mieści się w granicach przyjętych limitów.

Ryzyko rynkowe definiuje się jako potencjalną stratę, którą może ponieść Bank w związku z niekorzystnymi zmianami cen rynkowych (takich jak krzywe dochodowości, kursy walutowe, ceny na rynku kapitałowym), parametrów rynkowych (zmienności cen rynkowych, korelacji pomiędzy ruchami poszczególnych cen) oraz zachowań klientów (np. wcześniejsze spłaty kredytów).

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym w Banku obejmuje identyfikację, pomiar, monitorowanie oraz raportowanie ryzyka. Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym dostarcza menedżerom Rynków Finansowych, wybranym członkom Zarządu oraz Komitetowi ALCO regularne raporty ryzyka. Ponadto, ALCO, Zarząd Banku oraz Rada Nadzorcza otrzymują okresowe raporty zawierające najważniejsze miary ryzyka rynkowego. Pracownicy Departamentu Zarządzania Ryzykiem Rynkowym są wykwalifikowanymi specjalistami a niezależność departamentu jest zapewniona poprzez jego oddzielenie od jednostek generujących ryzyko. Ważną rolę konsultanta w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym pełni większościowy akcjonariusz banku - ING Bank NV.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku również obejmuje funkcję Kontroli Produktów Rynków Finansowych („Product Control”), która zapewnia poprawność wyceny produktów Rynków Finansowych. Obejmuje ona niezależną ocenę (porównanie do rynku) cen/kursów stosowanych do wyceny pozycji oraz parametrów rynkowych używanych do kalkulacji wyniku finansowego pokazywanego w raportach finansowych. Decyzje związane z kwestiami dotyczącymi procesu wyceny takie jak: źródła wykorzystywanych danych rynkowych, kalkulacji rezerw dotyczących modeli wycen rynkowych są podejmowane przez Komitet Parametrów, któremu przewodniczy naczelnik Wydziału Kontroli Produktów, a w którego skład wchodzi również przedstawiciele Rynków Finansowych i Pionu Finansów.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym w Banku skupia się przede wszystkim na potencjalnych zmianach wyniku ekonomicznego (to znaczy na zmianach wartości bieżącej przyszłych przepływów finansowych), ale uwaga jest również skoncentrowana na przypadkach, gdy na skutek stosowanych zasad księgowych efekt zmian cen rynkowych na raportowany wynik finansowy jest inny niż w przypadku jego oddziaływania na wynik ekonomiczny.

### 2. Struktura ksiąg banku w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym

Bank utrzymuje strukturę ksiąg bazującą na intencji, co przekłada się na wiele procesów, w tym zarządzanie ryzykiem rynkowym. Struktura ksiąg jest odzwierciedleniem typów ryzyka rynkowego, które są oczekiwane oraz akceptowane w poszczególnych obszarach Banku oraz tego, gdzie ryzyko rynkowe powinno być wewnętrznie transferowane/zabezpieczane. Księgi są pogrupowane według intencji utrzymania pozycji na „handlowe” (pozycje

zajmowane w celu uzyskania korzyści w krótkim okresie wynikających z ruchów cen rynkowych) oraz „bankowe” (wszystkie pozostałe pozycje). Ogólna struktura ksiąg Banku wygląda następująco:

Cały Bank

|\_\_\_ Księgi Handlowe

|\_\_\_ Księgi Bankowe

|\_\_\_ Komercyjne Księgi Bankowe

|\_\_\_ Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Księgi Handlowe

Są to księgi obszaru Rynków Finansowych (walutowe, opcji walutowych oraz stopy procentowej) oraz ING Securities (biuro maklerskie banku) - pozycje arbitrażowe oraz animatora rynku kapitałowego (raportowane w ramach Rynków Finansowych). Księgi te zawierają pozycje utrzymywane w krótkim okresie w celu odsprzedaży bądź uzyskania korzyści finansowych na aktualnych lub oczekiwanych w krótkim okresie zmianach cen bądź pozycje zawarte w celach arbitrażowych. Przykłady to własne pozycje handlowe, pozycje wynikające z obsługi klienta i/lub animowania rynku. Otwarte pozycje w księgach handlowych są limitowane poprzez limity VaR na pozycje handlowe lub w przypadku pozycji arbitrażowych oraz animatora rynku kapitałowego ING Securities - limity pozycyjne.

Komercyjne Księgi Bankowe

Są to księgi bankowe pionów detalicznej oraz korporacyjnej działalności, zawierające komercyjne depozyty oraz kredyty. Ryzyko wynikające z tych pozycji jest transferowane do ksiąg bankowych obszaru Rynków Finansowych poprzez transakcje wewnętrzne, co zapewnia, iż w księgach tych nie pozostaje istotne ekonomiczne ryzyko rynkowe. Jednakże, jak zostanie to opisane bardziej szczegółowo później, krótko-terminowy wynik finansowy w tych księgach jest wrażliwy na zmiany stawek rynkowych. Działalność komercyjna spółek zależnych należy do komercyjnych ksiąg banku z wyjątkiem portfela handlowego ING Securities.

Księgi Bankowe Rynków Finansowych

Są to księgi służące do zarządzania pozycją płynnościową oraz finansowania („LMF”), a także do zarządzania aktywami i pasywami („ALM”). Ich podstawowym celem jest zarządzanie pozycją płynnościową oraz stopy procentowej wynikającą z pozycji komercyjnych banku. Utrzymywanie otwartych pozycji jest tu dopuszczalne w granicach przyjętych limitów VaR. Podobnie jak w przypadku ksiąg komercyjnych istnieje różnica pomiędzy wrażliwością wyniku ekonomicznego i finansowego na zmiany stawek rynkowych.

### 3. Podejście do zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych

Polityka ING Banku Śląskiego S.A. w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym w spółkach zależnych, zakłada utrzymywanie ryzyka rynkowego na niskim poziomie. Główne kategorie ryzyka rynkowego, jakie mogą wystąpić w związku z działalnością spółek zależnych to ryzyko kursowe i ryzyko stopy procentowej. Bieżąca kontrola i monitorowanie poziomu ryzyka rynkowego odbywa się poprzez okresowe pomiary kategorii ryzyka rynkowego związanego z działalnością spółek zależnych. W procesie zarządzania ryzykiem rynkowym biorą udział Zarząd Banku, Komitet ALCO, Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym, Departament Rachunkowości oraz inne zainteresowane jednostki Banku. Jednym z bardzo istotnych elementów procesu zarządzania ryzykiem rynkowym na poziomie Grupy ING Banku Śląskiego jest zdefiniowanie limitów ograniczających ryzyko rynkowe dla każdej ze spółek zależnych na skonsolidowanym poziomie. Stosowane techniki pomiaru ryzyka rynkowego na poziomie Grupy są takie same jak na poziomie Banku solo. Zgodnie z polityką Banku monitorowanie wielkości ryzyka oraz przestrzeganie zdefiniowanych limitów ryzyka jest dokonywane miesięcznie

### 4. Koncepcja wartości narażonej na ryzyko ("VaR")

VaR jest główną metodologią wykorzystywaną do pomiaru ryzyka rynkowego w księgach obszaru Rynków Finansowych, zarówno dla ksiąg „handlowych”, jak i „bankowych”. VaR pokazuje wielkość potencjalnej straty, która nie powinna zostać przekroczona przy założeniu określonego poziomu ufności (prawdopodobieństwa). Bank kalkuluje osobno poziomy VaR dla portfeli stopy procentowej, pozycji walutowej oraz pozycji wynikającej z opcji walutowych stosując następujące założenia: 99% poziom ufności, 250 dniowy okres obserwacji wykorzystywany do pomiaru zmienności oraz korelacji. Pomiar VaR stosowany przez Bank jest zgodny ze standardami Grupy ING oraz najlepszymi praktykami rynkowymi. Adekwatność modelu VaR dla ksiąg handlowych jest sprawdzana podczas dziennego testowania wstecznego (tzw. „VaR backtesting”). Wynik finansowy, „dzienny” oraz „hipotetyczny lub teoretyczny” (wyznaczany jako dzienna zmiana wartości pozycji utrzymywanej na koniec dnia a więc wykluczający wszystkie transakcje intra-day) jest porównywany z miarą VaR. Przypadki przekroczeń (wszystkie negatywne oraz duże pozytywne) są szczegółowo badane i wyjaśniane.

#### ***VaR w sytuacji kryzysowej („stress-tests”)***

Bank jest świadomy faktu, iż miara VaR nie pokazuje pełnego obrazu ryzyka rynkowego poszczególnych portfeli ponieważ nie uwzględnia potencjalnych strat w ekstremalnych przypadkach. W związku z powyższym bank kalkuluje VaR w sytuacji kryzysowej. Miara ta pokrywa możliwe negatywne wyniki portfeli banku w przypadku zaistnienia zdefiniowanych scenariuszy kryzysowych uwzględniających zmiany jednego lub kilku parametrów rynkowych mających wpływ na wartość danego portfela. Najgorszy rezultat wynikający z przyjętych scenariuszy jest raportowany jako VaR w sytuacji kryzysowej dla danego portfela.

**Ryzyko rynkowe ksiąg handlowych (statystyki VaR)\***Miara VaR w 2010 roku (kwoty w PLN)

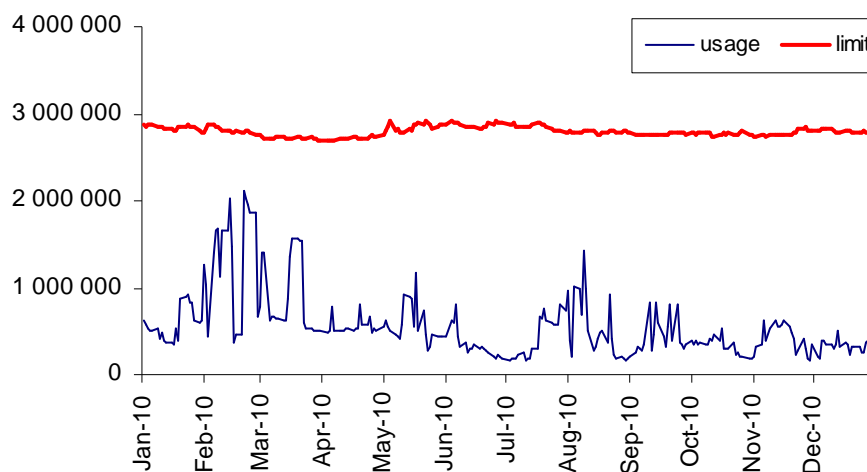
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2010	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	2 772 210	386 347	561 193	153 088	2 114 126
FX**	3 762 285	166 542	962 629	166 542	2 581 784
FX Opcje	2 772 210	1 837 579	903 122	224 240	2 586 397

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

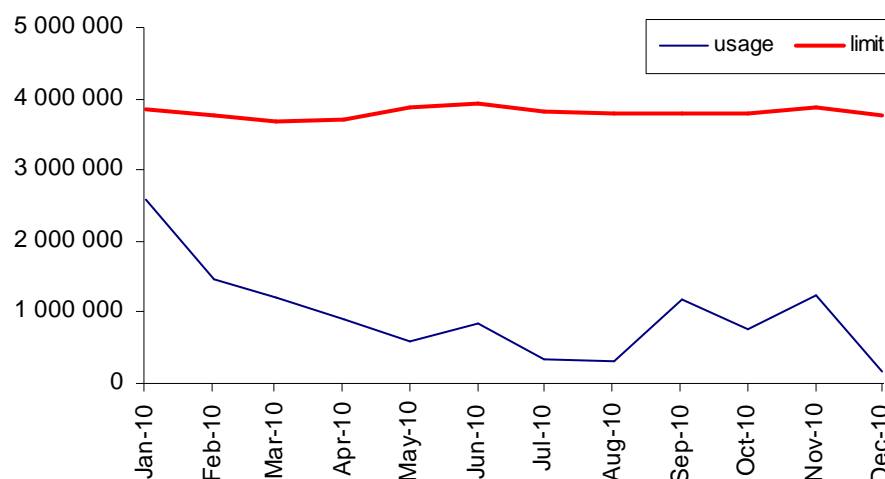
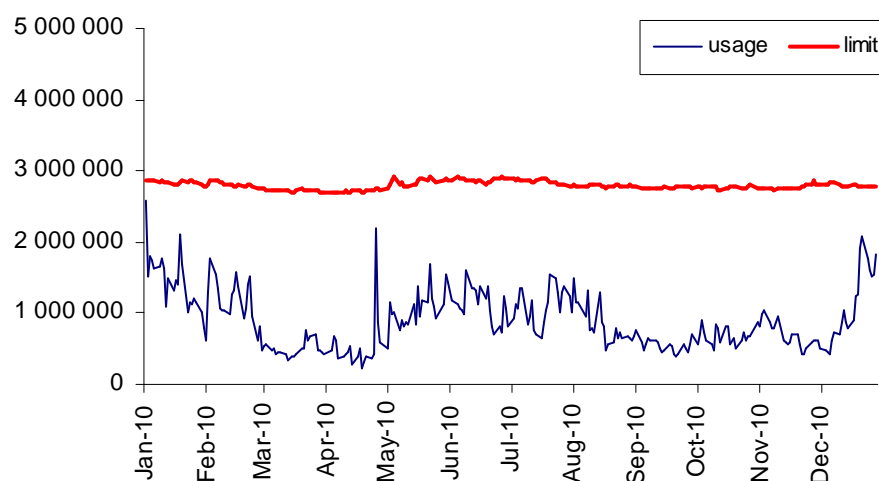
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	2 875 740	611 103	1 272 290	355 128	2 988 384
FX**	3 902 790	2 304 084	1 637 085	382 250	2 907 889
FX Opcje	2 875 740	2 041 775	2 183 906	947 185	9 003 821

\* Wszystkie limity VaR i ich wykorzystanie w ING Banku Śląskim są wyrażone w EUR. Poziomy limitów oraz ich wykorzystanie w tabelach i na wykresach specjalnie dla celów tego dokumentu zostały przeliczone na PLN z wykorzystaniem dziennych kursów fixingowych NBP, w kolumnie „Limit” kwoty wyznaczone z wykorzystaniem kursu fixingowego z ostatniego dnia w roku.

\*\* Dane uwzględniają pozycję walutową spółek zależnych, pomiar miesięczny.

Ryzyko stopy procentowej VaR (PLN)



Ryzyko walutowe VaR (PLN)Ryzyko opcji walutowych VaR (PLN)

Obszar Rynków Finansowych utrzymywał pozycje handlowe na umiarkowanych poziomach w odniesieniu do limitów. Średnie wykorzystanie limitów w roku 2010 wyniosło odpowiednio: 20% dla stopy procentowej, 23% dla pozycji walutowej oraz 32% dla opcji walutowych. Portfel opcji barierowych uległ znacznemu zmniejszeniu, co wynikało z procesu restrukturyzacji, zapadających transakcji oraz ograniczonego popytu klientów. W roku 2010 nie odnotowano przekroczeń twardych limitów VaR dla portfela handlowego.

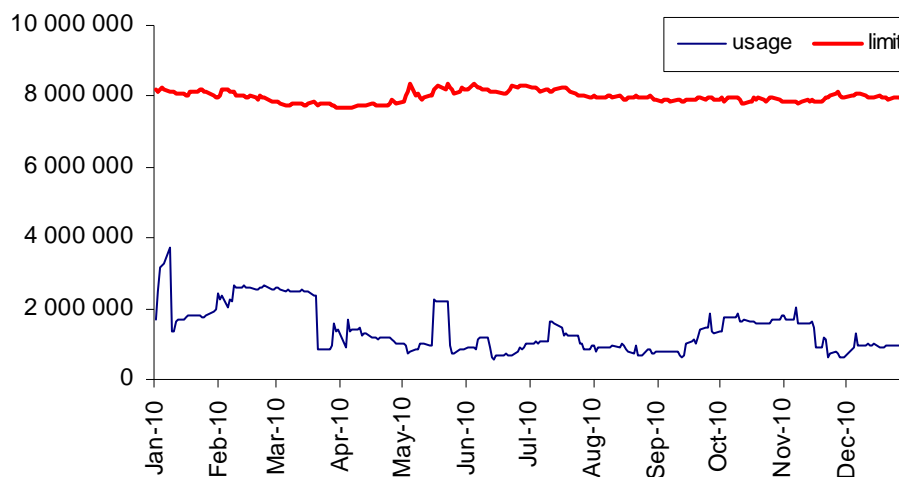
**Ryzyko rynkowe ksiąg bankowych Rynków Finansowych (statystyki VaR)\***Miara VaR w 2010 roku (kwoty w PLN)

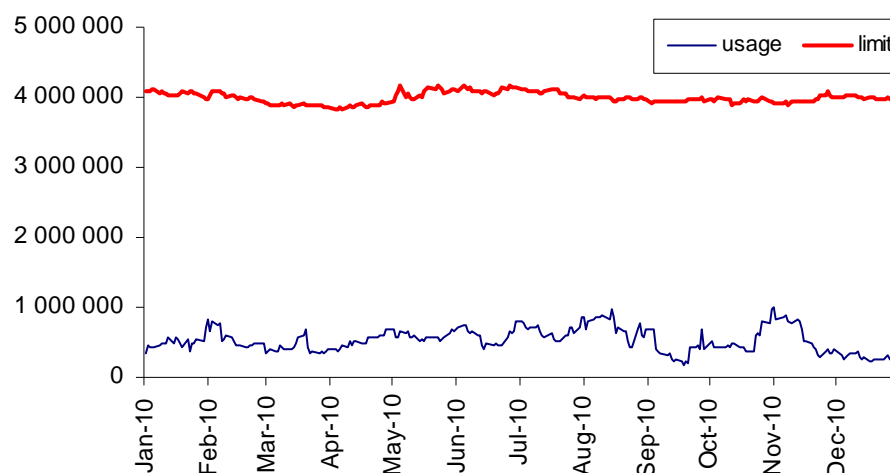
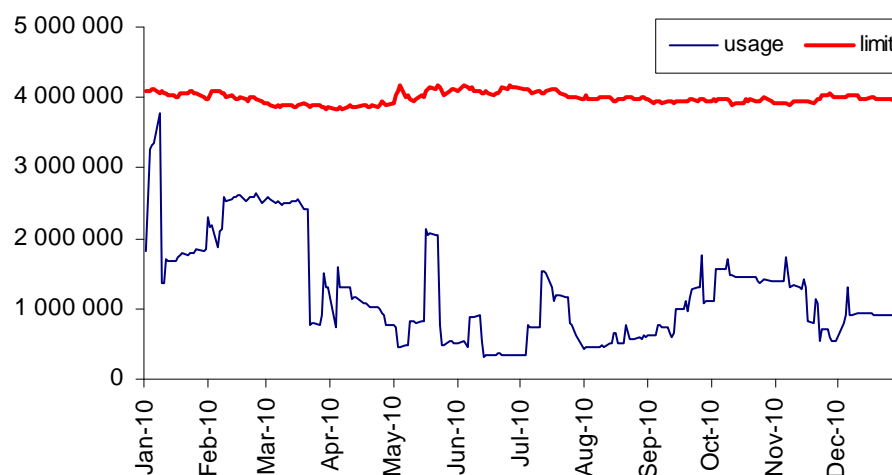
Obszar	Limit	Stan na 31.12.2010	Średnia	Min	Max
LMF&ALM	7 920 600	958 666	1 398 735	569 828	3 707 821
LMF	3 960 300	298 828	527 352	173 773	1 001 139
ALM	3 960 300	905 645	1 240 212	310 833	3 782 829

Miara VaR w 2009 roku (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
LMF&ALM	8 216 400	1 480 961	4 015 884	1 230 129	8 924 716
LMF	4 108 200	591 112	1 815 380	337 441	3 979 647
ALM	4 108 200	1 478 217	2 829 741	873 076	5 854 087

\* W przypadku pozycji LMF (zarządzanie pozycją płynnościową i finansowaniem) oraz ALM (pozycja zarządzania aktywami i pasywami) kwoty podane są miarami Delta VaR, ponieważ tylko ta miara podlega formalnemu limitowaniu (Delta VaR uwzględnia jedynie zmiany krzywej swap).

LMF & ALM VaR (PLN)

LMF VaR (PLN)ALM VaR (PLN)

16

Obszar Rynków Finansowych utrzymywał pozycje w portfelu bankowym na umiarkowanych poziomach w odniesieniu do limitów. Średnie wykorzystanie limitów w roku 2010 wyniosło odpowiednio: 18% łącznie dla portfela bankowego, 13% dla LMF oraz 30% dla ALM. W roku 2010 nie odnotowano przekroczeń twardych limitów VaR dla portfela bankowego.

**Statystyki VaR dla ryzyka rynkowego ksiąg bankowych poza obszarem Rynków Finansowych\***Miara VaR w 2010 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2010	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	792 060	134 809	112 224	63 791	141 757

Miara VaR w 2009 (kwoty w PLN)

Obszar	Limit	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Stopa procentowa	821 640	82 854	118 494	65 372	184 974

\* pomiar uwzględnia pozycje na stopie procentowej w spółkach zależnych

**Ryzyko rynkowe bankowych ksiąg komercyjnych**

Ponieważ księgi te są zabezpieczane na wypadek zmian wyników ekonomicznych, główną miarą służącą do pomiaru ekspozycji na ryzyko stóp procentowych jest pomiar dochodu narażonego na ryzyko („Earnings at Risk – EaR”) – wyniki tych pomiarów są zaprezentowane w tabelach wrażliwości na ryzyko stopy procentowej w dalszej części dokumentu. Pozycje w bankowych księgach komercyjnych podlegają również pomiarowi nieliniowego ryzyka stopy procentowej. W szczególności: Bank mierzy ryzyko opcyjności (potencjalne straty na tych pozycjach wynikające z wcześniejszego wycofywania depozytów i/lub wcześniejszej spłaty kredytów) oraz ryzyko bazowe (potencjalna strata na tych pozycjach wynikająca ze stosowania niestandardowych mechanizmów cenowych). Zdaniem Banku w obydwu przypadkach nie jest to istotne ryzyko (potencjalne straty mają bardzo nieznaczny udział w historycznych i prognozowanych wynikach).

**5. Koncepcja dochodu narażonego na ryzyko (EAR)**

Pomiar dochodu narażonego na ryzyko jest stosowany dla pozycji w księgach bankowych, dla których wycena jest przeprowadzana z wykorzystaniem metody zamortyzowanego kosztu. Jak zostało to opisane poniżej, stosowane są dwa podejścia do pomiarów. Obydwa podejścia obejmują roczny horyzont czasowy i pokazują możliwe zmiany wyniku w przypadku szokowych zmian rynkowych (+/-1% oraz +/- 2%):

- Podejście „bazowe” jest wykorzystywane dla pozycji złożonych z transakcji terminowych oraz niewielkich wolumenów pozycji na żądanie. Podejście to zakłada, iż każda przyszła luka bądź nadwyżka będzie finansowana/inwestowana na termin miesięczny.
- Podejście „zaawansowane” jest stosowane do znacznych wolumenów pozycji na żądanie. Obecnie jest to złotowa baza depozytów na żądanie oraz ich wewnętrzne inwestycje w księgach bankowych Rynków Finansowych. Pomiar wyznacza zmiany w wynikach banku wynikające z :
  - Obecnych (wewnętrznych) inwestycji tych funduszy oraz inwestycji odnawialnych ponieważ dokonane inwestycje wygasają i/lub pojawiają się nowe wolumeny. Przyszłe inwestycje (re-inwestycje) są prognozowane przy założeniu kontynuacji obecnie obowiązujących reguł inwestycyjnych
  - Oceny relacji pomiędzy zmianami stawek rynkowych oraz stawek, które Bank musi płacić klientom celem utrzymania wolumenów.

**Wrażliwość na ryzyko stopy procentowej – ogółem**

Poniższe tabele prezentują przegląd skonsolidowanej wrażliwości Banku na zmiany stopy procentowej. Pierwsza tabela pokazuje wrażliwość wyników Banku na zmiany stóp procentowych uwzględniając następujące elementy:

- Pozycje zostały podzielone na „bankowe” i „handlowe”. Pozycje zawierają wszystkie istotne waluty. Pozycje złotowe reprezentują zdecydowaną większość wrażliwości Banku na ryzyko stopy procentowej.
- Wartość punktu bazowego (BPV) została pokazana dla każdej pozycji. Wartość punktu bazowego oznacza zmianę wartości ekonomicznej pozycji dla równoległego przesunięcia krzywej dochodowości o 0,01%.
- Pozycje są w dalszej kolejności podzielone, tam gdzie jest to niezbędne według stosowanej metody księgowej: amortyzowanego kosztu bądź wartości rynkowej. Dla pozycji wycenianych według wartości rynkowych wrażliwość ekonomiczna i finansowa jest identyczna. Zmiany w wartości rynkowej są w pełni odzwierciedlane w raportowanych wynikach. Pozycje wyceniane według amortyzowanego kosztu pokazują asymetrię pomiędzy efektem ekonomicznym i finansowym przy danym ruchu krzywej dochodowości. Jest to efekt regulacji księgowych, który jest nie do uniknięcia. Efekty finansowe przesunięcia krzywej dochodowości są kalkulowane zgodnie z definicją dochodu narażonego na ryzyko prezentowaną wcześniej. Zaawansowane podejście do kalkulacji dochodu narażonego na ryzyko jest wykorzystywane dla złotych depozytów na żądanie. Podejście „bazowe” jest stosowane dla wszystkich pozostałych pozycji wycenianych wg metody amortyzowanego kosztu. Wynik ekonomiczny jest pokazany jako prognozowana zmiana wartości bieżącej przyszłych dochodów kalkulowana w długim horyzoncie czasowym.
- Jak widać w tabeli poniżej w przypadku ksiąg bankowych występuje duża rozbieżność pomiędzy wrażliwością ekonomiczną a finansową. Chociaż Bank jest świadomy wrażliwości krótkoterminowego wyniku finansowego na zmiany stóp procentowych, najważniejszą miarą jest – co jest w zgodzie z podejściem „Managing For Value” Grupy ING - wrażliwość wyniku ekonomicznego Banku w perspektywie długoterminowej.

Druga tabela pokazuje wrażliwość kapitału Banku na zmiany wartości rynkowej instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży (AFS) w portfelu Rynków Finansowych (jest tu zdecydowana większość papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży). Należy podkreślić, iż prezentowane potencjalne zmiany w bazie kapitałowej Banku odnoszą się jedynie do kapitału regulacyjnego. Kalkulacje banku związane z kapitałem ekonomicznym nie zawierają pozytywnego/negatywnego wpływu rewaluacji instrumentów dłużnych dostępnych do sprzedaży. Wynika to z faktu, iż pozycje w papierach dostępnych do sprzedaży w dużej mierze wynikają z inwestowania środków ze złotych depozytów na żądanie zgodnie z modelem ekonomicznym banku dla tych depozytów.

Wrażliwość wyników skonsolidowanych na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)\***koniec roku 2010**

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,13	21,46	11,26	-13,54	-27,17	21,46	11,26	-13,54	-27,17
	Zamortyzowany koszt	0,54	-102,70	-53,05	53,04	104,29	142,95	75,34	-79,70	-159,39
	<i>Łącznie</i>	0,40	-81,24	-41,78	39,50	77,12	164,41	86,61	-93,24	-186,56
HANDLOWA	Wartość rynkowa	0,07	-13,60	-6,80	6,80	13,60	-13,60	-6,80	6,80	13,60
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,06	7,86	4,46	-6,74	-13,57	7,86	4,46	-6,74	-13,57
	Zamortyzowany koszt	0,54	-102,70	-53,05	53,04	104,29	142,95	75,34	-79,70	-159,39
<b>ŁĄCZNIE</b>		<b>0,47</b>	<b>-94,84</b>	<b>-48,58</b>	<b>46,30</b>	<b>90,72</b>	<b>150,81</b>	<b>79,81</b>	<b>-86,44</b>	<b>-172,96</b>

**koniec roku 2009**

Księga	Kategoria księgowa	BPV	Zmiana w wyniku ekonomicznym przy zmianie krzywej				Zmiana w raportowanym wyniku finansowym przy zmianie krzywej			
			-2%	-1%	1%	2%	-2%	-1%	1%	2%
BANKOWA	Wartość rynkowa	-0,10	29,09	12,66	-10,74	-22,14	29,09	12,66	-10,74	-22,14
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
	<i>Łącznie</i>	0,90	-195,14	-95,74	87,04	168,01	233,69	114,96	-113,04	-226,74
HANDLOWA	Wartość rynkowa	-0,003	0,57	0,29	-0,29	-0,57	0,57	0,29	-0,29	-0,57
BANK RAZEM	Wartość rynkowa	-0,10	29,66	12,95	-11,03	-22,71	29,66	12,95	-11,03	-22,71
	Zamortyzowany koszt	1,01	-224,23	-108,40	97,78	190,16	204,60	102,30	-102,30	-204,60
<b>ŁĄCZNIE</b>		<b>0,91</b>	<b>-194,57</b>	<b>-95,45</b>	<b>86,75</b>	<b>167,45</b>	<b>234,26</b>	<b>115,25</b>	<b>-113,33</b>	<b>-227,31</b>

Wrażliwość kapitału na zmiany stóp procentowych (kwoty w mln PLN)**koniec roku 2010**

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-1,88	376,00	188,00	-188,00	-376,00
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-1,08	215,39	107,70	-107,70	-215,39
<b>Razem</b>	<b>-2,96</b>	<b>591,39</b>	<b>295,70</b>	<b>-295,70</b>	<b>-591,39</b>

**koniec roku 2009**

Pozycja	BPV	Przybliżona zmiana w bazie kapitału regulacyjnego przy ruchu krzywej			
		-2%	-1%	+1%	+2%
Dostępne do sprzedaży papiery dłużne Rynków Finansowych	-0,82	164,52	82,26	-82,26	-164,52
Transakcje IRS zaklasyfikowane do portfela zabezpieczającego <i>macro cash flow hedge</i>	-0,39	77,36	38,68	-38,68	-77,36
<b>Razem</b>	<b>-1,21</b>	<b>241,89</b>	<b>120,94</b>	<b>-120,94</b>	<b>-241,89</b>



### III. Zarządzanie ryzykiem płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w Banku jako ryzyko niemożności zrealizowania – po rozsądnej cenie – zobowiązań gotówkowych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych. Polityka zarządzania ryzykiem płynności banku polega na utrzymaniu swoich pozycji płynności w taki sposób, aby zawsze można było wypełnić zobowiązania gotówkowe banku za pomocą środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności i/ lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

Realizację niniejszej polityki wspomagają następujące procesy określone szczegółowo w dokumencie *Polityka ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*:

- Tworzenie i przegląd wewnętrznie zdefiniowanych sprawozdań na temat ryzyka płynności i struktury finansowania, monitorowanie koncentracji depozytów z uwzględnieniem segmentacji klientów banku jak i oferty produktowej dla klientów oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na te sprawozdania formalnych limitów.
- Utrzymywanie jasnej struktury zarządczej określającej zakres obowiązków i odpowiedzialności w sytuacji normalnej i trudnej pod względem płynności.
- Tworzenie i przegląd ustawowo obligatoryjnych sprawozdań na temat ryzyka płynności i finansowania zdefiniowanych przez polski i holenderski Bank Narodowy oraz stosowanie się do wszelkich nałożonych na nie formalnych limitów.
- Działania zapewniające prawidłowe zaopatrzenie Banku w gotówkę.
- Aktywizacja – w pewnych określonych okolicznościach – działań mających na celu zachowanie ciągłości finansowania i płynności w banku zgodnie z planem awaryjnym.

Istniejąca *Polityka w zakresie płynności i finansowania* została zweryfikowana i poszerzona w oparciu o:

- Decyzje Komitetu ALCO dotyczące następujących zagadnień z zakresu ryzyka płynności:
  - przeprowadzenie przeglądu awaryjnego planu utrzymania płynności,
  - zmianę limitu wewnętrznego dla płynnościowej miary nadzorczej M4,
  - ustalenie poziom bufora płynności dla krótkoterminowych inwestycji Rynków Finansowych w celu utrzymania płynności banku na stosowanym poziomie,
  - dokonanie przeglądu alokacji pozycji Rynków Finansowych oraz biznesowych w raporcie „Stress adjusted liquidity report”,
  - zatwierdzenie modelu korekty kontraktowych terminów zapadalności kredytów hipotecznych w celu zdefiniowania „rzeczywistego czasu życia” kredytów hipotecznych z uwzględnieniem częściowej lub pełnej spłaty kredytu,
- nowy strukturalny raport płynnościowy; raport ten przedstawia informację o niedopasowaniu pomiędzy przyszłymi pozyskanymi funduszami a inwestycjami dla najważniejszych linii biznesowych w celu prezentacji długoterminowego profilu płynności banku.

Organy regulacyjne lub Bank definiują limity formalne na różnorodne wskaźniki pomiarowe obejmujące profil ryzyka płynności. Komitet ALCO podejmuje decyzję o włączeniu wskaźników pomiarowych profilu ryzyka płynności do swojego sprawozdania nt. wskaźników ryzyka KRI (Key Risk Indicators). W raporcie tym, wskaźniki ryzyka, są prezentowane w 3 możliwych statusach: jako „możliwe do przyjęcia”, „pod obserwacją” lub „niemożliwe do przyjęcia”. Określenie powyższych statusów jest dokonywane w oparciu o wstępnie zdefiniowane wielkości progowe/limity. Sprawozdanie nt. wskaźników ryzyka KRI Komitetu ALCO jest również przedstawiane Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

W przypadku przekroczenia twardych limitów i/lub sklasyfikowania wskaźników ryzyka KRI dotyczących profilu płynności jako „niemożliwe do przyjęcia”, podejmowane są następujące działania:

- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym – z pomocą innych departamentów, jeżeli jest to konieczne, upewnia się, czy faktycznie zostały przekroczone limity (upewnia się, czy nie mamy do czynienia z błędem sprawozdawczym).
- Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym informuje miejscowy i regionalny Komitet ALCO o przekroczeniu limitu lub wskaźnika ryzyka KRI, o przyczynie przekroczenia tego wskaźnika oraz o proponowanych działaniach naprawczych.
- Spotkanie Komitetu ALCO ad hoc zwołuje się w celu uzgodnienia kroków naprawczych oraz zakresu odpowiedzialności za przeprowadzenie uzgodnionych działań. Regionalny Komitet ALCO zostaje poinformowany o podjętych decyzjach

Jednym z istotnych procesów zarządzania ryzykiem płynności jest opracowanie planu utrzymania płynności banku. Plan zachowania płynności banku określa wytyczne dotyczące identyfikacji kryzysu płynności poprzez sygnały ostrzegawcze oraz – w przypadku dokonania takiej identyfikacji – plan działań, które należy podjąć w celu przetrwania kryzysu płynności. Rodzaj działań podjętych zgodnie z planem zachowania płynności banku zależy od charakteru i natężenia kryzysu płynności.

Rok 2010 był ważnym rokiem w zakresie zarządzania ryzykiem płynności ze względu na chwiejną sytuację na krajowym i międzynarodowym rynku międzybankowym oraz dalej utrzymujący się kryzys na rynku kredytowym i rynku państwowych papierów dłużnych. Był to istotny rok dla prawidłowej oceny sytuacji płynnościowej banku, wypłacalności banku jak i podejmowania adekwatnych decyzji, mających na celu ograniczenie ryzyka płynności.

Uchwała Komisji Nadzoru Finansowego zobowiązuje bank do kalkulacji 4 miar ryzyka płynności: luki płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: zero), współczynnika płynności krótkoterminowej (wartość minimalna: 1,00), współczynnika pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi (wartość minimalna: 1,00) i współczynnika pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi (wartość minimalna: 1,00). Bank jest zobligowany do dziennego monitorowania tych miar i przestrzegania limitów określonych w uchwale KNB. W 2010 roku Bank utrzymywał wszystkie normy płynnościowe powyżej wartości minimalnych. Na dzień 31 grudnia 2010 nadzorcze miary płynnościowe dla ING Banku Śląskiego wynosiły:

Miary płynności		Wartość minimalna	Wartość 31.12.2010	Wartość 31.12.2009
M1	Luka płynności krótkoterminowej (w mln PLN)	0,00	13 345,07	11 396,65
M2	Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,00	1,72	1,43
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	1,00	5,01	3,71
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi	1,00	1,57	1,80

Kolejnym istotnym elementem procesu zarządzania ryzykiem płynności Banku są wewnętrznie zdefiniowane raporty, które prezentują szczegółowe i wielorakie podejście banku do pomiaru i zarządzania ryzykiem w sytuacji trudnej pod względem płynności. Takie podejście jest przedstawione w tabelach poniżej, które obejmują raporty na temat ryzyka płynności w trudnej sytuacji.

Najbardziej istotne informacje w wewnętrznie zdefiniowanym raporcie na temat luki płynnościowej w trudnej sytuacji są przedstawione w następnym ustępie.

#### **Profil płynnościowy przepływów pieniężnych (Liquidity Cash Profile)**

Poniżej przedstawiony jest raport luki w trudnej sytuacji płynnościowej banku na koniec roku 2010 oraz na koniec roku 2009.

Raport ten przygotowywany jest zgodnie z *Polityką ING Banku Śląskiego w zakresie płynności i finansowania*. Najważniejsze założenia raportu są następujące:

- Pozycje pozabilansowe prezentowane są w przypadku, gdy posiadają potencjalną wartość zagrożenia dla płynności banku. Przykładowo, w raporcie zakłada się konieczność zapewnienia środków dla klientów mogących korzystać z dostępnych im linii kredytowych, poprzez oszacowanie poziomu potencjalnego wypływu środków.
- Niektóre pozycje bilansowe nie są prezentowane w raporcie, dzieje się tak w przypadku pozycji, które nie mają wpływu na płynność banku. Przykładowo: 1) aktywa trwałe nie są ujmowane w raporcie, ponieważ nie można ich traktować jako bezpośrednie źródło gotówki; 2) kapitały nie są ujmowane w raporcie, gdyż bank nie spodziewa się wycofania tych środków; 3) kwota wymaganej rezerwy obowiązkowej na rachunku Nostro w NBP nie jest wykazywana jako dostępna dla banku w przedziale czasowym do 1 miesiąca, aktywa te traktowane są jak środki „zamrożone” i nie mogą być traktowane jako źródło gotówki dla pokrycia wymagalnych pasywów.
- Niektóre pozycje bilansowe są urealniane w celu dokładnego zobrazowania pozycji płynnościowej banku w trudnej sytuacji. Urealnienie to może skutkować dwojako: zarówno w przypadku kwalifikacji do odpowiedniego przedziału jak i w odniesieniu do przedstawianej w raporcie wartości. Przykładowo: 1) rachunki na żądanie oraz depozyty terminowe dla klientów niebankowych są kwalifikowane do odpowiednich przedziałów czasowych uwzględniając zarówno wcześniejsze podejmowanie środków przez klientów jak i odnawialność depozytów; 2) zbywalne papiery wartościowe są alokowane do pierwszego przedziału, wartość rynkowa papierów jest redukowana („haircut”) do wielkości możliwej do uzyskania przez Bank w przypadku sprzedaży portfela w trudnej sytuacji płynnościowej

Luki płynnościowe Banku w trudnej sytuacji płynnościowej według modeli Banku (w mln PLN)**koniec roku 2010**

	<b>do 1 m-ca</b>	<b>1- 3 m-cy</b>	<b>3 - 12 m-cy</b>	<b>pow. 1 roku</b>
<b>BILANS</b>				
<b>AKTYWA</b>				
- Papiery wartościowe	18 663,1	0,0	93,9	953,5
- Depozyty międzybankowe udzielone	550,1	10,8	138,3	198,0
- Kredyty terminowe / na żądanie	3 227,9	1 178,6	2 959,3	22 671,2
- Inne aktywa	272,0	0,0	0,0	1 541,6
<b>PASYWA</b>				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	1 822,1	551,1	1 129,5	198,0
- Depozyty terminowe	10 066,7	1 702,8	3 268,4	816,5
- Depozyty na żądanie	2 687,2	1 710,2	4 433,5	1 014,3
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	3 503,8	2 658,0	9 833,7	5 704,8
- Inne pasywa	226,3	0,0	0,0	0,0
<b>POZABILANS</b>				
<b>AKTYWA</b>				
- FX SWAPS / CC-IRS	4 762,6	1 314,5	4 035,8	3 138,2
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	29,0	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 539,0	154,4	415,0	1 837,9
<b>PASYWA</b>				
- FX SWAPS / CC-IRS	5 226,0	1 339,3	4 046,8	3 132,8
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	29,0	0,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	4 946,4	0,0	0,0	0,0
<b>LUKA NETTO</b>	<b>1 536,3</b>	<b>-5 303,0</b>	<b>-15 069,7</b>	<b>19 474,1</b>
<b>SKUMULOWANA LUKA</b>	<b>1 536,3</b>	<b>-3 766,7</b>	<b>-18 836,4</b>	<b>637,7</b>

**koniec roku 2009**

	<b>do 1 m-ca</b>	<b>1- 3 m-cy</b>	<b>3 - 12 m-cy</b>	<b>pow. 1 roku</b>
<b>BILANS</b>				
<b>AKTYWA</b>				
- Papiery wartościowe	21 904,1	0,0	209,3	626,7
- Depozyty międzybankowe udzielone	991,7	73,9	51,3	332,3
- Kredyty terminowe / na żądanie	2 936,6	1 460,1	3 130,3	18 436,1
- Inne aktywa	598,3	0,0	0,0	1 483,4
<b>PASYWA</b>				
- Depozyty międzybankowe otrzymane	3 588,2	12,3	20,5	0,0
- Depozyty terminowe	10 405,9	4 921,7	3 082,1	1 633,9
- Depozyty na żądanie	1 778,4	2 203,7	3 987,9	913,1
- Detaliczne rachunki oszczędnościowe	2 185,0	3 003,9	8 281,1	4 804,1
- Inne pasywa	220,9	0,0	0,0	0,0
<b>POZABILANS</b>				
<b>AKTYWA</b>				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 704,1	3 682,9	2 897,4	4 128,2
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	480,0	0,0	0,0	0,0
- Spłata zobowiązań pozabilansowych	2 426,3	191,5	413,9	2 062,3
<b>PASYWA</b>				
- FX SWAPS / CC-IRS	11 680,5	3 665,4	3 084,4	4 093,6
- Depozyty międzybankowe / kl. strategicznych	285,0	195,0	0,0	0,0
- Finansowanie zobowiązań pozabilansowych	5 094,0	0,0	0,0	0,0
<b>LUKA NETTO</b>	<b>5 803,2</b>	<b>-8 593,5</b>	<b>-11 753,9</b>	<b>15 624,4</b>
<b>SKUMULOWANA LUKA</b>	<b>5 803,2</b>	<b>-2 790,3</b>	<b>-14 544,2</b>	<b>1 080,2</b>

W przypadku Grupy kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. Bank stosuje podejście zgodne z wymaganiami regulatora Holenderskiego Banku Centralnego, co do pomiaru ryzyka płynności z uwzględnieniem charakterystyk płynności dla określonych pozycji bilansu w trudnej sytuacji płynnościowej. W celu pomiaru ryzyka płynności podmiotów Grupy ustalane są obligatoryjne limity dla luki płynności tygodniowej i miesięcznej. Poniżej prezentujemy zestawienie luki płynności tygodniowej i miesięcznej na poziomie skonsolidowanym.

Ryzyko płynności na koniec 2010 roku (w tys. PLN)

Obszar	Stan na 31.12.2010	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	17 658 852	17 558 785	15 805 938	18 941 475
Miesięczna luka płynności	11 449 180	11 334 115	9 998 943	12 483 755

Ryzyko płynności na koniec 2009 roku (w tys. PLN)

Obszar	Stan na 31.12.2009	Średnia	Min	Max
Tygodniowa luka płynności	16 275 274	16 801 791	11 829 424	22 646 580
Miesięczna luka płynności	12 206 905	11 867 289	7 103 000	16 777 630

**Analiza wymagalności zobowiązań finansowych według umownych terminów płatności**

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania finansowe w podziale na pozostałe licząc od dnia sprawozdawczego umowne terminy wymagalności. Prezentowane wartości uwzględniają przyszłe kwoty płatności odsetek.

**koniec roku 2010**

(w tys. PLN)

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
- Zobowiązania wobec innych banków	2 184 633	512 871	1 145 055	214 232
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	4 324 112	0	52 984	304 742
- Wycena instrumentów pochodnych	164 255	532 461	284 482	590 047
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	-1 652	52 064	344 239	600 013
- Zobowiązania wobec klientów	41 897 809	1 898 570	3 511 376	161 966

**koniec roku 2009**

(w tys. PLN)

	do 1 m-ca	1- 3 m-cy	3 - 12 m-cy	pow. 1 roku
- Zobowiązania wobec innych banków	3 942 821	0	21 791	10 709
- Zobowiązania finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	542 638	58 483	79 466	316 973
- Wycena instrumentów pochodnych	193 226	173 589	455 675	713 148
- Pochodne instrumenty zabezpieczające	-8 281	57 479	37 815	656 662
- Zobowiązania wobec klientów	38 125 563	5 308 189	3 645 898	602 239

## **IV. Zarządzanie Kapitałem Regulacyjnym i Ekonomicznym**

Działając zgodnie z polityką zarządzania kapitałem Grupa prowadzi swoją działalność utrzymując odpowiedni poziom kapitału (bazę kapitałową) zarówno w ujęciu regulacyjnym jak i ekonomicznym. Baza kapitałowa i wymogi kapitałowe dotyczące kapitału regulacyjnego oszacowane są zgodnie z wytycznymi określonymi przez aktualne regulacje prawne (Uchwała 76/2010 KNF z 10 marca 2010 r. z późniejszymi zmianami). Zarządzanie kapitałem ekonomicznym oparte jest o wewnętrzną metodologię Grupy ING, która została zmodyfikowana w celu uwzględnienia specyfiki lokalnego rynku.

Struktura organizacyjna Grupy oraz model zarządzania instytucją jest zgodny z wytycznymi Nowej Umowy Kapitałowej (NUK/Basel II). Bank w pełni zaimplementował postanowienia NUK i zgodnie z nimi prowadzi swoją działalność w oparciu o trzy filary:

- Filar I – Kapitał regulacyjny
- Filar II – Kapitał ekonomiczny
- Filar III – Obowiązki sprawozdawcze

### **Kapitał regulacyjny (Filar I NUK)**

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze roku 2010 Grupa stosuje metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Uchwale 76/2010 KNF. Po uzyskaniu zgody KNF Grupa planuje rozpoczęcie stosowania metody A-IRB (Advanced Internal Rating Based Approach) dla portfela korporacyjnego. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Monitorowania, Modelowania i Raportowania Ryzyka.

W obszarze ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach). Za zarządzanie i monitorowanie tego ryzyka odpowiedzialny jest Departament Ryzyka Operacyjnego i Compliance.

W obszarze ryzyka rynkowego Grupa wykorzystuje metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi KNF. Obszar ten jest zarządzany i monitorowany przez Departament Zarządzania Ryzykiem Rynkowym.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe kalkulacje wielkości bazowych kapitału regulacyjnego oraz współczynnika wypłacalności. W chwili obecnej Grupa posiada odpowiedni poziom kapitału, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał regulacyjny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2010 jak i lat poprzednich poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.



Regulacyjna baza kapitałowa i współczynnik wypłacalności Grupy

	31.12.2010	31.12.2009
<b>Składniki kapitału</b>		
Kapitał akcyjny	130 100	130 100
Premia emisyjna	956 250	956 250
Pozostałe składniki kapitału zapasowego	75 055	74 931
Kapitał rezerwowý łącznie z niepodzielonym zyskiem z lat ubiegłych	2 808 602	2 273 276
Zysk netto bieżącego okresu w części zaudytowanej	369 049	263 524
Kapitały mniejszości	2 352	2 313
Fundusz ogólnego ryzyka	850 179	790 179
Fundusze własne z aktualizacji wyceny	8 125	-2 382
Korekta funduszy o wartości niematerialne	-342 213	-327 343
Zaangażowania kapitałowe banku w instytucje finansowe	-40 000	-40 000
Kapitał krótkoterminowy	26 506	65 495
<b>Razem fundusze własne</b>	<b>4 844 005</b>	<b>4 186 343</b>
<b>Wymogi kapitałowe</b>		
Wymogi kapitałowe dla ryzyka kredytowego, kredytowego kontrahenta, rozmycia i dostawy instrumentów do rozliczenia w późniejszym terminie	2 581 597	2 432 020
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rozliczenia - dostawy	5 064	2 187
Wymogi kapitałowe dla ryzyka cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka cen instrumentów dłużnych, walutowego i cen towarów	1 753	15 308
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	326 871	290 789
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	19 689	48 000
Wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	11 998	0
<b>Całkowity wymóg kapitałowy</b>	<b>2 946 972</b>	<b>2 788 304</b>
<b>Współczynnik wypłacalności</b>	<b>13,15%</b>	<b>12,01%</b>

**Kapitał ekonomiczny (Filar II NUK)**

Kapitał ekonomiczny to stosowane przez Grupę określenie kapitału wewnętrznego definiowanego jako wielkość kapitału niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka w działalności Grupy. Wielkość kapitału ekonomicznego powinna pokrywać założony przez Grupę poziom nieoczekiwanych strat, na które Grupa może być narażona w przyszłości. Przy szacowaniu poziomu kapitału niezbędnego do zabezpieczenia przed niekorzystnym wpływem ryzyka przyjmuje się roczny horyzont czasowy i poziom ufności korespondujący z ratingiem Grupy. Na potrzeby kalkulacji kapitału ekonomicznego Grupa wykorzystuje metodologię opracowane na poziomie Grupy ING, które zostały zmodyfikowane, aby w pełni odpowiadać specyfice lokalnego rynku oraz celom Grupy.

Grupa identyfikuje i mierzy następujące rodzaje kapitału ekonomicznego:

- kapitał na pokrycie ryzyka kredytowego (ryzyko braku spłaty zobowiązań),
- kapitał na pokrycie ryzyka transferowego (ryzyko braku terminowej spłaty zobowiązań dla transakcji zawieranych w walutach obcych),
- kapitał na pokrycie ryzyka rynkowego (ryzyko poniesienia straty w wyniku negatywnych zmian na rynku finansowym, m.in.: ryzyko stopy procentowej, ryzyko kursu walutowego, itd.),
- kapitał na pokrycie ryzyka operacyjnego (ryzyko bezpośredniej bądź pośredniej straty będącej wynikiem nieodpowiednich lub wadliwych procesów wewnętrznych, ludzi i systemów, ryzyko IT oraz zdarzeń zewnętrznych, ryzyko reputacji oraz ryzyko prawne),
- kapitał na pokrycie ryzyka biznesowego (ryzyko utraty wartości portfela wynikające ze zdarzeń wewnętrznych i zewnętrznych).

Całkowita wielkość kapitału ekonomicznego jest sumą wyżej wymienionych kapitałów skorygowaną o wielkość współczynnika dywersyfikacji. U podstaw uwzględnienia efektu dywersyfikacji leży założenie, iż prawdopodobieństwo wystąpienia w jednym czasie wszystkich ryzyk jest znikome.

Wartość wymogów kapitałowych kalkulowanych w oparciu o kapitał ekonomiczny różni się od wartości kalkulowanych na bazie regulacyjnego. Różnice wynikają z faktu, iż:

- Metody stosowane do oceny i pomiaru regulacyjnych wymogów kapitałowych są ściśle określone przez regulacje KNF, podczas gdy metodologia pomiaru wymogów kapitału ekonomicznego opiera się na wewnętrznych modelach Grupy.
- Regulacje prawne ściśle określają rodzaje ryzyk, dla jakich powinien być kalkulowany regulacyjny wymóg kapitałowy, sytuacja ta nie dotyczy oszacowań kapitału ekonomicznego kalkulowanego w sposób zdefiniowany przez Grupę. Kapitał ekonomiczny obejmuje szerszy zakres ryzyk, uwzględniając te, które cechują się istotnością (materialnością) z punktu widzenia Grupy, ale nie są uwzględnione w kapitale regulacyjnym.

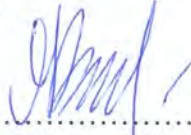
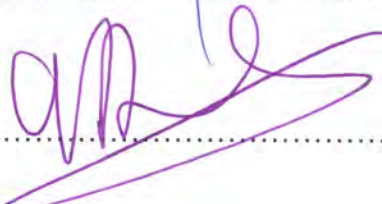
W chwili obecnej poziom kapitału ekonomicznego kształtuje się na odpowiednim poziomie, o czym świadczy wysokość współczynnika wypłacalności (szacowanego w oparciu o kapitał ekonomiczny) powyżej 8%. W ciągu całego roku 2010 jak i lat poprzednich poziom współczynnika nie spadł poniżej wymaganego poziomu regulacyjnego.

#### **Obowiązki sprawozdawcze (Filar III NUK)**

Regulacyjne obowiązki sprawozdawcze realizowane są poprzez sprawozdawczość Corep i Finrep oraz publikację dodatkowych informacji o charakterze jakościowym i ilościowym, wymaganych zapisami Uchwały 385/2008 KNF z 17 grudnia 2008 wraz z późniejszymi zmianami, w ramach Polityki ujawniania informacji o charakterze jakościowym i ilościowym.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe liczy 178 kolejno ponumerowanych stron.

#### PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU ING BANKU ŚLĄSKIEGO S.A.

2011-03-01	<b>Małgorzata Kołakowska</b>	Prezes Zarządu Banku	..... 
2011-03-01	<b>Mirosław Boda</b>	Wiceprezes Zarządu Banku	..... 
2011-03-01	<b>Michał Bolesławski</b>	Wiceprezes Zarządu Banku	..... 
2011-03-01	<b>Evert Derks Drok</b>	Wiceprezes Zarządu Banku	..... 
2011-03-01	<b>Justyna Kesler</b>	Wiceprezes Zarządu Banku	..... 
2011-03-01	<b>Oscar Edward Swan</b>	Wiceprezes Zarządu Banku	..... 

#### PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

2011-03-01	<b>Tomasz Biłous</b>	Dyrektor Departamentu Rachunkowości Główny Księgowy Banku	..... 
------------	----------------------	--	---

